అముద్రితాంధ్రగ్రంథసర్వస్వము,

చతుర్థగ్రంథము 4.

చెలికాని లచ్చారావు,

సంపాదకుఁడు.

విజయనందన విలాసము.

ఇది

మంగళగిరి ఆనందకవి ప్రణీతము.

మొదటికూర్పు.

శ్రీరామవిలాస ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రితము.

చిత్రాడ.

1919.

వెల రు 0—10—0.

పీఠిక.

మంగళగిరి ఆనందకవి యను నతఁడీగ్రంథమును రచించెను. ఇతఁడు నియోగి
బ్రాహ్మణుఁడు. తిమ్మయామాత్యుని పుత్త్రుఁడు. ఆత్రేయ గోత్రుఁడు. ఈతని
కాలనిర్ణయమునుగూర్చి కీర్తిశేషులైన కం. వీరేశలింగముగారు తమ కవులచరిత్రమున
నిట్లువ్రాసిరి. "బ్రాసుదారవారీ కావ్యము 1710 సం॥ర ప్రాంతమున రచియింపఁబడిన
ట్లు చెప్పిరికాని కవికృతిపతిపద్యములో నతఁడు కర్ణాటకపు నవాబగు మహమ్మదల్లీ
చేతసత్కారమును బొందినట్లుఁ జెప్పియుండుటచేతను, యీమహమ్మదల్లీ 1749సం॥
రమునఁగాని సింహాసనమునకు వచ్చియుండకపోవుటచేతను, వేదాంతరసాయనము 1750
సం॥రమునకుఁ దరువాతనే రచియింపఁబడినదని నిశ్చయింపవలయును. ఈకవి కూచి
మంచి తిమ్మకవి మొదలయినవారి కాలములోనే కృష్ణామండలమున నుండినవాఁడు.
443 వ పుట 1899 ముద్రణము వేదాంతరసాయనమునుబట్టి కవుల చరిత్రమునందిట్లు
వ్రాయఁబడియున్ననుఁ బ్రస్తుతగ్రంథమగు నీవిజయనందనవిలాస కృతిపతియగు శ్రీ
దాట్ల వేంకటకృష్ణనృపాలుఁడు గోదావరిమండలమునందలి ధర్మవరమునందు రమార
మి 71, 80 సం॥రములక్రింద జీవించియున్నట్లుఁ దద్వంశీయుల వలనఁ దెలియుచున్నం
దువలనను, మాకుదొరకిన తాళపత్రగ్రంథము వ్రాసిన గంటముక్కల జగ్గన్నగారు
పైకృతిపతి పేరుగలవారికొఱకు వ్రాసియిచ్చినట్లుండుటచేతను, యీలేఖకుని కాలము
గూడ 81 సం॥రములకు సరిపోవుటచేతను నీకవి 19 వ శతాబ్దము నందున్నవాఁడని
తోచుచున్నది. కృతిభర్త యీపై దాట్ల వేంకటకృష్ణనృపాలుని ముత్తాతయయినచో
17 వశతాబ్దమునకు సరిపోవుచున్నది. అదియునుఁగాక యీతఁడు కృష్ణామండలము
లోనివాఁడయినచో గోదావరిమండలమున నీకృతిపతికెట్లుఁ దనగ్రంథముఁ గృతియి
చ్చెనో యయ్యదిగూడఁ దెలిసికొనవలసి యున్నది. కవి యాధునికుఁడయినను గృహ
నామమునుబట్టి యీతఁడు కృష్ణామండలము (ఇప్పటి లెక్కలననుసరించి గుంటూరు
మండలము) వాఁడనుట న్యాయమని తోఁచుచున్నది. వేదాంతరసాయన వివరములు
కవిచరిత్రవలననేఁ దెలియుచున్నను శ్రీవీరేశలింగము పంతులుగారీతని క్రైస్తవుఁడ
నుట ప్రమాదమే మోయని సందియమొదవుచున్నది. చరిత్రము క్రైస్తవసంబంధమై

న దైవముఁ జరిత్ర వ్రాసినమాత్రానఁ గవి క్రైస్తవమత మవలంబించినవాఁడనఁదగునా? పంతులుగారు విజయనందనవిలాసమును జూచియుండలేదు. గద్యమున "శ్రీమద్భ్రమరీకరుణాకటాక్ష" అని యుండుటచేత నీతఁడు హైందవుఁడుగాఁ గన్పట్టుచున్నవాఁడు. మేము వేదాంతరసాయనపీఠికఁ జూడలేదు. పంతులుగారు కవులచరిత్రము నందు వ్రాసిన వ్రాతలనుబట్టియైన నీతఁడు క్రైస్తవమతస్థుడైనట్టు నెక్కడను జెప్పకొని యుండలేదు. వేదాంతరసాయనమునందు గద్యములో "శ్రీమత్సర్వేశ్వర కరుణాకటాక్ష వీక్షాలబ్ధ సరస సాహితీ ధౌరేయ" అనుటఁబట్టియు నీతఁడు హిందూమతస్థుఁడే గాని క్రైస్తవమత ప్రవిష్టుఁడుగాఁడని స్పష్టీకృతమగుచున్నది. ఒకవేళ వాదముకొఱకు విజయనందనవిలాస గద్యములో "శ్రీమద్భ్రమరీ కరుణాకటాక్ష" యని స్తుతించి వేదాంతరసాయన గద్యములో "శ్రీమత్సర్వేశ్వర కరుణాకటాక్ష" యని వివిధగతుల స్తుతించుటకుఁ గారణంబేమనియు నట్లుమారవచ్చునాయని సందియము వొడమవచ్చు. అయ్యది తాను స్తుతించువారింబట్టి యుండవచ్చు. ఉ॥ శ్రీతిరుపతి వేంకటకవులు ఎడ్వర్డు పట్టాభిషేకనాటకమున "ప్రాసంగ నిన్నేసు దైవంబు బ్రోచుగాత" యన నిన్ను నేసుక్రీస్తు రక్షించుగాక యనియు నర్థమువచ్చునట్లు శ్లేషించియున్నారు. అంతమాత్రానఁ బరమతావలంబులనఁ జెల్లునా? అట్లేగథనుబట్టి స్తుతులుమారవచ్చును. కవియప్పటి మతస్థుఁడే. గ్రంథకర్త యెచ్చటను దాను క్రైస్తవుఁడనని వ్రాసికొనియుండలేదు. ఏ గ్రంథ మెప్పుడు వ్రాసెనో తెలిసికొనుటకు నే గ్రంథమునందును గవి తన రెండవగ్రంథమును బేర్కొనియుండలేదు. ఈకవి వంశీయులెవ్వ రున్నట్లుఁ దెలియుటలేదు. ఈతనికవిత్వము మృదు మధుర పదభూయిష్టమై సాంస్కృతిక సమానగుంభితమై చక్కని శైలిచే విరాజిల్లుచున్నది. ప్రబంధరచనాకౌశలముకంటె నీతనికి భాషాప్రపంచాభిజ్ఞత యెక్కుడుగ నున్నట్లుఁ గన్పట్టుచున్నది. శయ్యలు భావగుంభితమును, భాషాకౌశలమును దెలియఁజేయుచున్నవి. ఈతని కవితాశైలి దెలియుటకై యొకపద్య మిందు నుదాహరించుచున్నవాఁడ.

"ఉ. బాలిక ! కిస్ఫురచ్చికురపాళి కళాధరితాసితాంబు భృ
న్మాలిక ! చందనాదిక ఘనద్రుమశోభిత కేళికావనీ
పాళిఁ గమ్మ పూఁబొదలపజ్జఁ జరింతము రమ్మటంచు మ
త్తాళికచల్ నవాబ్జరుచిరాళికఁ దోడ్కొనిపోయె యంతటన్.

ఇందలికథ భారతకథ. అభిమన్యుని వివాహమయినప్పటికిఁ బ్రబంధమునందలి ఋతువర్ణనములు, నారదుఁడు శశిరేఖ రూపరేఖావిలాసాది గుణంబులు వర్ణించుటయు, సు—

భద్రియలుకలు, పెండ్లిముచ్చటలు బహుసరసముగా యుక్తియుక్తముగాఁ దెలుపఁ బడినవి. ఈతఁ డాధునికుఁడయినప్పటికి “ఇతఁడు లాక్షణికాగ్రగణ్యుఁడయిన ప్రబంధకవి,, యని కవుల చరిత్రముగూడ నభిప్రాయ మొసఁగుచున్నది. ఈగ్రంథము రాపత్తి గ్రా॥ శ్రీ సాగిరాజు సుబ్బరాజుగారి ప్రోత్సాహంబున అవసరాల తిరుమల రావుగారిచే మా “యాంధ్రపరిశోధక మహామండలి,,కి నీయఁబడినది. ఈగ్రంథమం దుఁ గ్రిమిజగ్ధములయినచోటుల నక్షరంబులఁ బూరించియు వ్రాతప్రతులయందలి తప్పులసవరించియు ముద్రణమున కనువగునటు లొనర్చిన శతావధానులు శ్రీ ద్వివేది నారాయణశాస్త్రులుగారికిని పై యిరువురకును మాకృతజ్ఞతావందనంబు లర్పించుచున్నవారము.

చిత్రాడ.
26—11—1919.

ఇట్లు,
చెలికాని లచ్చారావు.
సంపాదకుఁడు, అముద్రితాంధ్రగ్రంథసర్వస్వము.

శుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు.

26746
26.3.72

విజయనందనవిలాసము.

(ప్రథమాశ్వాసము.)

శ్రీ లలితాంగి యక్కుర వసించినఁదా జలధాంతరాళ శం
పాలత విభ్రమంబుఁ దెలుపన్ బొలుపొందుమురారి నందగో
పాలసుతుండు బోరివృత సహాకృపారసపూర్తి తేకునో
ద్వేలవిభూతి నెప్పుడును వేంకటకృష్ణనృపాల వర్యునిన్.

ఉ. ఎన్న మురారిచన్గవపయి న్బవళింప సుమేరుశృంగపా
ళిన్నలకొన్న మేఘముఁ బలెన్ మణిపంజరభాకృశానునో
త్పన్న మనోభవాగమకథల్ విను మన్నెపమూరి కేళిక్కై
వెన్నుని మేలుకొల్పురమ వెంకటకృష్ణున కిచ్చు సంపదల్.

మ. అరుణాహారదహీంద్రిమాళి మణిపర్ణాత్మ క్షమాభృత్సుతా
సురుచి శ్రీజగదుద్భవస్థితి ముఖాస్తోక క్రియాచాతురీ
భ [illegible] ఎందై విలసిల్లు శంభుఁ డనుకంపాపూర్తితా లోకవి
[illegible]ణాన్ వెంకటకృష్ణభూవరున కిచ్చున్ శాశ్వతైశ్వర్యముల్.

చ. ఘన[illegible]వు లంది పుణ్యజనవిద్విషదంఘ్రిజయై నలుంగడన్
[illegible]లయాఁజరింపుచున్ గుటిలవృత్తిఁ జెలంగెడుగంగ సొంపునన్

దలపయిసంఘటించి సతివన్నరజేసితి వంచు నేనితో
బలుమరు మేలమాడు నను భవ్యకృపన్గృతినాథుఁ బ్రోవుతన్.

చ. హిమగిరిశృంగమధ్యమున నెల్లప్రకుం బ్రవహించు నిర్ఝరీ
సముదయమట్లనీ వలుదచన్నుల సందున హారజాలకం
బమరనటించు డాయఁజని యల్లనభారతిఁ గౌఁగిలించు న
వ్విమలుఁడు పద్మజుండొసఁగు వెంకటకృష్ణనకున్ జిరాయువున్.

తనగ న్మచ్చికురాననస్తనదృగంతంబుల్ నిరీక్షించికా
నినవాంభోధరచంద్రచక్రహరిణీనిర్మాణముల్ జేయలే
వని నిచ్చల్ దవు మేలమాడుశరదభ్రాభాంగి యాపల్కుఁజ
వ్వని శ్రీవెంకటకృష్ణభూరమణు వాగ్వైచిత్రి నిల్పుం గృపన్.

శతకోటిన్ హరిఁ గెల్చి తద్విమలతేజః కీర్తిపుంజంబు న
ద్భుతలీలంగొని తెచ్చికైవడి సుధాపూరంబు వేఁ దెచ్చిస
మ్మతిసర్పావళికిచ్చి లోకవినుతిన్ భాసిల్లు నాగారి భూ
రితరైశ్వర్యములిచ్చు వేంకటమహాకృష్ణ క్షమాజానికిన్.

అలఘుశ్రీరఘురామ నామభజన వ్యాలీఢనిష్ఠాసమా
కలితస్వాంతులకున్ భవాబ్ధి కటిదఘ్నం బంచు సూచింప డా
పలికేలెత్తిద్వితీయహస్త మరచేఁ బాటిల్లు మోకాలంబటం
చులరింజెల్వఁ జెలంగుకేసరితనూజుం డిచ్చునిష్టార్థముల్.

హరికిన్నీళకు వంచనాసురత సౌఖ్యాంభోధి దేలింపఁగ్రొ
వ్విరిపాన్పౌచు నిజోరువిస్ఫుటఫణావిర్భూత నిర్యత్న ర
త్నరుచి న్గెందెరఁగా ఘటించునుచితత్వ ప్రౌఢశీలుండహీ
శ్వరుఁ డస్మత్ప్రతిభర్తకీర్తి మహీవాల్లభ్య మత్యాదృతిన్.

ఉ. తొండపుఁబోలె నైయొఱపుతోఁ గనుపట్టు వెడందపాపరా
పడగలమానికంపు జిగిబర్వఁదలిర్చెడు ప్రొద్దుసాటియై
యడఁచి నిశాంతవిఘ్న తిమిరావళి భక్తదృగంబుజద్యుతి
న్గడువెలయించు సిద్ధగణనాథు మరుద్గణనాథుఁ గొల్చెదన్.

శ్రీరామాయణ భారతాహ్వయ కథాసృష్టిస్థిరప్రౌఢవా
వారంగ ... భాసవార్యులఁ దపస్సంభూత తేజోరమా

దూరీభూతసహస్ర సూర్యులఁ దలంతున్ సారె వల్మీకభూ
పారాశర్యుల సత్కవిత్వ రచనా ప్రాగల్భ్య సంప్రాప్తికిన్.

ఉ. సనివడి యొప్పెసన్బొడమిఁ బంచమవేదము నాఁ బ్రసిద్ధినొం
దిన యాలభారతం బఖిలశ్రీ గరిమంబున నంధ్రభాష స
జ్జనహిత శబ్దలక్షణ రసస్ఫురితంబుగఁ గబ్బమొప్పఁజే
సిన చిరకీర్తిసాంద్రుల భజింతు దముద్వర సత్కవీంద్రులన్

. జల్లుపొల్లుల నొకపద్యమల్లుఁగాని, తవిలి కృతిసెప్పఁగలఁడె కాకవి తృణాంకు
రములు గైకొని యొకకులాయము ఘటించుఁగాని గిజిగాఁడు మాఁకువు గట్టగలడె.

. జగతిసంస్కృతమున కెన్ని చందములుండె, నంగనకు నన్ని గల్గునెంచఁగ మఱియు
యతులుఁబ్రాసను లెక్కవలట్టి తెనుఁగు, పాటిజేయని తెగులు మాన్పంగఁదరమె.

వ. అని యిష్టదేవతా నమస్కృతియు సుకవి పురస్కృతియుఁ గుకవి తిరస్కృతియుం గావించియున్నంత,

మ. సరసాధ్యాత్మ కళాపరిశ్రమ సుధీజాలంబుతో బంధు సో
దర సామంతనృపాళితో సుహృదమాత్య శ్రేణితో వైణికో
త్కర వీణామృదుగాన వైఖరులతో దాట్లూర్వయా కల్పకం
బిరవొందన్ సభయందు వేంకటమహాకృష్ణప్రభుం డున్నతిన్.

వ. వెండియు నఖండకమలజాండపిచండ గుంభిత యశశ్శుభ్రాంభోరుహోపాస్ఫూర్తికరోరు దోరుదయ కుధరాగ్రజాగ్ర దప్రతిప ప్రతాపఖద్యోత నూతద్యోతమాన ప్రభాదారిత మదారితర శిక్షణాక్షీణ వక్షోరుహాసక్తవిమల ముక్తాహా తారకాచికుర భారకాంతిధ్వాంత కాంతాలోక నోత్పలానన చంద్రమంద స్మితచంద్రికా విలాసభాసురుండును, కరుణామృత తరంగితాపాంగలీలాపరిపోషితాశేష భూసురుండును, సమగ్రతరానుగ్రహ రచితాగ్రహారపరిత్యాగ హిరణ్మయమణిగణ భవకరవిహారమాణ మహీగీర్వాణ సమాకల్పితానల్ప నవనకార్యాలోకనావార్య ప్రదయాత వివిధవిబుధాళి ధురీణుండును, ననవద్య హృద్యాధ్యాత్మ విద్యాపారీణుండును, విశ్వవిశ్వంభరా ప్రజాప్రజ సంరక్షణాక్షీణ కృపాకటాక్షవీక్షణామృత ధారాప్లుతారవిందవాసినీ క్రీడామందిరీకృత నయనారవిందసుందరుండును, నఖిలగర్వసర్వాంధ సర్వపరిపంథి బృందాంభోధి మందరుండును, మందార మరంద బిందుసందోహ మాధురీ సాధురీతి ధురీణభాషావిశేష దూషితాహీశ్వరుండును, జగజ్జేగీయమా

సమానితా నశ్వరైశ్వర్య ధుర్యతా మహైశ్వర్యుండును, సుకవినికర ప్రకటీకృత నిజాంక గద్య పద్యాత్మక ప్రబంధాంతర కథాశ్రవణ కుతూహల తరంగితాంతరంగుండును, నభంగాంగ సౌకుమార్యాధరీభూత శుక తురంగుండును, సకలదిగంతర కల్పితాపార ముకుందేందుధర మందిరారామంద మందార చందన ముఖ్యద్రుమశోభిత వన ప్రభృతి సప్త సంతానుండును, నవభ్రసుగుణగణ పరిభ్రాజమానుండును, నిఖిలవిద్వజ్జనాభినుతాగణ్య పుణ్యచారిత్రుండును, రంజిత ధనంజయగోత్ర పవిత్రుండును, శ్రీమద్దాట్ల వంశపయఃపారావార పూర్ణిమాచంద్రుండును, నగు శ్రీ వేంకటకృష్ణభూతలేంద్రుండు సిరులం బెంపొందుచు నొక్కనాఁడు

మ. నమభక్తావన కృత్యక్షానిరుపమాన శ్రీనగాధీశశో
భన కారుణ్యకటాక్షలబ్ధ కవితా ప్రావీణ్య సంశోభితా
నను నానందద విన్ సుధీజన మహానందాను సంధానవ
ర్తను రావించి సమంచితామృత రసప్రౌఢోక్తిఁ బల్కెన్నృపన్.

చ. సురుచిరనాయకోత్తమవిశుద్ధయశో మహిమాభివర్ణనా
స్ఫురణ జగత్ప్రసిద్ధి బొలుపుంగను సత్కవి భవ్యకావ్యమి
ద్ధర నవయౌవనాంగి బలితంపు చొకాటపు గుబ్బదోయితో
నదుదుగఁగ్రీడసల్పు నవహారలతా విభవంబు చాడ్పునన్.

మ. హరసద్గేహావనీ తటాకముఖ సమ్యక్సంతతుల్ గొన్ని వా
సరముల్ నిల్చినచోట బొల్పమరు విశ్వఖ్యాతిఁగావ్యంబుచేఁ
బరగువ్వానికి విస్ఫుటప్రసవ శుంభద్వాసనా సంపదల్
మరుదంభూరముచే దిగంతరములన్ భాసిల్లుచందంబునన్.

చ. అనుపమబుద్ధిశాలురు మహాత్ము లశేషకళావిదుల్ బురా
తనకవు లగ్రిమాను లజాతన్వికి సాధునికుల్ కనిష్ఠులౌ
టి నెనదు పెద్ద వారలయెడన్ మది నాయమకట్టి వారిలో
నినుఁగడుఁ గారవించు రమణీయకటాక్షు నిరీక్షణంబులన్.

క. కావున మృదుమధురోక్తి, శ్రీవిఖ్యాతము భవద్రచితమగు శశిరే
ఖా వామా పరిణయకథ, నీవంకితముగ నొనర్ప నేర్పన మాకున్

వ. అని సబహుమానంబుగాఁ దాంబూల జాంబూనదాంబరాభరణాగ్రహారాది సత్కారంబులొసంగిన నంతరంగంబునఁ దరంగితహర్షోత్కర్షుండనై కృతిపతివంశావ

త్తారం బభివర్ణించెద.

సీ. ములరాచదొరఁగన్న యలరుబోఁడులమిన్న, మగనికిమవ్వంపు మాళిసుమము
కడుపుపల్లవగాఁగఁ గలిమిసెచ్చెలితోడఁ జెలిదీవిగన్న గాదిలిసుతుండు
ననతూఁపుసిగలసాండ్రి మగలసేము బల్మిఁజెలంగు విటకాని మేనమామ
దొరంపుబాసవాల్ దొనలయూకలిదిర సెనఁగుకళామృతల ఓడినవలఁతి
గీ. రిక్కచూలులమొకిమీఁడు మొగ్గివేల్పు, జోడయలుఁడు త్రిభువనస్తూయమాన
సరససౌభాగ్యలక్ష్మి ప్రసన్నమూర్తి, యలఘుసన్మార్గవర్తి సుధాంశుఁడలరు.

చ. అతనికిఁగల్గెసౌమ్యుఁడు దయాబ్ధిపురూరవసుంపుపుట్టెఁద
త్సుతుఁడన నాయువాతనికిఁదోచె నతండుఁగనెన్ సుధీజన
స్తుతసుగుణాభిరాము నహుషుండనువాని యయాతిగాంచె నా
క్షితివరసార్వభౌముఁడుసుకీర్తి జగంబులఁ దేజరిల్లఁగన్.

వ. తత్సంతానక్రమంబున.

క. హరిసీమకృష్ణధరణీ, వరపుంగవుఁడొదవె నయ్యవారణకరుణా
వరుణాలయునకుఁ దేజో, నిరతిశయుఁడు కోటకేత నృపతిజనించెన్.

సీ. తననిరంతరదాన ధారాంబుధరవృష్టి సకలార్థినికర సస్యములు బెనుపఁ
దనభుజార్గళమహోదాత్త శౌర్యజ్యోతి సమదారిగర్వ సంతమసమణఁపఁ
దనసాంద్రవిభవ చంద్రజ్యోత్స్న సుహృదుత్పలసరోవరాళి నుల్లసిలఁజేయఁ
దనమహీరాజ్యపాలనశక్తి చాత్రిఁబు వితతదుర్ణయలతా వితతిదుంపఁ
గీ. బరగె నతిభీమసంగ్రామ పాణిభృత మహోగ్రకరవాల కుట్టనీయోజితారి
విజయలక్ష్మీసమాశ్లిష్ట భుజయుగళ వి,భాసితుఁడు కోటకేతన ప్రభువరుండు.

మ. సిరిచేతన్ ధరణాలకోటపురిలోఁ జెల్వొంది యీశార్చనా
చిరభక్తిన్ దగి ధాన్యవృష్టి గురిపించెన్ గాంచనామూల్య ర
త్నరుచిస్ఫార విభూషణాదికపదార్థశ్రేణి నుర్వీసురో
త్కరముం బెంచెను కోటకేతన ధరాధ్యక్షుండు సామాన్యుఁడై.

మ. నిరతశ్రీకరు లమ్మహాన్వయమునం బెక్కండ్రు రాజుల్ జనిం
చిరి శ్రీరామసముల్ మహాత్ములు బుధక్షేమంకరుల్ తక్కలం
బిరవొందన్ స్త్రీహితుందుఁదోచెఁ గరుణాహృద్యాంతరంగుండు సం
గర గాండీవి సుకీర్తిశాలి కసవక్ష్మాపాలుఁ డుద్యద్రుచిన్

సీ. అనవద్య సుమనోమనోభీష్టదాయియై సురకార్యమెంతయుఁ దీర్పఁడేని
కమనీయసత్పథక్రమణనైపుణిఁ గల్గి తమిజన్నపద్మినిఁ దవులఁడేని
మానితమస్ఫుర ధర్మధురీణతఁ జెలంగి యశరీరతాఖ్యాతినందఁడేని
యభిరమ్యసర్వజ్ఞతారూఢి రహిఁ కెక్కి విషమవీక్షణవృత్తి వెలయఁడేని
గీ. దానశోభాభిరూప్య విద్యావిశారద, దతులకించుక సరిబోల్పఁ దగుదురిందు
కమలబాంధవ కందర్ప శమనరిపులు, కసవభూపాలమణికి వాక్ప్రథమఘణికి.
క. లోకమున దాట్లనగర, శ్రీకలితుండగుచు వినుతిఁ జెందినది మొదల్
నాకపసమ విభవుఁడు లల,నాకంతుఁడు దాట్ల కసవనప్రభుఁ డయ్యెన్.
మ. కసవక్ష్మాపతి గాంచె నందనుల లోకఖ్యాతి తేజోరమా
హసితాజ్ఞాప్తుఁ బెదప్ప భూపతి జినప్పాభిఖ్య రాజేంద్రు ధా
త్రిపతీశున్ బెరుమాళ్ళు సజ్జనుతున్ గృష్ణక్షమాజానిసా
రసగర్భాస్యములట్టు లన్నలువురన్ రాజుల్ బ్రశంసింపఁగాన్.
క. కసవన మూఁడవ తనయుఁడు, బిసరుహగర్భుండు బుద్ధి బెరుమాళ్ళ విభుం
డసమశరరూప సంప, ల్లసితుండన వెలసె రచ్చలం బుధులెన్నన్.
మ. రసికుం డప్పెరుమాళ్ళుభూపతిసుతుల్ ప్రాంచత్ప్రభాధూత ప
ద్మసఖుల్ మువ్వురు వేంకటక్షితితలాధ్యక్షుండు నల్లాడ రా
జసురేంద్రుం డభిరామరామ చరణాబ్జధ్యాన నిర్మగ్నమా
నసుఁడౌ తిమ్మవిభుండు దోఁచిరి జనానందానుసంధానులై.
మ. విపులామర్త్యకులేంద్ర భోగమహిమావిర్భూతి కవ్వేంకటా
ఖ్యపతిగ్రామణి కెప్పుడప్పయన పోల్లాడ భూజానిక
న్నవరగ్రామము తిమ్మరాజమనుజేంద్రస్వామి కెన్నంగ నె
ల్లిపుడుం బందలపాక తావులయి మేలందెన్ శుభశ్రీంతోన్.
శా. అల్లాడక్షితిపాలుఁ డెన్నఁదగె నుగ్రారాతి సౌభాగ్యవి
ద్యుల్లావణ్య కళాశరత్నమయ దోర్దుర్వార్య ధుర్యుండు సం
పల్లాస్యావతి మనోరమణ శుంభత్పాద పద్మార్చనో
త్ఫుల్లస్వాంతుఁ డనంగ నమ్మగరిలాఁ బ్రోద్యద్యశస్సంపదన్.
ఉ. పాడికినైన యుద్ధపరిపాటి కిరీటికి దంట తుంట వి
లాకాఁ డభిరూపసంపదఁ గళానిధి కీర్తిగభస్తిహేళికిం

జోడు విచిత్రదేవ మణి మూర్తి సహస్ర ఫణాధరేంద్రుఁడ
ల్లాడన్నృపాలుఁ డాయనకిలన్ దులగాఁగలరే నృపాన్వయుల్.

సీ. తులఁజెప్పవచ్చునే యలరాజు నలరాజు నీతితో నమ్మౌని రీతితోడ
బ్రతిసేయవచ్చునే పవిహేతి రవిసూతి సిరులతో ధర్మవైఖరులతోడ
గడిసేయవచ్చునే కరివైరినరహరి శక్తితో బరమాను రక్తితోడ
సరిపల్కవచ్చునే సురవాజిగరభోజి కీర్తితో సత్కళాపూర్తితోడ

గీ. సుకవిసముదాయ వాగభిష్టూయమాన, సుగుణరత్నాకరునకు నస్తోకభావి
జితవిభాకరునకు హితశ్రీకరునకుఁ, జెలఁగు నల్లాడ జనపాలశేఖరునకు.

మ. ప్రతిభాఢ్యున్ జెరుమాళ్ళ భూమిగమణున్ బ్రత్యర్థివిధ్వంసనో
ద్ధతుఁ బేరావనిభర్తఁ బద్మభవమేధాశాలి శ్రీతిర్మల
క్షితినాథాగ్రణిఁ గాంచె నందనుల సుశ్రీయుక్తులన్ వైభవో
న్నతి నల్లాడమహీశుఁ డీముగుర నానాసద్గుణోపేతులన్.

క. శ్రీకరుఁడందలి తార్తీ, యీకుసు చిరసుకృతి మేదినీశ్వరకుల చూ
డా కల్పకంబు సకల క,ళాకౌశలుఁడనఁగఁ దిర్మల విభుండలరున్.

సీ. కమనీయగగన గంగా కైతవంబున నంగజాహితు నుత్తమాంగమెక్కి
ధవళవినూత్న ముక్తాహారమిషమున భారతీకుచపాళిఁ బరిఢవిల్లె
రమణీయచంద్ర సాంద్రజ్యోత్స్న కాదంబమునపద్మజాండంబు మొనయఁజొచ్చె
ఘనసుధాబ్ధిచ్ఛలంబున ధారుణీకిహారపరిభాసి మేఖలాభరణమయ్యె

గీ. ననుచుఁ దనకీర్తిబుధులు రాజాధిరాజ రాజదాస్థానమంటప ప్రాంగణముల
బహువిధంబులఁ గొనియాడఁ బరఁగె ధాత్రి దాట్ల తిరుమలరాజ గోత్రావిభుండు.

మ. అనఘ శ్రీనిధి వేంకటాఖ్యవిభు సత్యాలాపసంశోభితే
వనరాజున్ ఘనబాహుదర్పభుని భాస్వత్కీర్తియా పేరరా
జన్నృపోత్తంసు సమస్తసద్గుణ గణాంచ ద్రాజగోపాల రా
జాను శ్రీతిర్మలరాజుఁగాంచె సుతులన్ సొంపొంద నీ యేవురన్.

క. వారిలలో మూడవవాఁడై రాజిలె పెద్దిరాజు ప్రాంచత్తారా
హీరాబ్జతుషారశర, ద్ధారాధర విమలకీర్తి ధౌరేయుండై.

క. ఆపెద్దిరాజు విశ్వవిధ, రాపాలన చతురతాప్తి రంజిలె సమదా
టోపాహిత భూపాలక, లోపాధిక తాపకర కళాకౌశలుఁడై.

సీ. వెలసె నేఘనమూర్తి విమలాబ్జసుకరుని డిండీరపాండురాఖండకీర్తి
కొమరొప్పె నేసునీతిమహీంద్రపతి నిరర్గళన పాటవభూరితరవిభూతి
పసమించె నేమేటి వసుధావహన భోగివర్ణితగంభీర వచనధాటి
మెసగె నేశుభవిభావసుదీప్తి యమృతపాథోరాశి గాఢనిస్తులస్ఫూర్తి
గీ. యతఁడహితలోక దుస్తంత్ర మదేభ, జాతశాతస్పృణీభూత నీతిజాగ్ర
దాగ్రహవ్యగ్ర లోచనుఁడనఁగ నెగడె, జగతిశ్రీపెద్దిరాజ రాజన్యమౌళి.
క. భూతదయాదిక సుగుణ, వ్రాత సనాథునకుఁ బెద్దిరాజాఖ్య ధరి
త్రీతలనాథున కిల్లా, లై తగు వెంకాంబమౌళి కదిగజభంగిన్.
చ. అతనికి వెంకమాంబకును వనరుహాననకాననవింటిదంటకున్
బ్రతియగు సోయగంబుల కుమారులు పుట్టిరి పోషితాఖిలా
ర్యతతులు జగ్గరాజు శివరామయ వేంకటరామరాజ భూ
పతియనఁ బొల్చు మువ్వురనపాయబలాఢ్యులు లోకమెన్నఁగాన్.
ఉ. వారల కగ్రజుండయి ప్రవర్తిలె జగ్గవిభుండు దత్ప్రతా
పారుణదీప్తి రేఁబగలయారె హరి న్మణిమండలంబు నిం
డారఁగ సాధుచక్రముల నాహత సమ్మద వాంఛఁ దేలె దు
ర్వార విరోధిసంతమస వారము మారెఁగుభృద్గుహావళుల్.
గీ. ఆవభుఁ డాజగ్గనృపతి కర్ధాంగలక్ష్మి, నరసమాసతి లసమాన నరసమాజ
మాననీయాంగ రూపసంపదల బొదలి, పతివిహిత కార్యధుర్యయై పరగ జగతి.
చ. అతనికిఁ జిన్నతమ్ముఁడు జయంతునితమ్ముఁ డుదగ్రవిగ్రహో
ద్ధృతభుజశక్తిసూక్తి హిమభూధరజాధిప కంఠభూషకా
యితఫణిహారి హారి సమిదిద్ధవిరోధి మనోభయంకరా
యతయువిపూర్తిఁ గీర్తిఁ హరిణాంకుఁడు వేంకటరామరాజిలన్.
క. అనుపమలయపతి, సతియగు నకళంకయశఃపుల జన్మస్థానంగన కెనయతా
నెకళంకము మృదుభాషలనై, చకళంకవనంబునను రతియ సన్నుతిసేయున్.
క. వారి సుపుత్రకన్నఘనుండై రామాదృజస్త్రో హరాకారకశ్రా
చారిత భావజుఁడై యా, రౌరా శివరామభూతలాధిపుఁ డెసఁగెన్.
ఉ. ఆశతమన్యుఁ డయ్యమరులట్ల నొనర్చెఁ బ్రజానుపాలనం
బా శివరామభూవిభుఁ డుదగ్రకరాగ్ర నిశాతహేతిధా

శాశనిపాతదారితమదారి మహీధరవర్గుఁడై పయో
రాశిపరీత సర్వమహిరాజ్య రమాపరమానుషంగతిన్.

మ. అతనుద్వేషిజయాప్తి భూతిఁ యనిత్యానూనసంసక్తి నూ
ర్జితసన్మార్గవిహారనైపుణి ధరిత్రీమండలాధీశసం
తతులెన్నన్ శివరామరాజు తులితోద్యత్ప్రౌఢి రంజిల్లె నం
చితకీర్తిన్ శివరామరాజనృపతిశ్రేష్ఠుండు భూమండలిన్.

సీ. పర్వరాజ మహాసుపర్వరాజ సమాన సమధిక త్యాగ భోగములవాఁడు
కర్బురాళివిపక్ష కర్బురాగ సద్వృత్త కారుణ్య ధైర్యసంగతులవాఁడు
శారదాపదజాల శారదాపవిశాల చిరకీర్తిబుద్ధివైఖరులవాఁడు
చక్రిసాధనపుత్రి చక్రిమండలమిత్రి సమ తనూరూప తేజములవాఁడు
దలఁప సామాన్యుఁడే సమస్తక్షితీశ, మండలాస్థాన విద్వదాఖండలాళి
సన్నుతాత్మకథా సుధాసారభరిత, మహితదిక్పాళి శివరామమహితమాళి.

మ. హరిసఖ్యాతిబలున్ నివాతకవచోద్యద్వైరిసంహారి భా
స్వరధర్మైకశుభక్రియా కరుణదీక్షాశాలి సద్విగ్రహ
స్ఫురణామోదిత రాజశేఖరు జనుల్ భూషింతురమ్మౌనినీ
స్మరమూర్తిన్ విజయాంకుఁడంచు శివరామక్షోణిపాలున్ భువిన్.

గీ. అంబకాహుతాశనశిఖాళినతను మన్న్య, దశముఖవిరోధుల నడంచి విశదకీర్తి
ప్రబలి శివరామవిభులతో బ్రతికివచ్చు, జగతిశ్రీదాట్లశివరామ జనవిభుండు.

మ. అలఘుశ్రీశివరామరాజసతియై యార్యేందిరాశారదోత్పల
పత్రేక్షణ లెట్టు లట్టుల నిజప్రాణేశ్వరుం బాయ కు
జ్వలహర్షాప్తి సుభద్రితచ్ఛగణ సేవాసువ్రతారూఢి వ
ర్తిలి యారా యన వన్నెఁ దెచ్చెఁ దనపాతివ్రత్య సంపత్తికిన్.

చ. అలశివరాముఁడాజి విజయాంకుఁడు దాబడసెన్ సుశీలయై
పొలుచుసుభద్రియం దలసుపుత్త్రుల వెంకటకృష్ణభూమి భృ
ద్విలసితదానదేవమణి వెంకటరాజులు నాఁసుకీర్తి ధ
న్యుల భువనైకమాన్యుల నహోసమిద్ధ యశోభిమన్యులన్.

ఉ. అందఱియగ్రజుండు సుగుణాఢ్యుఁడు వెంకటకృష్ణభూవరుం
డిందు ధరాబ్జకేశవుల నీసుగఁ జూడఁ డొకించుకేని ని

ష్పండక శ్రాయశఃకృపల బ్రహ్మవిరోధ మురోంతరంబునం
గందురు గుందుఁ బుణ్యజనఘస్మరవృత్తియు నారికోప్పటన్.

మ. ఘనదోర్దండదలితప్రతాపహుత భుగ్జ్వాలావళిన్ వార్ధు లిం
కనిజోత్సర్జనవార్ధనీభరితముల్ గావించి కౌతూహలం
బెనయంజేసి ఘనాళి వేంకటమహా కృష్ణక్షమాజాని యా
ర్యనుతుల్ గైకొని మించె దాతలకునౌ రా! దాతయై భూస్థలిన్.

ఉ. కొందఱు మందరాగరసగుంభితమానసుఁ డందు రెప్పుడున్
గొందఱు మందరాగధృతిగుంభితమానసుఁ డందు రుర్వరన్
గొందఱు పారిజాతమగుఁ గోపికమండలికందు రౌ సారెఁ బే
రొందు రపారిజాతుఁడని గొందఱు వెంకటకృష్ణభూవిభున్.

సీ. ఘనవాహ వేదండ కాండజాసనకాండ పాండురాంబుజకాండ భవ్యకీర్తి
సాంద్ర రాజతరువార సారసాప్తకుమార ధారాధరోదార దానశాలి
ఉడురాజ రాజరాజతనూజ నలరాజ జలవైరిజమనోజ లలితమూర్తి
బిసభుక్తరంగాంగిరస చక్రిపుంగవ గంగోత్తమాంగ రంగస్మరణీష
దాయ తాహవరిపు మనోజాయమాన చటులతర శౌర్య కదళీగజాయమాన
దోస్తరవగాహవిక్రమదుర్గముండు పృథివిఁ బెంపొందు వేంకటకృష్ణవిభుఁడు.

చ. విరతివహించి వన్నెలిడు వెంకటకృష్ణ నృపాలమౌళి వి
స్ఫురితయశంబు పంకరుహసూతి పడంతికి దేవదంతికిన్
గరకరితారకానికరకాంతికి మేల్మగరాలదొంతికిన్
బరువఁపుబొండుమల్లియలబంతికి నాగగనస్రవంతికిన్.

సీ. అడఁచిరిపూగ్రసేనాత్మభూశక్తి బలాన్వితుఁడై విజయానురక్తి
నలరారుమహితనయవ్యక్తి దానపటిమ విబుధావనక్షమతఁ దనరి
భజనీయ మధురధర్మజనకత్వ నిరూఢి సత్యభామామనోజ్ఞతఁ జెలంగి
యరిదరస్ఫూర్తి గోభగణదీక్షాప్రౌఢి గోత్రోద్ధరణలీలఁ గోమరుమిగిలి
యనుపమద్వారవతిని మున్నవతరించి కీర్తిశోభాదయాగుణస్ఫూర్తినించి
పుడమి దాల్లాన్వయంబున బొడమినాటి కృష్ణుఁడనఁబోల్చె వేంకటకృష్ణవిభుఁడు.

మ. అలరెన్ వెంకటకృష్ణభూధవుర కిల్లాలై మరుల్లోకపా
లలతాతన్విబలెన్ సిరిన్ బ్రిబలి కల్యాణకుమాభృద్ధను

ర్గలనారీతి నశేషమంగళగుణాలంకారయై ధారుణీ
స్థలి రామాంబ పతివ్రతామణులలోఁ దామేటియై యెన్నఁగాన్.

ఉ. ఆరసికాగ్రగణ్యుఁ గొనియాడఁగ శక్యమె దాట్లవెంకట
క్ష్మారమణున్ సుధీహృదయ సంభ్రమరీతిఁ దదీయ భూతిత
ద్యాభరిసునీతి బంధునృపతోషణనూతి తదుగ్రహేతి దు
ర్వారవిరోధికానన దవజ్వలనోజ్జ్వలహేతి బాపురే.

మ. అసమాస్త్రుం డశరీరుఁ డంబుద మహోర్వ్యావాసి యంభోధిభం
గ సముత్పన్న మహిప్రభుండు విషభూతాక్రాననుం డాసమీ
రసఖుం డాశ్రయభోజి వేంకటమహారాజేంద్ర నీడెవ్వ రి
వ్వసుధం జూప విశీర్ణ నిమ్నతల ఖాస్వద్దావగ్రిచిస్ఫూర్తులన్.

సీ. రణభేరికా నిర్భర రవశ్రవణమాత్ర గిరిగుహల్ కేళిమందిరములయ్యె
శయఖడ్గధళధళ చ్ఛవినిరీక్షణమాత్ర మరుదశిపదము లుప్పరిగలయ్యె
ధ్వజనీపదోద్ధూత రజనుగన్గొనుమాత్ర యువనాంకురవ్రాత మశనమయ్యె
గడిమిఁ బోయక నిల్చి తొడరుమాత్రన యచ్చరలపొందు కరతలామలకమయ్యె
బరభయంకరదోర్గర్వపటిమఁ దనరు ప్రబలగడిమన్నె భూపతి ప్రకరమునక
టందుకూరులు గొనియాడ నలరెజగతి, దాట్లవెంకటరాట్కామందానువిభుఁడు.

సీ. ప్రోత్తుంగగిరిశృంగముల చెలువ్వ సెలయేటివనరుహశ్రేణి లావణ్యలక్ష్మి
చంచలహరిణదృక్చాకచక్యము దారసమదేభహస్తచంక్రమణలీల
రమణీయమృదుతర ప్రతతివిలాసంబు కాంచనకళికా ప్రకాశమహిమ
లసమానకిసలయ విసరసౌభాగ్యంబు సురుచిర మేరు ప్రసూనమహిమ
లనుదినము భీషణాటవి నాత్మయోషి, దవయవభ్రాంతి సూచింప నతనుతాప
కలనఁ దాల్తురు దాట్లవెంకటనృపాల, మణికి నని నోడినవిపక్షమనుజపతులు.

. రాజశ్రీనిధి దాట్ల వెంకటమహారాజేంద్ర బాహాసిచే
నాజిం బట్టపరాళి రంభకుచకుంభాశ్లిష్టసౌఖ్యోన్నత
శ్రీఁ జెల్వొందఁగఁ జేసి ప్రాక్తనవిటశ్రేణిన్ బయల్ పుచ్చు వే
శ్యాజాతంబుల కూర్మ్మిలౌర మృగతృష్ణల్ గావె యూహింపఁగాన్.

సీ. అరయుఁ డల్లవియ భీకరభటావలిచేతిపందె లై తుటుములకిందు రుదులు
వివరింపుఁ డవి యాశ్వికనికాయకరాగ్ర కరవాల చకచకస్ఫురితరోచు

లాలింపుఁ డవియు సేనాధినాయకకార్ముక జ్యాలతాభీల ఘుఃరవములు
పరికింపుఁడవియు చెచ్చెఁ మహోదగ్రదుర్భర భూరిభేరీభాంకణ నినదము
లనుచునన్యోన్యకాందిశీకానులాప, కలనగడిమన్నెదొరలు దవ్వులన తొలఁగి
కడిమిఁబరతురు దాట్లవెంకటన్నృపాల, సంగరాటోపవన్మహా సైన్యమునకు.

సీ. నీహార వాజ్మాత్రినీ హార సురధునీ హారభూధరరోచు లపనయించి
తారకాహీన శతార కాశ పటీర తారకాధిపరుచుల్ దవుల కనిచి
సారసాహితసుధాసార సాగర పాంసుసారసాం శుశ్రీలఁ జౌకళించి
గోరాజభవ మరుద్గోరాజ భవసుధా గోరాజగజఘృణుల్ కుందఁజేసి
యలరు మేదినియందాక యరుణధామ, సోములందాక యశదృశమ్మూర్తిమించి
సకలలోకైకవిహరణ చతురతాప్తి, దాట్లవెంకటరాట్కుమందానుకీర్తి.

గీ. దాట్లవెంకటరాట్కుమందానువిభుని తరుణిబుచ్చమకుఁ బతివ్రతాత్వగరిమ
నలయరుంధతి సాటియై యలరు నేమొ తనవిహీనకళావాప్తి తలఁగె నేవి.

మ. ఘనుఁడవ్వేంకటరాజరాజమణి వేడ్కన్ గాంచె శ్రీబుచ్చమా
వనజాతేక్షణయందు నందనుల భాస్వత్కీర్తి నిర్ధూతచం
దనులన్ వెంకటపత్యధీశవర సీతారామభూకాంతులన్
సనయస్వాంతుల సాధురక్షణకళాసంక్రాంతులం దాంతులన్.

క. అతనిసుతాగ్రణి వెంకట, పతివిబుధావననిరూఢి భరితసుధర్మా
తతరతి బరభూభృన్మద, హృతి రాజపురందరుఁడన నెసఁగెధరిత్రిన్.

సీ. ఉరుతరాళికలోచనోజ్వలజ్వలనార్చి మేనుసోఁకనినాఁటి మానశరుఁడు
ఘటజని స్ఫుటపాణిపుట సంభృతాపోశనక్రీడ కందనినాఁటి శరధి
యంధకగంధనిర్గంధనముష్టిబల్మికి లోబడనినాఁటి మేరుశిఖరి
వీరభద్ర పదప్రహార నిర్దళిత దంతసముత్కరుఁడుగాని నాఁటిసవిత
రూప గాంభీర్య ధీరతా రుచివిశేష, ములననుచుఁ దన్నుఁగొనియాడఁబుడమినలరు
భూరివిశ్రాణనాంబు సంపుష్టశిష్ట తతి, మహీంజుండు వెంకటపతివిభుండు.

మ. అవియే సాటి సుకీర్తివిస్ఫురణతో నత్యంతధైర్యంబుతో
నవియే సాటి యజాండకర్పరసమగ్రావార్య తేజంబుతో
నవియే సాటియటండ్రు దాట్లకులదుగ్ధాంభోధిచంద్రుండుధ
ర్మ్మవిచారుండనఁబొల్చు వెంకటపతి క్ష్మావల్లభస్వామికిన్.

సీ. సురరాజగురు యుగంధరుల మెచ్చఁడొ కింత ఘనతరనిజరాజకార్యసరణి
బలవైరిసుతకుమారుల వేడ్కఁ గాఁగొన దే పోరుఁబటుభుజాటోపకలన
బలిదధీచుల నొక్కపరిఁ బ్రశంసింపఁడు బహుళవిశ్రాణనపాటవమున
నలరాజరాజనందనుల మాటవినండు భామామనోజ్ఞసౌభాగ్యగరిమ
నాదిమూర్త్రిభుజంగకులాధిపతుల సరకుసేయఁడు భూభారభరణశక్తి
ననినుతింపంగ బుధజనం బలరు జగతి దాట్లవెంకటపతిమహీధర వరుండు.

గీ. అవనిగణపతిరాజవంశాబ్ధిచంద్రుఁ డనఁగ విలసిల్లు రామభద్రావనీశు
తనయ వెంకాంబఁ గూర్మినుద్వాహమయ్యె దాట్లవెంకటపతి ధరాతలవిభుండు.

మ. సుజనస్తవ్యుఁడు దాట్లవెంకటపతి క్షోణీతలాధీశ్వరా
నుజుఁడు గ్రాహవరంగరంగదరి సందోహచ్ఛిదావత్కుఁడా
ప్రజనాభీష్టఫలప్రదాతయయి సీతారామధాత్రీశ్వరుం
డజశక్రోపమబుద్ధి సంపదురువిఖ్యాతిం దగెన్ భూస్థలిన్.

గీ. భూనుతసుకీర్తిఁ జనకుఁడై బొల్చు పూసపాటి శ్రీతిమ్మరాట్సుతఁ బరమసాధ్వి
సీతమవరించె రాముఁడా సీతకరణి, రమ్యయశుఁడు సీతారామరాజవరుఁడు.

చ పటుతరనీతిశాలియన భాసిలుతమ్ముఁడు తన్నుఁగొల్వ వెం
కటపతి భూతలాధిపుఁడు గాంచెఁ దనూజులఁ గామయామినీ
విటతనుసౌకుమార్యనిధి వెంకటరాజనృపాలు శత్రురా
డ్విటపికుఠారమూర్తిఁ జినవెంకటకృష్ణమహీశు నిర్వరన్.

క. వెంకటరాజు హరిత్తుల్య, లంకష పాండురయశోవిలసితుఁడు గరుణా
సంకలితహృదయుఁడాజి ని, రంకుశ బలశాలి యలరె నం దగ్రజుఁడై.

చ. అనుపమ దాట్లసత్కుల సుధాంబుధిఁ దోఁచిన కల్పభూరుహం
బనఁదగుఁ గానిచో మృదునఖాంకురనూనము లంఘ్రిమూలముల్
ఘనభుజశాఖలున్ గరతలచ్ఛదముల్ నుసుబల్కుదేనియల్
కవదురుకీర్తి సౌరభము గల్గునె వెంకట రాజమౌళికిన్.

సీ. కులగోత్రహరణ కౌశల శాలి గాఁడేనిఁ గువలయద్వేషంబుదగులఁడేని
బహుభంగదశలఁ బ్రాల్పడి పరివర్తిలఁడేని బుధగురుద్వేషియై పొదలఁడేని
కుటిలానుగతి కుదుర్కొని క్రిందుపడఁడేని మధుపగుణోద్వృత్తి మలయఁడేని
శివధర్మభేదనోత్సేకంబుఁగొనఁడేని బహ్మఘ్నతావాప్తి బరఁగఁడేని

మఖవదిభవార్ధి శశిశేష మరాళధామ గిరిశ లురుభోగరుచిస్ఫూర్తి కీర్తివదన
సుభగతా సత్య సత్కళాస్ఫూర్తిఁ దనరు సరియనఁగ మించె వెంకటస్వామివిభుఁడు.

ఉ. చెంగటికామధేను వరచేతనవిత్తిమణీ తంస ము
త్సంగతలార్ఘ్యపేటి సరసంగల బంగరుగట్టు మందిర
ప్రాంగణ కల్పభూమిరుహ మాఁకటికబ్బిన సస్యరాశి మం
గొంగుపసిండి దీనజనకోటికి వెంకటరాడ్విభుండిలన్.

గీ. దాట్లవెంకట రాట్కుమారుండానృపుఁడు, కాకరలపూడి సత్కులాకల్పమైన
నరసరాజక్షితీశు నందన వరించె, నలవిరించి సరస్వతీలలనకరణి.

సీ. శ్రీరామపాద రాజీవ చింతనసుధారసపాన ముదితమానసుఁ డనంగ
రహిమించె వెంకటరాజకుమారుఁడు కమనీయసీతాంబ గర్భసీమ
మతిశాలి వెంకటపతిని సీతారామరాజన్యమణి నరసరాజఘనుని
నారాయణాభిధాన నృపాలతిలకంబు నప్పలరాజాఖ్య నలరు మేటి
దనయులను గాంచె నిర్యోగపురసుధాబ్ధి, కల్పతరుపంచకము బోలెఁ గమలబాణ
సుందరుల ధైర్యవిహసితమందరుల న, మందకీర్తి గుంభితహరిత్కందరులను.

వ. అంత.

గీ. అధిక ధనధాన్య పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిఁ, దనరు వెంకటరాట్కుమారుండాను వసుమ
తీశునన్నగు వెంకటకృష్ణమహిపుఁ, డొప్పె శివరామరాజ భాగ్యోదయమున.

శా. శ్రీరామాంబికయందు నామహిధవశ్రేణీవతంసంబు శో
భార్హమ్యాంగులఁ బుత్రుల న్బడసె నప్పలరాజ భూవల్లభున్
ధీరస్వాంతుని రామచంద్రవసుధాధీశోత్తమున్ సంగర
స్ఫారరంగ ద్విజయాంకు వెంకటపతిస్వామినాథ చూడామణిన్.

వ. అందగ్రజుండు.

క. అప్పలభూపతి పూర్వక, కుప్పలసితవిభవశాలి గుణునిన్నతచే
నప్పలరామయుఁ బలుమగు, జెప్పల తాంతాయుధుండు చెలువముకలిమిన్.

ఉ. సారగభీరతా వినయ సాహస విక్రమ దాన కీర్తి తే
జోరుచిరత్వసంపదల సొంపున నిప్పటిరాజకుమారకుల్
గారిల సాటియవ్విబుధకల్పకవాటికిఁ దాల్మిపీటికిన్
ఘోరవిరోధిశైల శతకోటికి నప్పలరాట్కిరీటికిన్.

సీ. తనమహోశత్వ మెంతయుఁ బొగడ్తకు దాటి విలసదార్యామోదవృత్తిసలుపఁ
దనయిననూర్తి సంతత మెన్నికకు మించి సన్మార్గగమనకౌశలముఁ దాల్పఁ
దనరాజవిఖ్యాతి వినుతి కశక్యమై పరచక్రభేదన పటిమఁ బూనఁ
దనధరాధిపతిత్వ మనిశస్తుతికి హెచ్చి ఘనరత్నకటకాది గరిమలొరయ
నతఁడు చెలువొందు సుకవిబృందాభినంద్య, నిజకథామందమకరంద నిర్ఝరప్ర
పూరితాఖండ కాండపంకేరుహాంసు, రమ్యగుణహారి యప్పలరాజశౌరి.

ఉ. ఒక్కవిపక్షఖండమున నుక్కఱినట్టి నగారి హేతి దే
యొక్కడయారె సంగరమహీస్థలిఁ బెక్కువిపక్షమండలిన్
వ్రక్కలుసేయ నిందుకయు వాడిదొలంగదు దాట్లవంశ స
మ్యక్కలశాబ్ధి శీతకరుఁడై తగు నప్పలరాజుహేతికిన్.

సీ. నెరిమించు రిపులగుండియలకు గాలంబు మత్తారిసమితికి నెత్తిపిడుగు
వికటాభియాతిజాతికిఁ గాలసర్పంబు గసుసరిపగర మూకలకు మిత్తి
భీకరవైరిచమూకంఠపాశంబు దండిశాత్రవులకు దండుమారి
కఠినవిరోధిసంఘమునకు గరళంబు సమదాహితాళికి శమనదండ
మహహ గాంభీర్యశాలి దివ్యత్ప్రభాని, రాకరితహేళి యప్పలరాజమౌళి
చటులగాఢాసమాశుశుక్షణిసదృక్ష, తీక్ష్ణదుర్లక్ష్య కౌక్షేయతీవ్రధార.

క. శతమన్యువైభవుఁడు గణ, పతిరాడ్రఘునాథ భూమిపతి నందనుఁడై
నుతిఁగను బంగారమతన, సతిగా నప్పలసమాఖ్య జగపతిగొనియెన్.

సీ. కనుసన్న మెలఁగు నేర్పనసి చెన్నగఁగాని ప్రాణేశుపేరెదఁ బాదుకొనదు
గురుగభీర రసానుగుణవృత్తిఁ దగుఁగాని హృదయేశునొదల కెక్కఁజనదు
కనదవినాభావమునఁ బ్రవర్తిల్లఁగాని మగనిబాహుల పెట్టి సగమొనర్ప
దతిమృదూక్తులె కాని పతిసమ్ముఖంబున బలుమారుబహువచః ప్రౌఢి నెరప
దౌర యప్పలభూవరార్ధాంగలక్ష్మి, యైన బంగరమాంగన కప్రతిమ
తామణికి దామరసమంది రామరాప, గాసతి భారతి మృగేక్షణలు సరియొ.

చ. అతనియనుంగుదమ్ముఁడు సమగ్రసమిద్రిచనాదతుం డనా
హతహరిశౌర్యసంగతుఁ డనంతగుణాధరి తాంబురాశినా
క్షితిఁదగు రామచంద్ర నృపశేఖరుఁ డర్మిలి మందపాటివం
శతిలకుఁ డప్పలాఖ్యతనుజ న్వరియించెను సీతమాంగనన్.

క. అతనియనుజుండు వేంకట, పతిన్నప మార్తాండుఁ డనఁగఁ బ్రబలెనహోయ
ద్భుతశోభాపటలాంధీ, కృతసంయుగరంగ భీతరిపుకౌశికుఁడై.

శా. శూరాగ్రేసరుఁడైన వేంకటపతి క్షోణీతలాధీశ్వరుం
డౌరా! వీరవిరోధిఖండనచణుండై మీఱ సౌరాంగనల్
బారుల్ దీరుచు నంతరిక్షసరణిన్ బ్రాంచన్నవీనాధిపో
దారాలింగన సంగమ ప్రథిత సౌఖ్యాయత్త చిత్తాబ్జలై.

సీ. తనప్రాపుఁ గోరివచ్చిన సుధీజనముఁ దారొక్కనా లేమితమిఁ బాపు ప్రోద్దుపాటువు
తనకల్మిదండఁ జేరిన దీనజనరాజి మదినిబ్బరపు నొప్పిమాన్పు వెజ్జు
దనదయాదృష్టిఁ జూచినవారి నెవ్వగ తీవ గమిఁ దుంచు వాఁడిసురియ
దనపేరి మననుసరించిన బుధావళి పేదరికపు టేనుఁగవంచు మెకము జేసు
భళిర! యిటువంటి మేటి యీజలనిధాన వలయితాఖండధారుణీస్థలినృపాల
తిలకములలోన వాసిగ్రవ్వగలఁడె యనఁగఁ, బ్రబలె శ్రీ దాట్లవెంకటపతివిభుండు.

మ. హరిశౌర్యుండగు దాట్లవేంకటపతి క్ష్మాధీశ బాహాసి శ
క్తి రణక్షోణిభయంకరాకృతి రిపుగ్రీవాంతరాసృగ్ఝురీ
తరసాస్వాదనవృత్తిమత్తిలి మహోద్యద్భూత భేతాళని
ర్భరహస్తాంచలతాళసంగతి నటించున్ బెక్కుచందంబులన్.

సీ. మదమధువ్రతసేవ బొదలుకల్పకశాఖి రతిమనోహరుఁడనంగతఁ దనర్చు
విసముపుక్కిటఁ బూని బుసకొట్టునహిరాజు తమిజన్నపద్మిని దవులునినుఁడు
భువనజాతవిరోధి పూర్ణిమాసితరశ్మి బహుభంగదశలఁ జేట్పడుబయోధి
యాశ్రయాశనమైత్రి నలరునంబరమూర్తి కులగోత్రదమనుండు కులిశహేతి
సజ్జనవితీర్ణి వరరూపసరసవచన, పృథురుచిసుకీర్తి గాఢగాంభీర్యవిబుధ
బలవిరశ్రీల నెవ్వారు ప్రతిధరిత్రి, దాట్ల వెంకటపతికి సుదారమతికి.

చ. గణపతి రాజవంశఘన కంధిసుధాకరుఁడైన నర్సరా
క్ష్మాణితనయన్ బ్రభూతవయ నవ్యసమస్తగుణాలవాల స
త్ప్రియతసుశీల నచ్చమఁ గరగ్రహమూన్చి విరోధిభూమి భృ
త్త్రుణశిఖి దాట్లవేంకటపతి ప్రభుఁడ ద్విజమౌళికైవడిన్.

మ. అనఘశ్రీనిధి దాట్లవేంకటపతి క్ష్మాధీశ్వరుండాత్మ నం
దనుఁగా వేంకటరాజసోదరు గతత్రిసోదయున్ సజ్జనా

వను శ్రీవేంకటకృష్ణనాగమ విధిన్యాదిష్ట వృత్తిం గొనెం
ధనధాన్యాంశుక భూప్రదానముల విద్వద్బృందముం దన్పుచున్.

క. చినవేంకట కృష్ణనరా, వనజాక్షీరమణుఁ డొప్పె వర్ణిత దో
ర్ఘనశౌర్య దావపావక, జనితశిఖా దగ్ధవైరి జనకాననుఁడై.

ఉ. వేంకటకృష్ణభూవరుని విశ్రుతకీర్తికి సాటిఁబూన వా
క్శంకర పంకజాహితులు జాలక యోఁడఁగఁబోలుఁ గాని చో
సంకిలిఁ బొల్చి వారలనయంబు శిరోజ శిరోధికాంశు వ
త్సాంకరుచిచ్ఛలంబున సమగ్రిత రాపయశంబుఁ గాంతురే.

చ. రతిపతియే శుభాకృతిఁ బురందరుఁ డే చిరభూతిఁ గర్ణుఁడే
వితరణశాలి దాల్చిన వేంకట కృష్ణనృపాలు నెన్నఁ జో
రతిపతి యే శుభాకృతి పురందరుఁడే చిరభూతి కర్ణుఁడే
వితరణశాలి యంచుఁ బృథివీస్థలి నెంచు సుధీసమూహముల్.

మ. జలజారాతిమదిన్ గృశించె జలముగ్ధాలంబు మెండైన కొం
డలలోడాగెఁ దృణంబునోరఁగరచెన్ జంభారిగోరత్నమా
కులపాటుం గొనెఁ గల్పభూరుహము లోకుల్ మెచ్చ శ్రీదాల్చ స
త్కులుఁడౌ వేంకటకృష్ణదాతృతకుఁ జేతోభీతివాటిల్లఁగన్.

మ. వెలసెన్ వేంకటకృష్ణభూపతి భుజావిఖ్యాత శౌర్యోజ్జ్వల
జ్జ్వలనార్చిం బ్రభవించు వైరిపురభస్మం బూని యాత్రేయని
ర్మలసత్కీర్తికి సాటిరా వెనఁగుఁ దారాభర్తవక్షంబునం
గలదుర్వారకళంకకాళిమ దొలంగ న్వన్నెఁ గావింపుచున్.

ఉ. శ్రీకరపూసపాటికుల సింధుసుధానిధి రామచంద్ర ధా
త్రీకమనాత్మజాత యువతీమణి సద్గుణరాశి నుత్తమ
శ్లోక వరించె భద్రమను శోభివచఃకలనాని రస్తద
ర్వీకరమౌళి దాల్చిన వెంకటకృష్ణ నృపాలుఁ డర్మిలిన్.

క. చినవెంకటకృష్ణక్షితి, జనపతి భద్రాంబయందు సౌందర్యరమా
వనజాంబకు వెంకటపతి, మనుజేంద్రుం గనియె సుజనమాన్యున్ ధన్యున్.

గీ. తమ్ములిరువురుఁ దను సంతతమ్ము ననుచిత, భక్తి సహితమ్ము గాఁ గొల్వఁ బరమభోగ
భాగ్యముల మించి సజ్జనప్రణుతిగాంచి, పుడమిఁ బొలుపొందె నప్పలభూవిభుండు.

మ. విభవేంద్రుల్ పరిభవించి రప్పలమహోర్వీజాని కయ్యంబిరా
నిభ బంగారమకీర్త్వ రాత్మజులు సన్మిత్రప్రభాకాశ కీ
ర్తిభరుల్ వెంకటకృష్ణ వెంకటపరాధీశుల్ సుధాంభోధిఁ గౌ
స్తుభ చింతామణులట్టులన్ సహజతేజోదాన ధౌరేయులై.

క. వెంకటకృష్ణక్షితిపమృ, గాంకుఁడు విలసిల్లె గువలయావన సునిరా
తంక కళాస్ఫూర్తినిభ, యంకర సంచారకళలయందగ్రజుఁడై.

సీ. భుజవిక్రమతమాభూతికీర్తులకీవి పంచాస్య గోరాజ పటిమఁ దాల్చి
నీతిదాక్షిణ్య సూనృత ధైర్యములకల్మి కాలకంధర ధర్మశీలఁ గాంచుఁ
బటుతనూబలకళాప్రజ్ఞా కృణులబ్బి మరుదీశ్వరాత్మ భూగరిమలొరయు
వచనగభీరతా రుచిదయామహిమ లమృతాబ్ధిగురుధామసమతఁ బూను
నౌర యితఁడనవెలసె దిగంగనాళు, జాంశుకీభూత తురగకురాగ్రి జ్వలిత
రాజితాహిత భూపాబ్జరాగ పాంసు, పౌళి వెంకటకృష్ణభూపాలమౌళి.

చ. అలఘుతరాంబ కానలశిఖాభిహతిన్ సమదాతనుద్విష
జ్జ్వలదవలేప జృంభణము వాపిసమంచితగోత్రి ధర్మకా
శలఘ్నతిగ్మై యహీనగుణసంపద రాజవతంసుఁడోయనన్
వెలసెఁబొగడ్త దాట్లకుల వెంకటకృష్ణ నృపాలుఁ డుర్వరన్.

సీ. పెనురాయి పెలుచ మూపునమోచుకొని క్రుంగబడి యప్పులమునుంగు బహుగుఁ దెగ
కలితమదాసన్న గండాప్తిఁ దమమెుసల్ దారెరుంగని మహోద్ధతులకొరగి
పావవిస్ఫురణ చొప్పడియున్న చోఁ గదలనికఠోరాత్ముల చనువుఁ రోసి
వినినగానకకన్న పినకకోరల విసంబెసలఁజిమ్మెడుశివాని నీసడించి
ప్రియద మిగారోత్త రత్నగర్భాపురంధ్రి, మానితైశ్వర్యనిధి సప్రియత్తసరస
హృదయ మృదుభాషణాస్పద వచనకలన, దాట్ల వెంకటకృష్ణభూధవునిజేరె.

ఉ. లాలిత దాట్లసత్కుల కళానిధి వెంకటకృష్ణ భూవరో
ద్వేల యశస్సుమగ్రిరుచి విస్ఫురితభూతి నిరూఢదోర్బల
శ్రీలసమాన మేధలొనరించు మెఱుంగులు గాంగభంగ రం
భోళికి నంశుమాలికిఁ దిరీమాలికి గాలికిఁ దమ్మిచూలికిన్.

సీ. ఏపేటిసంపత్తి ధీమదార్యారామ సంతానమునకు వసంతసమయ
మే ధీరుభుజయష్టి సాధుకీరకలాపమునకు మంజులఫలస్ఫురిత శాఖి

యేధన్యుదాన మహీశ దీనార్థి హృత్ప్రమదాబ్ధికిఁ గళానిధానబింబ
మే పుణ్యచారిత్రి మెంతే కవీందిందిరములకు మధురమరందలహరి
నతఁడు జెలువొందు నగధీరుఁ డరివిదారుఁ, డభినవాకారుఁ డనవరతాన్నదాన
శూరుఁ డధ్యాత్మవిద్యా విచారనిరతి, కాళి వెంకటకృష్ణ భూపాలమౌళి.

చ. విమలయశుండు దాట్లకులవెంకటకృష్ణుని శౌర్యవహ్నికిన్
సమధికపాణిఖడ్గకులిశంబునకు న్మదవైరిలోక రా
జ్యములతిమాత్రనిస్తులతరాజ్యములయ్యె దురాగ్రహోన్నమ
త్కుమతి నృపాలగోత్రములు గోత్రములయ్యె జనుల్ నుతింపఁగాన్.

సీ. అతనుశాత్రవగర్వహరణదీక్షారూఢి నలరారుట మహేశుఁడగుట యరుదె
యసమాననవనిధాన సమృద్ధివెలయుట రాజరాజఖ్యాతిఁ బ్రబలుటరుదె
యక్రూరనరరక్షణాసక్తి నెసగుట పురుషోత్తమస్ఫూర్తి నొరయుటరుదె
పరచక్రవర్ధనప్రౌఢి దీపించుట భాస్వత్సమాఖ్యచేఁ బరగుటరుదె
యనుచుఁ గవిబుధులెన్నఁ జెన్నలరి దిగ్వధూకచకుచాగ్రభూషిత శ్రీకరైక
కీర్తిముక్తాఫలుండు రక్షితవనీప, కాళివెంకట కృష్ణభూపాలమౌళి.

చ. విరహితశక్తి శాత్రవులు వెంకటకృష్ణునకాజినోడి భూ
ధరములకెక్కియు న్భయముఁదాల్తురు దారల కంధరామనో
హరతఁగటీతటీగరిమ నారసుచుల్ బొమలందమెంచి త
ద్వరజయశంఖచక్రకరవాలశరాసనశంకితాత్ములై.

చ. విలసితమూర్తి దాట్లకుల వెంకటకృష్ణవిభుండు మర్త్యమా
త్రులకుసిరుల్ ఘటించి కృపతో జలమృత్పల లోష్టగస్థిదా
తలఁదల వంపఁజేసెనని తజ్ఞులు సారెకు వేయునోళ్ళఁదా
రలఁగొని యాడఁగా వివి కవీశ్వరులైరి కవీశ్వరుల్ భళీ.

గీ. స్థిరతరసుకీర్తి కాళి కల్దిండివంశ, వరుఁడు వెంకటరామభూవరుని సాధ్వి
సుగుణసీతమకుజనించె సుందరాంబ, వార్ధిఁ బొడమిన మందారవల్లి బోలె.

శా. శ్రీమద్వెంకటకృష్ణభూపతి వరించెన్ వేడ్కనా సుందరాం
బామత్తద్విపరాజయాన రఘురామస్త్రీవిభుం డుర్విజా
రామారత్నము భంగి శంకరుఁడు శర్వాణింబలెం జాతనా
శీమానేకుణరీతి లోకమభినందింపన్ సిరుల్ హెచ్చఁగాన్.

గీ. పతివిహితకార్యకరణిశోభనగుణావలంబ విలసిల్లె శ్రీసుందరాంబ భళిర
పుట్టినింటికిఁ గండముల్ మెట్టినింటి, కవనిఁ జెలితనమిడు గౌరి నపహసించి.

సీ. సజ్జనస్థితియోగ్య సౌభాగ్యలక్ష్మీధురంధరతాస్థితి రతియకాదె
మహనీయతరసుధామధురవాక్య విశేషరచనావిభూతి భారతియకాదె
యాత్మనాయకసపర్యాభక్తి భావనోచితమనోగతి నరుంధతియకాదె
హితబంధుజనమనస్ప్రహణీయశాశ్వత సంపదున్నతి రమా సతియకాదె
యనుచుఁ గొనియాడ నెగడె రాజాధిరాజ, దాట్లవెంకటకృష్ణ భూధవుని సాధ్వి
బుధజనసురద్రువల్లి సుభూమితల్లి, సురచిరగుణావలంబ శ్రీసుందరాంబ.

గీ. సుందరాంబయందు సుతనులక్ష్మీనరసాంబసుతుని నప్పలాఖ్యమతియు
సీతమావధూటిఁ జెంది వెంకటకృష్ణ రాజపుంగవుండు దేజరిల్లు

ఉ. ఆనయశాలి తమ్ముఁడు గుణార్జవరమ్యుఁడు బంధులోక స
న్మానఘనుండు భోగశతమన్యుఁడు ధన్యుఁ డుదారరూప లీ
లానిధి కీర్తిఁ ద్రిశక శౌంఢి వెంకటరాజమేదినీ
జాని కవీశ్వరుల్ పొగడఁ జాలరు వాక్కుల నమ్మహాత్మునిన్.

సీ. తనతనూసుకుమారత మనోజ రాజరాజకుమార రాజి రాజసము దెల్పఁ
దనమహోత్కోశ్చారత శతార హరికిశోర మయూరగమన గౌరవముఁ జూపఁ
దననిరంతరదాతృత ఘనాఘనసుమాఘవనవనీకామధుఘ్నత నింపఁ
దనసముజ్జ్వలసమాఖ్య సనారవిందచందన శరత్కందకుందరుచి దాల్పఁ
దనమనోవార్య గాంభీర్య ధైర్యపటిమ, లమృతకూలంకషాధిప శమనదమన
శైలలీలాపరిస్ఫూర్తి నోలిసెరపఁ, దనరె వెంకటరాట్కుమందాను విభుఁడు.

సీ. తనువెల్ల విషపుంజమని పయోనిధి రోసి తృణమండయని రెల్లుఁ దోలఁగనడఁచి
గతిలేనివాఁడని క్షితిధరాగ్రణిఁ బల్కి నుడిజిక్కెనని సంతుసాబగు దెగడి
పాపజాతియటంచు ఫణిరాజు నిరసించి ముసలియటంచు హాలాంకుఁ గసరివైచి
బహుభాషిణియటంచు భారతి నెగ్గాడి గుహ నీగునని హరిక్షోదమనెంచి
యఖిలబుధలోకనుతిపాత్రమై యఖండ,పద్మగర్భాండభాండ సంభరిత విమల
తరసుధారాశినాఁ బొల్చుఁ జిరసుకీర్తి, గలసుకృతి వెంకటకుమారతలవిభుండు.

ఉ. భూనుతకీర్తి కాకరలపూడి కులాంబుధిచంద్రుఁ డార్య ర
క్షానిపుణుం డహీనగుణసాగరుఁ డచ్యుతరాము నందనన్

జానికమన్ దయావినయశాలిని వెంకటరాజమే నీ
జానిపరిగ్రహించె సిరి శౌరివిధంబున నార్యులెన్నఁగాన్,

అప్పల క్షితీశ్వరా చ్యుతరామరా, జులనుఁ గాంచె సకల సుజననుతుల
విభవకీర్తి శాలి వెంకటరాట్కుమారుఁ, డానువిభుఁడు తనదు దారవలన.

వ. హృద్యోద్యానవద్యసురేంద్ర సాంద్రీభవద్వైభవాకరము శ్రీధర్మవరము
సకలవేదపురాణ శాస్త్రప్రవీణవిద్వజ్జనోత్కరము శ్రీధర్మవరము
సమరబాహాటోప శాత్రవభూపచేతస్తాపకరము శ్రీధర్మవరము.
ఫలపుష్పపల్లవ పాదపశోభితోద్యానబంధురము శ్రీధర్మవరము
నిరుపమాగార గోపురావరణ హర్మ్య, నిర్మితామూల్య కళ్యాణ నిఖిలరత్న
కాంతిసంతాన పరివృతాశాంతరము స, దాసుజన మనోహరము శ్రీధర్మవరము.

మ. తనకాధర్మవరాఖ్యపట్టణ రమాతన్వంగి సాక్షాత్కరిం
చి నిజార్చా పరతంత్రయై మెలఁగ నాఁ జెన్నొంది శ్రీసుందరాం
బ నవీనానుపమానభోగములఁ దేర్పం దా జనస్రంబు నిం
పెనయన్ శాశ్వతభూతి వెంకటమహాకృష్ణప్రభుం డచ్చటన్.

మ. అనవాంఛన్ రతిసుందరీ నయన పద్మామోద సంపాదనా
తనలీలాన్వితుఁడై మహోగ్రరిపుజాతస్ఫూర్తియై లోకవ
ర్ధనకారి ప్రతిభాధురీణ సుమనోధర్మాత్ముఁడై బాంధవా
ర్యనుతిన్ వెంకటకృష్ణభూపతి మహీరాజన్య కందర్పుఁడై.

సీ. ఒకగోత్రధర్మ ముత్సుకతాప్తిఁ బూను నేరుపుఁగన్న నతని పౌరుషమ దెంత
యొకనరునెట్టకేలకు దోఁచియేచి రంజిలుచుండునతని దాక్షిణ్యమెంత
యొకపంక్తిగళు నాజి నొంచుచు బల్మి వహించి దీపించునతని యాటోపమెంత
యొకతరి నోపఁగివిల్వ కొగిగర్విలుచుఁ గొండలనీగు నతనిదానంబదెంత
యనుమనగుభవ హరిరామ ఘనులనిఖిల, గోత్రనైత్రికవృత్తి బకుహనగరత్న
బహుళరిపుపంక్తి గళవృత్తి బహువిత్తిని, నెసఁగు శ్రీదాట్ల వెంకటకృష్ణ విభుఁడు.

క. పటుదాతృత్వ గభీరతా వినయ సంపద్విక్రమ శ్రీలనో
కహాట మందారసరస్వ దాంగిరస పాకద్వేషి పాదాబ్జినీ
విటులీడౌదురుగాక యన్యులెనయే వెయ్యేల శ్రీదాట్ల వెం
కటకృష్ణక్షితిపాలమౌళి కరిలోకగ్రావ దంభోళికిన్.

సీ. తనయురంబున భామకొనివరంగెడలంగ రేరాయఁడాననశ్రీవహించెఁ
దనమత్త మధుపాప్తతజయించు నడిభాతు వెలిదమ్ములు కటాక్షవిభవమూనెఁ
దనపంకజత్వ నిందాస్ఫూర్తి కొలఁగంగ వలమురి గళగౌరవమున మెలఁగెఁ
దనసన్నిహితగండ దళలరట్టుమగరాజిత హిమాంశుశ్రీలుకుచాకృతిఁగనర్చెఁ
శారదముఁ బోలెఁదరమికర్పూరగజము నదనలఁదికోపు నుకసాకెఁ జెదరఁజిమ్మి
యొసగుశ్రీడాట్లవెంకటకృష్ణ భూర, మణశిఖామణిసత్కీర్తి మానవతికి.

శా. సుశ్రీయస్సుకుమారగాత్రుఁ డురుతేజోమిత్రుఁ డాశాతటీ
విశ్రాంతస్థిరకీర్తిమంతుఁ డతి సంవిన్నిర్మల స్వాంతుఁడౌ
రా? శ్రీమంతులకెల్ల మేటియనఁగా రాజన్మహారాజరా
జశ్రీ వెంకటకృష్ణభూరమణుఁ డాచంద్రార్కమింపొందెడున్.

— షష్ఠ్యంతములు —

క. ఏతాదృశగుణమణికి న, రాతిద్విపసృణికి బంధురాజిముఖసరో
జాతనభోమణికి కపఘన, జాతమహాబలవిఘూర్ణ సమీరణికిన్.

క. లలనాస్మృతునకు సంగర, తలనానాహితవనీవిదళన నాతిదవ
జ్వలనార్చిస్తుల నాగ్రిహ, కలనాద్భుతపదమునకు జగద్వితునకున్.

క. అజభామాహిమధామా, భుజభామానిత సుకీర్తిభూషితునకు సూ
రిజనాదృతశుభమతికి ర, విజనాకదుర్నిమవితీర్ణ విభవోన్నతికిన్.

క. కరుణామరందలహరీ, భరణకటాక్షారవింద భాసితవదనా
గ్రిరసోదంచితవాక్యము, ధురతాపరిహసిత వాగ్వధూ రమణునకున్.

క. భీమాహితసమరధృతి, శ్రీమతికి మనోజ్ఞరూపజిత రతిపతికిన్
శ్రీమద్వేంకటకృష్ణ క్ష్మామండలపతికిఁ బుష్ట సద్గుణతతికిన్.

వ. అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా నాయొనర్పంబూనిన విజయనందనవిలాసంబను మహాప్రబంధంబునకుఁ గథాప్రారంభం బెట్టిదనిన.

—(0)—

— కథాప్రారంభము —

చ. స్థిరఁదగ నేలు ధర్మనిరతిన్ జనమేజయ భూతలేంద్రుఁడ
క్కరిపురి రాజధానిగను గౌరవవంశసుధాకరుండనం
బరగియరుల్ దలంక ఘనమార్గ పరిభ్రమణైకవృత్తి మే
దుర సుమనః కదంబ పరితోషణకారికళా కళాపుఁడై

చ. అతఁడరి భీమవిక్రమ సమగ్రిత జీవనరాశి వేష్టిత
క్షితి భరణప్రవీణుఁడయి చెల్వువహింప గ నిట్లు కొల్వునం
దతులతపో మహత్వనిధి యర్యమతేజుఁడు శాంతవర్తనా
న్వితుఁడగు పైలనామక మునిప్రవరుండొక నాఁడువచ్చినన్.

క. భూరితరభారతకథా, పారంగతు సుగుణసాంద్రుఁ బైలమునీంద్రుం
జేరిజనమేజయుఁడు నయ, మారఁగఁ బ్రణమిల్లి భక్తి నాతనికనియెన్.

మ. అనఘుంబౌ సకలశ్రుతిస్మృతి, పురార్థంబుల స్వక్రమ
ఖ్యానలింపౌమల భూరిసంభ్రమ రసాక్రాంతాత్ముండంజేసి యొ
య్యన నస్మద్బహుజన్మసంచితము పుణ్యంబెట్టిదో మీరలిం
పునని చ్చోటికి నేగుదెంచితిరి సంపూర్ణానురాగంబునన్.

క. మీరాక సకల శోభన, కారణమిష్టార్థ సిద్ధిఁగాంచితిని విప
ద్భారంబెడదొఱచితి వి, స్ఫార శ్రీసుగుణసాంద్ర పైలమునీంద్రా.

క. ఘనుఁడగు వైశంపాయన, మునివచనన శేషధర్మములు వింటిని నా
విననియదిగలదొకటి దా, నిననాకెఱిఁగింపవలయు నేరుపుమెఱయన్.

ఉ. పుణ్యకథాప్రసంగము లపూర్వములైనవి తెల్పువాక్యనై
పుణ్యము నీక గల్గునని బుద్ధినెఱుంగుదు విష్టపత్రయీ
గణ్యుఁడుసీరి పుత్రి బలఘస్మరుపౌత్రిన కుగ్రశాత్రవా
రణ్యదవాయితాకృతికి రాణిగఁజేయు చరిత్రచెప్పుమా.

వ. అనిన జనవల్లభున కత్యంత మాధురీధురీణవచనంబుల నమ్మునివల్లభుం డిట్లనియె.

క. వినుసావధానమతివై, ఘనవాహనుపట్టిపట్టి కళ్యాణకథన్
విన నడిశ్రవణంబులక, త్యనుపమితాక్షీణ సంభ్రమాపాదియగున్.

ఉ. వెన్నునియాజ్ఞ ద్వారవతి విశ్రుతమద్యకవాటగోపురా
భ్యున్నతసాలసౌధముల భూరిమనోహర నూత్నరత్నదీప్తి

స్నలువొందనాకపురి దీనికిఁదీటెయనంగ బుద్ధిసం
పన్నత విశ్వకర్మ యసమానచమత్కృతిఁ జేసెఁబేర్కొనన్.

సీ. ప్రాకారగోపుర బలభిన్మణిద్యుతుల్ కారుమొగులచాయఁ గడకుఁదోఁప
మందిరకురువింద మణిబృందదీధితుల్ జగలుమానికము దేజమ్ముఁగ్రమ్మ
గుద్యానశుత్మత గురుకాంతి సంతతి ప్రాద్రుబాబాడాలు పొలుపుదెగడ
సౌధహీరకలాప సమధికరోచులు పండువెన్నెలనిగ్గుఁ బారఁజిమ్మ
సౌధశిఖరాగ్రవిరచిత, చర్మకలశతటవి కీలితవిమలముక్తాకదంబ
రుచిర మాధూతతారకా, నిచయ మన్నగరి విభవ మెన్నఁదరమె వాగ్వరునకైన.

చ. పురహరి నీలసౌధములు బొల్చుతదంతర ఖేలదైణదృ
గ్వరచరణాబ్జనూపురరవ స్తనితభ్రుకుటీంద్రచాపకా
యరుచితటిత్కృచాగ్ర నవహారఘనోపల మండలీ నిరం
తరగతి ఘర్మబిందుజల ధారలచేస్తనయిత్నులో యనన్.

ఉ. తేటగు నిల్వుటద్దముల తేజమునందగు సాలభంజికల్
బాటిలు నిద్దపుంగరుడ పచ్చల కంబము లాయతోజ్వల
స్ఫాటికవేదికల్ చలువ చప్పరముల్ మణిమంటపంబు లె
చ్చోటను జూచినన్ నగరిసొంపు గణింప విధాత యోపునే

క. పురసౌధ కవాటతట, స్ఫురదురు మణిబింబ దంభమునవానాది
గ్వరనికరము దౌవారిక, గరిమన్వాలసిల్లు దేవగణము నుతింపన్.

ఉ. భుక్తికిముక్తికిన్నెలవు పోల్పగ నిందుజనింతమంచు నా
సక్తిసుధాంధసు ల్సకలజంతుమిషంబున దోపఁజూచి సు
వ్యక్తినథోజగన్నిలయు లన్నగరీపరిఘాంతరాళ వా
ర్వ్యాక్తిఁ జరింపుచుండ్రి హృదయోదిత సంభ్రమజృంభమాణులై.

శా. పౌరాముల్మణి గోపురాగ్రముల నేప్రొద్దున్ నిలింపుల్నితాం
తారామస్ఫుట సూనగుచ్ఛమకరందాసారశైవాలినీ
తీరాంభస్సరసీవిహారముల నెంతేనిర్గతశ్రాంతి నా
యూరన్నిల్చి సుఖింపుచుండ్రనుదినం బుత్సాహయుక్తాత్ములై.

చ. జిలుగుపసిండి ప్రాతపనిఁ జెన్నగు మేడలఁ జంద్రకాంత మం
డలరుచి మద్దవాకుముల డగ్గరిసారెకుఁ దొంగిజూచు క

న్యలముఖలత్క్రికోడె మడదాపగ దమ్ముఁలఁగానిచోధరా
స్థలినవియేల తాల్చునయశంబు మిళింద ఘృణిచ్ఛలంబునన్.

చ. నగరిపువైభవోన్నతిఁ గనంపగు నప్పటభేసనంబునన్
మృగనయన గ్గడంగి విపరీత పరీతముల ద్ద్రివిష్టపా
ఖ్యగణిత కాంచనస్థగిత హార్మ్యతలాంతిక సూర్యకాంతుల
న్నొగిలి చరింపుచుండుదు రసూనసుధాంశుశిలాలయంబులన్.

ఉ. ఉన్నతసౌధ హీరతుదలుజ్వలసాల వినీలకాంతులు
ద్యన్నిలయాబ్జరాగ ఘృణులంబరవీథిఁ దగన్సుధాంధసు
ల్సన్నుతదేవ సింధుజలజాతహితప్రభవా సరిస్వతు
ల్బన్నుగ నిందుఁగూడెనని బల్మరుగ్రంకిడఁ జూతురాదృతిన్.

చ. పురిఁబుషితాహి భుక్ప్రికరముల్మణి కాంచనసౌధగోపురో
పరివెలయన్నిజాశ్వగళ బద్ధభుజంగము జాతిభీతిలోఁ
గెరలునటంచు భానుఁడిరుగ్రేవలఁ బోవఁగనాటనుండియు
న్ధరణిప్రసిద్ధిగాంచె నయనద్వయసౌజ్ఞజనుల్ గణింపఁగన్.

క. బలభేది వీటిసతులకు, గలిగినజవ్వనము సోయగము దిగిచిపురీ
లలనల నమర్చిశతధృతి, యలరెఁదనుఁ జనులు చమత్క్రియాశాలిఋన్.

క. సోమునికళలో మెఱుఁగిడు, కామునియలరంప గములా కాంచనశోభా
శ్రీమెఱయు ప్రతిమలోయనఁ, గామినులన్నగరి వెంపుగాంతుఱ వెలుచన్

క. నానావిధ ఫలపల్లవ సూనలతాపుష్పహారశోభితనికటో
ద్యానవిమంజముల నిజాధీశులతో మెలగుదుగ పురీందునిభాస్యల్

మ. పరగన్నాల్గుమొగంబులన్ విధిత్రియీపారాయణాసక్తిఁ జె
న్నారయుంగాయది యంతసేప నిపురపౌద్ర్యన్త్రహీలోకని
ర్జరలేకానన పంకజాభ్యసిత శశ్వద్వేద వేదాంగత
త్వ రహస్యార్థ సమగ్రులై సిరులశేవంబొల్తురిల్లద్విజుల్.

మ. అరినిర్భేదనశక్తి సత్పథచరత్వారూఢి లోకైక సు
స్థిరసోమాబ్జసమాఖ్య భూరిసుమన శ్శ్రేణీ మనోహారి కృ
ద్వర సంపూర్ణకళాప్తత స్తవలయోత్సాహపత్రిధానంబు నం
బురరాజంబున రాజమండలము పొల్పుంగాంచు నత్యున్నతిన్.

4

మ. నవసంఖ్యాకములౌ నిధానములతో నల్వొందె తామిట్టి శే
షవిధిన్ మాన్పఁగ లేఁడటంచు ద్రవిణస్వామి న్నగంజాలిపై
కఱవుసంఖ్యల్ గలవిత్తమెుక్కొఱకరు తా రార్జించి మిత్రావళిన్
భువి శ్రీమంతులఁ జేయుచుందురతివిస్ఫూర్తిం గిరాటుల్ విభున్

చ. పితృపతికొక్కఁడున్న పురభేదికి నొక్కఁడు వృషంబు రేవతీ
పతిపతికొక్కఁడు నాఁగలి పసన్ బరికింపఁగ నిట్టివార లే
గతిఁ గృషి జేసి భూమిప్రజఁ గావఁగ నేర్తురటంచు తత్పుర
స్థితపదజుల్ హసింపుదు రుదీర్ణవి నిశ్చలవైభవోన్నతిన్ కైన.

సీ. దివిఁ బాసి గ్రహరాజి భువికేఁగుదెంచెనా విపణివీథుల రత్నవితతు లమరు
నురుకీర్తి వలగంధ గిరివీడివచ్చెనా యలరు దోఁటల గొప్పు మొలకలమరు
తటిదుత్కరము సచేతనరీతి దోఁచెనా నవవధూప్రమదాజనంబు దనరు
బలవైరి పెక్కురూపులు దాల్చి పొల్చెనా నాకమనీయ రాజవర్గంబు లొప్పు
భువనభయశాలి యనంతభూరితనువు, లెత్తి విలసిల్లెనా మహోదాత్తబాహు
శౌర్యధారేయ సద్భటసంఘమొనరు, రమణఁ బెంపొందు నమ్మహారాజధాని.

గీ. హరివలగ్నలు మీనకటాక్షసరణు, లళికచలు కార్ముకభ్రూవిలాసాభిరామ
లును ఘటస్తనులగుటఁ జేకొనఁగ దత్పురంబు వెలయాండ్రు సౌభాగ్యరాసులై

సీ. పసగులుఱ నీవండ నొసగదే చెలి వెలయీక నాదండ నీకేలగల్గు
ననబోఁడి వలువ గప్పినవి పూఁబంతులా యౌనటి ప్రియము చేనంటవలదు
రొలనాఁగ యీతమ్మి నేనాసఁ దావులా నెద మున్నయొకడు కొన్నదిసరసుఁడ
చెలిపలు తెరగుల చేనమ్మ చూచెదు కల్వలా కొనలేనికాంక్ష యేల
తెలది కాంచనమాలిక వలెనటన్న, బుధవరత్నంబు నకుఁ దక్క నొరులకమ్మ
ననివిటులతోడ నర్మోక్తులాడికొనుచు, ననుదినము పువ్వులమ్మ్రు దురతివలచట

సీ. కరపాళి పుష్కర సరిదంబువులు గ్రోలు నన్నచో నున్నతులెన్న నేల
యతిదీర్ఘదంత సంహతిఁ గొండలు పెగల్చు నను బల్మికల్మిఁ జేకొనఁగనేల
జలధుల రొంపిగాఁ గలఁపఁజాలునటన్న రోషవిస్ఫురణవాక్రువ్వ నేల
పుడమిబాతాళంబు బ్రుంగఁదొక్కుఁ నన్ననంగ భూరిమదోద్వృత్తిఁ బొగడనేల
యనుచు జనులాడ నైరావతాద్యశేష, హరిదిభంబులఁ దమసాటి బోరయనీక
నగరివీథుల ఘంటికానాదమెసఁగ, సంచరించు మహోద్దామ సామజములు.

౧. ఇచ్చునినప్పులఁ బడద్రోయునని తదీయ, హరుల నిరసించి పవనునికంటె నధిక
జవమున గమించు నుత్తమాశ్వములజూచి, దేవతాశ్వంబు వెలవెలబోవుగాదె.

౨. ఆనగరంబునకధిపతి, యై చెలగుచున్ హరి మనోభయానకసం
యన్నానాసురసేనా ధర, దావామ్భుత శక్రిబిధుర దర్పోద్ధతుఁడై.

౩. లలితారుణ హాలాహల శిరోధిఘనశిరోగ్రహమేను లేమేటిప్రేక్షణంబు
లతులితశ్రుతిశిరో వ్యాహారసరణియే యుత్తమోత్తమునిపేరోలగంబు
బహుళవిశ్వంభరా భరనిర్వహణభోగి యేదయాగుణశాలి మృదులశయ్య
యభివర్ణనీయసుధార్ణోనిధాన కన్యక యేమహాత్ము మోహప్రపురంధ్రి
యతఁడు దగుఁగఁ సభామ మురాద్యశేష, యామినీచరసమవర్తి యశీనుతాంఘ్రి
తామరసఁడాంక్యభక్తభయామయార్తి, త్రిభువనఖ్యాతకీర్తి శ్రీకృష్ణమూర్తి.

౪. ఆకృష్ణుఁడు, నిజహితకా, ర్యాకలనమెలంగ నిచ్ఛలామోదరస
స్వీకృతమానసుఁడై ము, ల్లోకములనుఁబొగడఁగాఁ బలుండింపొందున్.
రాముని కులకామినియల, కాముని సతి దెగడు సోయగము జవ్వనమున్
గ్రమి మెఱయుఁబొగడికంగని, శ్రీ మించున్ మించుబోతె రేవతియనఁగాన్.

౫. ఆరేవతియందధిక, శ్రీరమ్యశరీరఁ బుణ్యశీల గుణలతాం
తారామ సీరి యొకర్తుఁ, మారిక శశిరేఖ లోకమాన్యం గనియెన్.

నియాతంబు తదుత్సవాప్తి నఖిలక్ష్మానిర్జరానీకమున్
ధనధాన్యాంశుకభూషణాదిక పదార్థశ్రీలనత్యంతమున్
దనివొందింపుచు దమ్మభోగిత శుభోదర్కోత్క్రితిఁ జెన్నొందమిం
చెనగా రాతిప్రకీనటీ నటనమై చిత్రిస్ఫగస్థితముల్.

బాలిక చకరుదనంబుల, కేళికయై నాఁడు నాటికెదుగుచు విద్యా
న్మాలికపోలిక మదమున, వాలికపూముల్పసిఁగిది వన్నియకెక్కెన్.

అంత.

అసమానోన్నత సౌధకేళవస రోజాక్షీ సఖావ్రితల
వ్యసురదుర్బరి నవోన్నమద్భ్రమర మాలానీక జీమూతన
త్యసమజృంభిత పోషితాహి రిపుసాంద్రించార్య సంఘాతమా
నసవాంచాఫలదాన విస్ఫురణమిందప్రీత్తమొప్పున్ భువిన్.

పుడమివాల్గంటికేపుట భేదనము మనోహరగళాంచితహార తరళమయ్యె
సకలవిద్వత్సుహృత్సంఘాతమున కేప్పురమత్తల్లి యీపురరత్నమయ్యె

సల్లసమూర్జిత శుభకల్లతాజాతి యేపట్టునఁ గ్రాలు నుపవనముద్యో
ననవద్య హృద్య విద్యాఘటీమణికై నగరశిఖాంతర్ఘటిత శుభకేతనముద్యో
సర్వభువనభయానక స్థానచటుల, దోర్దండగాండీవ హాస విక్రమోద్యోతమాన
వైరిగిరికోటికిదియె వజ్రమయ్యె, ననగనప్పురి వెలఁగు లోకాభినుతి.

మ. అమితశ్రీ నిరతాన్నసజ్జలధిమధ్యాఖర్వసర్వంసహా
పరిమదాధీశకులాను బింబనికురుంబ ద్యోతమానాజ్ఞరా
గమణీ చిత్రితనూత్నపాద కటకాకల్పాభిరాముం డుదా
రమనీసానిధి ధర్మజుం డలపురిన్ రంజిల్లు నభ్యత్థుడై.

వ. ఇట్లఖిలజనమనోహరుండును విద్యావిక్రమ వివేక వినయ వితరణ సంపద్యో
మాన మానసుండునగు సప్పాండవాగ్రజుం డఖండ బలతేజోభిరాములగు భీమా
ర్జునాది సహోదరులం గూడికొని సుఖంబనుభవింపుచున్నయెడ నొకనాఁ డర్జు
డనర్ఘ్యమణిమంటపు వృతనిజాంతఃపురంబునం గనకాసనంబుననున్న సమయ
డాయవచ్చి యానందకందళిత హృదయారవిందయై నిజసుందరీరత్నంబగు
దరి భద్రోచిత సవినయయుక్తభాషణంబుల నిట్లనియె

గీ. మనుజలోకనాథ మానితకరుణాస, నాథ యింద్రపుత్రి నళినమిత్ర
తేజ దీనకల్పభూజ నాకొక్కతలంపుఁ గలదు చిత్తగింపవలయు.

మ. తలిదండ్రుల్ మణిభూషణప్రభృతి సత్కారంబులం బంప న
ర్మ్రలి నేనిందులకేగుదెంచి భవదంఘ్రిద్వంద్వసేవారతి
న్జెలువొందం బహువాసరంబులరిగె న్నేఁడేగి పిత్రాదిబం
ధుల నేమంబు లెఱింగి వేగఁజనుదెంతున్ మీరలంపందగున్.

ఉ. జలధితుపారభూమి ధరజాతల మైగల సోయగంపుడాల్
పెడగుఁద్రుణీకరించి హలభృత్కులకామిని గర్భశుక్తికిం
బొడమె చొకాటపున్ గోమిరము త్రిజమన్ శుభవార్త వింటిన
ప్పుడు మదిలోన సంతసముపొంగ శశింగనువార్ధిచాడ్పునన్.

గీ. అనిన హరికుమారుఁడనియె సుభద్రకు, నీవు పుట్టినింటికేగి సకల
జనులు వినఁగ నతుగు సౌభద్రునకు నీదు, పట్టినోఁగుమనుచు బలుని గూర్చి.

చ. అని పురుహూతసూతి సతి నాత్మజునొకని పసిండితేరిపై
నునిచి నిజాప్తభృత్యజనయుక్తముగాఁ బనుపన్ లతాంగిలో

ప్రథమాశ్వాసము.

చనకుతుకంబొనర్పు గిరిసానుదరీకటక ప్రదేశ నూ
తనవనమండలాంతర పథంబునదా జనియె న్నృపహోన్నతిన్.

మ. చనిశాంతోదరిగాంచె మోల్ల సముదంచద్వార్ధిఖేయోరుభం
గనితాంతోదకశీకర్మామలినముక్తారంగవల్లీ శుభా
యనవానామణి మంటపాయతన హర్మ్యద్వారకన్ శౌరిశో
భనపాద్మాంబురుహార్చనాపరజనాపద్వారకన్ ద్వారకన్.

చ. అగణితవైభవోన్నతిరయంబు మెయిన్ జనుదెంచునాసుభ
ద్రి గుణసముద్రి జూచిదవుదవ్వులఁ జారుబు వేగవచ్చి భ
వ్యగుణదయావివేక నయవర్తనులన్ బలరామకృష్ణులన్
దగఁబొడఁగాంచి పల్కిరి సుధామధురోక్తులఁ గేలుమోడ్పుచున్.

శా. మిముజూడన్ బతిపంపలోఁ దొలకుకూర్మిన్ బుత్త్రింగూడి భ
ద్ద్రమయస్యందన మెక్కి యాప్తపరివార శ్రేణితోడ్తోసమం
గాప్తమై కేవలనేగుదేరఁగ సుభద్రాదేవివచ్చెన్ దటి
త్కమనీయాకృతి బెంపుసొంపెసఁగ సాక్షాల్లక్ష్మి చందంబునన్.

క. నావినిప్రమోదరసకల, నావినివేశితమనంబునం దగువారిన్
రావించిపనిచి రబ్బల, దేవాచ్యుతులామె దోడితేర రయమునన్.

మ. వెనుపన్నారదు దెంచి సప్రణయ వాక్ప్రౌఢిన్ బ్రియంబూన్చితో
డ్కొని దేతేరఁగ నాత్మనందనునితో గుంపై మురారాతిప
ట్టణవాసుల్ నిజరూపలక్ష్మి గొనియాడన్ ధర్మహార్మ్యాంతికం
బున దేరొయ్యన డిగ్గిలోనికరుగన్ మోదంబుదీపింపఁగాన్.

అంత సుభద్ర రాకఁగని యాప్తులతో నెదురేగుదెంచి య
వ్యంతరమందిరంబునకు నాయమఁదోడ్కొని తల్లిదండ్రుల
త్యంతముదంబునంజని తదాత్మజుతో నటనూనసౌరభ
ప్రాంతమనోజ్ఞ గేహమున గౌరవలీల వసింపఁజేయుచున్.

తల్లిదండ్రులన్నలాప్తులు, బలుదెరఁగులఁ గారవింపఁ బ్రతివాసరము
వ్యాళికుంతల బహుసౌఖ్యో, జ్జ్వలమానసయయ్యె సుతుఁడు వర్ధిలుచుండన్.

అంత నొకనాఁడు

శ్రీగోపాలుఁడు గామపాలుఁడు మణీసింహాసనాగ్రస్థితిం
యోగిధ్యేయచరిత్రు లిద్దఱొకచో నుత్సాహభావోద్యమ

శ్రీగన్పట్టఁ దదీయపార్శ్వమున వాసిన్ దేవకీరోహిణీ
నాగాగాత్రిని లగ్నలిద్వ్రొక నూత్నస్వర్ణపీఠిందగన్.

ఉ. అత్తఱి దోడితెచ్చె నొకయంగన నాశశిరేఖసన్నుతా
యత్త శుభాంకరూపరుచిరాంగి మెఱుంగులప్రోవు జాళువా
చిత్తరుబొమ్మ జిత్తజునిచే కరవాలము గమ్మతావిపూ
గుత్తి యమూల్యరత్నములకుప్ప యనందగు నామె వేడుకన్.

ఉ. వచ్చిన దాయరాదిగిచి వర్ణితరూప మనోహరాంగి సం
పచ్చపలేక్షణాసదృశ భాగ్యవతిం శశిరేఖ గౌగిటన్
గ్రుచ్చి నిజాంకమధ్యమున గూర్చ తలోదరులిద్దరాత్మలో
నొచ్చము లేనికూర్మి నయనోత్పలపూరిత సమ్మదాశ్రులై.

క. రోహిణియును దేవకియును, నాహాలికేశవులఁ జూచి యనుగతహృదయో
త్సాహమున బలికిరీ చెలి, నాహా యిక గ్రిమ విహారి కభిమన్యునకున్.

క. పరిణయమొనరించుటయది, కరముచితము శుభము వీటఁగలబంధు సుహృ
త్పరివార హృదయసమ్మద, కరము జగత్త్రితయ వినుతికారణముగదా.

చ. అనవినిమందహాస రుచిరాననుఁడై నరకారి సీరిఁగ
న్గొని మనతల్లులాడు పలుకుల్వివాహోత్సవము లుమ్మదంబు బ
ర్వనవినయంబుతోడ నవివింటె సుహృద్బుధ బాంధవాది స
జ్జనవికర ప్రియంబది యొసల్పఁదలంచిన నెన్నిభంగులన్.

చ. అనిహరితోడ శౌరియిటులాడఁ దదుక్తులనాలకించి చెం
తనొక తెమంజుభాషయను లక్ష్వరయంబున దాయబోయి శో
భన గుణభద్రియై తగు సుభద్రకు చెల్ప శృతిప్రియంబుగా
వినితలయూచి యాసతి వివీన ముసప్రిచలీ కృతాత్మయై.

క. ఆమంజుభాషకునుసు, క్షామయ కాశ్రాంతిబాహువిధ మణిభూషా
హేమాంశుకముల గుతుక, శ్రీమొఱయఁగఁ జేసి యాదరించి ప్రియమునన్.

సీ. కలికియొకర్తె తాంబూల నిలువుటద్దము జూప పసిడిబాగాలొకర్తె పణఁతియొకతె
గప్పురంపు పురటి యొకర్తె సరోజముఖి వీవఁగను చందనమొకర్తె యాతివ చేగ
నలరు చెంబ్బొలయొత్తముబలయోర్తు వహింప మగువయొకర్తె తేయాకుమసుపులూన
భామయొకర్తె తె బట్టు పన్నీరుకలశంబు ముత్యాలగొడుగొకర్తె ముదితదాల్ప

పద్మగంధియొకతె బరాబరులుసేయ, దెరవయొకర్తె గొడుగు నెత్తికొనిరాగ
రాజసంబును సౌకుమార్యంబుమీఱ, రమణిప్రాసాదసోపానరాజిడిగ్గి.

పంచచామరము—సురాధినాయకాత్మజోక్తు లన్ని దెల్పినం
మురారిసీరి యాలకించి మోదమాని బంధుమి
త్రరాజి మెచ్చ నాతలంపు దారుతీర్తు రోపదిం
గరంబు పెక్కు జేతు రోజగంబువారు నవ్వఁగన్

అని సందియంబున

మ. సరసంపున్ నడసొంపుగన్న యడుగుల్ సౌవర్ణరత్నాంకనూ
పురయుగ్మారవ కైతవంబున గృహప్రోద్యన్మరాళీపరం
పరఁ గేరన్ బిగిగుబ్బవ్రేఁగున జెలింపన్ గౌనుశంపారుచుల్
గురియన్ మేను సుభద్ర సాంద్రకుతుకాలోలాంతరంగంబునన్.
అరుదేరంగని సోదరిన్ సుగుణమాన్యన్ రూపరేఖామనో
హరసౌజన్యనిధిన్ బలాచ్యుతులనూనానందభావంబునన్
సరసన్ వజ్రమయోన్నతాసనమునన్ సంధింపశ్యామాతులా
భరణంబొప్పె సితాంబుజోపరిపరిభ్రాజన్మరాళీప్రభన్

అంతమధుకైటభారి ప్రియంబు దొలుక, రోహిణీ దేవకీపురంధ్రుల వరాంక
తలమున నటించు పూరెమ్మ తళుకుపసిఁడి, సోయగపుబొమ్మ శశిరేఖ డాయబిలచి
కరముకనికరమున మురవైరి, తనుబిల్వఁ ద్వరితగమన లీలనరుణచరణ
కలితకటక ఝుణఝుణత్కార కోలాహలమున శౌరి సమ్ముఖమున నిలిచె.

నిలువంజూచి కరమ్ములం దిగిచి సాంద్రీభూతహర్షంబులోఁ
బలుమాపన్ మధుకైటభాంతకుఁడు నాతల్లీ? వధూటీమత
ల్లి? లతాతన్వి యటంచు నంకమున నోలింజేర్ప నబ్జాలి ని
ష్ఠులదీప్తిన్ దగెనంబు భృంగికటవిద్యున్మాలికన్బోలుచున్.
అల్లన సోదరీ ప్రియవయస్య ముదంబున నెత్తికొన్న మే
నల్లునిఁ గేలరాఁ దిగిచి యంకతలంబున జేర్చి కూర్మి సం
ధిల్ల శిరంబు మూరుకొని నిద్దఁపుకూకటి దువ్వి మేన రం
జిల్లు సువర్ణభూషణ విశేషముల న్సవరింపుచుండఁగన్.

క. మురహరుని యంకయుగళి, స్థిరమొప్ప సుభద్ర కొమరుఁ గన్నియయును జా
పకులను దొంగలను గూర్చిరి, సరవిన్ హర్షంబు చంద్రచంద్రికల కిరియన్.

క. ఇల శశిరేఖా శోభ, ద్రిల చతురాస్యుఁడు శుభాంకరూపరుచుల దు
ల్యులుగా సృజించినాతని లలితకరంబు రహకౌశలము బొగడఁ దగున్

వ. అని యుభయపార్శ్వంబుల కూర్చున్న యయ్యురపుర నుపలక్షించుచు మృదుమధుర
భాషావిశేషంబున సన్నుతో నన్నగధరుం డిట్లనియె.

ఉ. పాండవు లుర్వరావలయ భారధురంధర తాపశ్రీనూ లు
ద్దండ భుజప్రతాప మథితస్వవ దుత్కటరుడఁదులోన నా
ఖండలనందనుండతఁడు గాదిలిపుత్రుఁ డితండు దత్సమా
నుండగుఁగాన నీతని కనూనకృప న్శశిరేఖ నీదగున్.

చ. అనిన జనార్దనుంగని హలాయుధుఁ డిట్లను నీమమానసం
బునకుచితంబ యొద్ది యది పూనియొనర్పఁగ నాకు భద్రమా
మనలకనుంగుదోడు గుణమాన్య సుభద్ర తదీయసూతిఁ జే
రొకనఁదగువాని కీసకియఁ గూర్చుట జూడగ మేలుగాదొకో.

గీ. హలధరుండిట్లు పలుకఁ బ్రియైక సరస, వచనవిస్ఫురణకుఁ గౌరవప్రమోద
యావసరమునఁ బొంగు సుదాబ్ధివీచిపగిది ముదమునఁ బొంగి సుభద్ర పలికె.

ఉ. చెట్టతనంపు వైరుల నశింపఁగఁ జేయు సుధీజనాళిఁ జే
పట్టి సమస్తసంపదల భాసిలఁ జేయ మహీతలంబునన్
బుట్టిన పుణ్యమూర్తులకు భూరిగుణాఢ్యులరై చెలంగుమీ
కిట్టిమహానుభావులకు నేను సహోదరిగాఁగ నోచితిన్.

ఉ. శ్రీవిభవాభిరాములయి చెన్నగు నగ్రజులార వాక్పురం
ధ్రీవరు నేభజింతుఁ గులదీపకులౌ సుతులెన్న నాకు ధా
త్రీవనితాకృతుల్ దెగడు దివ్యతనూసుభగత్వకాంతిరే
ఖావిధులం గరంబలరు కన్యల మీకుదయింపఁ జేయఁగాన్.

ఉ. మున్నగ నాకుఁ గల్గె నలుమోముల వేల్పుకృపం దనూజుఁడు
ద్యున్నలినాంబక ప్రతిముఁడవ్వల నారతివంటి రూపసం
పన్నిధి సీమకుఁ గల్గె బలభద్రకుమారిక యొర్తు దాని నే
మన్ననఁ గేలఁ గూర్తు నభిమన్యునకంచు వచించితీసభన్.

మిత్రుఁడును బంధుగణము కాంతాజనంబు, వినఁగఁ బలికెనపలికెది యనుపమాన
మానసాలవాలజనిత సమ్మదలతావి, తానసంపదకును దోహదంబుగాదె.
అదియునుంగాక భవదీయ కరుణాకటాక్షవీక్షాలబ్ధప్రభావుం డగు పురందరనం
దనుం డిచ్చుటికి నన్నునుపునప్పుడు

తెలియఁగ రోహిణీతరుణి దేవకియున్ మొదలైన ముఖ్యకాం
తలు హితబంధుసజ్జనగణంబు వినంగ సభక్తిరామకృ
ష్ణులఁగని పలుకె మామకతనూజునకాశశిరేఖనిచ్చి ని
శ్చలకృపతోఁ గరగ్రహము సల్పుట యొప్పిద మెన్నిభంగులన్.

పర్వతభేదనాదిక సుపర్వ కృతస్తుతిమోదితాత్మకుల్
సర్వవసుంధరావలయ సాధుజనావనదీక్షు భూరిదో
ర్గర్వవిరోధిశిక్షు నభిరమ్యులు మీ కొరు లీడె సంతతా
ఖర్వభవత్కృపాకలనఁ గాదె మమున్ సిరులూనియుండుటల్.

అని తన మాటలుగా మీతోను నెఱింగింపు మనిన విన్నవించితి మఱియును

ప్రమద మెసఁగ సకలబంధులుజూడ మీ, తోడవియ్యమంది తుహినధామ
రేఖబోలిన శశిరేఖ కోడలుగాఁగ, నాత్మఁగోరుదాన ననవరతము.

అనిసుభద్ర యిట్టు లసదృశశైలిష, కుసుమపేశలోక్తి నెకసమెసఁగఁ
బలుకఁగాఁ బ్రలంబభంజను డక్కెంజ, నయనముఖ్యులపుడు వినఁగఁ బలికె.

బలభిత్సూనుని సవ్యసాచిని నిజప్రాణేశుగాఁ గొన్న గా
దిలి తోబుట్టువవీవు మాకగుటఁ బ్రీతిన్ మత్కుమారిన్ భవ
త్కులచూడామణి నీతనూభవున కిత్తుం దేవతల్ మెచ్చ రం
జిలుముక్తామయహారవల్లిఁ దరళశ్రీఁ గూర్చు చందంబునన్.

అనుటయు సంతసిల్లి విజయాంగన బల్కెఁ బ్రలంబవైరిఁ గ
న్గొని శుభకీర్తి సత్యవచ[illegible]వు గావున నమ్మిత్రయుండసుదా
న నని మురారినుండొడఁ గ[illegible]ం నాశశిరేఖ మాళి మా
రొకని ప్రమదాశ్రుకందళ నిరుద్ధవిలోచన పంకజాతయై.

మెఱుఁగారుకప్పుపెన్నెఱి గొజ్జఁగిసురుల్ కమ్మనెత్తావులు గ్రమ్మరింప
నపరంజిరవల తోరఁపుకమ్మపంజుల తళుకులేఁ జెక్కులఁ గలయఁబ్రాఁక
గొనబునెమ్మొగము గ్రమ్మిన చొకాటపునుంగురుల రంగు చీకట్లు నలవరింప

సాంద్రసంపాదింపు సోఁగకన్నులు నల్లగలువరేకులచాయఁ దొలఁగఁద్రోయ
గవఁగొనఁగనిజకరపవకవ బెడఁగు, గలచనుంగవప్రేగుఁ గానుడివ
గడగడవడఁకఁ బ్రిమవంబు గడలుకొనఁగ, వనితయభ్యంతరావాసమునకుఁ జనియె.

మ. చని నిచ్చల్ తలిదండ్రులగ్రజులు హర్షస్ఫూర్తి మన్నింప నం
దను పుం దాను హృష్టభోజనపదార్థ స్వర్ణభూషాంబ రా
శన శయ్యా సుమమాల్య చందన ముఖానేకవస్తు సౌఖ్యంబులన్
దినరాజిన్ ధృతికాలమట్లు గడపెన్ నిండారు మోదంబునన్.

వ. అంత నొకశుభవాసరంబున దేవకీవసుదేవ యశోదా నందాదులు రామకృష్ణాదిసహోదరులు యదు వృష్ణి భోజాంధక పరిభృత్యబంధులును సకల సుహృదమాత్య పురోహితాది విద్వజ్జనంబు జేరువేర సగౌరవంబుగా నానారత్న వివిధభూషణాంబర సుగంధానులేపన కర్పూరతాంబూల మధురఫల కుసుమహారిద్రాదిసత్కారంబుల నాసుభద్ర యానందంబునొందించిన నచ్చంచలాక్షి సవినయభాషణంబుల సముచితంబుగా నందఱ వీడ్కొని తనయుండుఁ దానును మణిచిత్రస్యందనంబున నారోహణంబుసేసి పరివారంబిరుగెలంకుల నడువ

మ. అమలస్ఫాటికకాంతిమద్విపుల హర్మ్యద్వీప శృంగార హీ
రమనోజ్ఞాలయ దీప్త వీధికలఁ జారగ్రాహపాఠీనము
ఖ్యమహాజంతుకదంబ సమ్మిళిత రంగద్వారకాపట్టణో
త్తమదుగ్ధాంబుధి వేడ్క వెల్వడి సుభద్రాలక్ష్మి సొంపంబునన్.

ఉ. ద్వారవతీపురంబు విటుల యంగన వీడ్కొని నూనసౌరభో
దారవనప్రదేశముల నద్రిశిఖాకటకప్రదేశవి
స్తారభయంకరాటవుల శీతతరాంబుజలాశయంబులన్
జూరెల నాల్గుబల్లియలు జూచుచుఁ బోవఁగఁబోవ నొక్కచోన్.

గీ. వనరుహాదశాయతేక్షణ యనఘసర్వ, జనకదంబక సుఖరమాస్పదము భువన
మానసీయంబు గవ్యూతిమాన మైన, సుందరారామ మొక్కటి జూచె నె.

మ. కని నారంగ సువర్ణసాల కదళీ ఖర్జూర మాకంద చం
దన ముఖ్యద్రు ఫలప్రసూనదళసంతాన ప్రహృష్టద్విజ
స్వనసంక్రాంతము బద్ధ కైరవ సరస్సౌరభ్యసంబంధి శో
భన మందానిల కాంత మిద్దానిఁ గణింపం శక్యమెవ్వారికిన్.

క. ఈవనము శుకాదికులకుం, బావనము సుధారసోపమాంచిత సరసీ
జీవనము సకలమునిసంసేవన మఖిలార్థ్యగాళిజీవనము గదా.

చ. అనుపమపల్లవైకగణికావృతమున్ గురువిందసాలశో
భనకరమున్ శ్రుతిప్రియసభాషిత సద్విజమున్ దశాన్వితం
బు నగు వనంబు చూడ్కికిఁ బ్రమోదముఁ గూర్చె నాసువేయ ప
త్తనమునఁ దెల్పియిట్టి దెచటం గలదే యని సన్నుతింపుచున్.

చ. జలనిధిమేఖలావలయ సర్వనృపాల జయేందిరాళికుం
తల పరివారయుక్తముగఁ దాను పృథాసుతపైంత్రిఁ గోరి ని
శ్చలమతిఁ జేరెనోయనఁ బ్రసన్నదలీల జనుల్ భజింపఁగాఁ
గెలకుల వచ్చె నాత్మపురికిన్ విజయాంగన సత్వరంబుగాన్.

ఉ. వచ్చి మణీహిరణ్మయనివాసముఁ జొచ్చి సుతుంశుఁ దాను వి
వ్వచ్చునిఁ గాంచి కేల్మొగిచి ద్వారకకేగిన భద్రవార్త లా
మెచ్చొదవంగఁ జెప్పి యొలమిం బితృసహోదరబంధు లాదిగా
నచ్చటఁ గల్గుసజ్జనుల నందఱ సేమముఁ దెల్పి వెండియున్.

వ. అభ్యంతరమందిరంబున నయ్యంబుజాక్షి సకలోపభోగంబు లనుభవించుచుండె నే
తద్వాత్త కుంతీధర్మజప్రముఖులు విని పరమానందకందళితాంతఃకరణులై యుం
డి రయ్యర్జునుం డఖిలసుహృదమాత్య బంధు విద్వజ్జనసమ్మతం బగునొక్కశుభ
వాసరంబున భువనమాన్యసౌజన్యు నయ్యభిమన్యు విద్యాభ్యాసంబు సేయించిన
నతండు

చ. విని కఱచెన్ షడంగయుతవేదము సర్వపురాణశాస్త్రముల్
ఘనమహిమాస్త్రశస్త్రదృఢలక్ష్యవిభేదనముం గదాదిసా
ధనసమరప్రవీణతయు దంతితురంగశతాదిరోహణం
బును మొదలైనవిద్యలు సముజ్జ్వలబుద్ధి విశుద్ధచిత్తుఁడై.

. నేర్చి సమస్తవిద్యలను నిచ్చలుఁ గ్రీడికి నాసుభద్రకుం
గూర్చిన రాజబంధుహితకోటికి సంతసమావహిల్ల స
త్త్వార్చియనగ్రతేజుఁడు బలాంతకపౌత్రుఁడు నోల్పె సంగతా
ర్యార్చిత శుభాంక రూప నవయౌవన సంపద నంతకంతకున్.

సీ. అబ్ధివేలాపరీతాఖిలోర్వీభార ధౌరేయ భూరి దోర్దారుదారు
లతిశాస్త్ర నిస్త్రింశశతధార ధారాభిహత శత్రురాజపర్వతకలాపు
లకలంకకీర్తిమౌక్తిక వరస్రగ్భూషి తాశావధూకైశికాభిరాము
లశ్రాంతవిశ్రాణనాసార పుషిత విశ్వంభరామర్త్య భూజప్రకాండు
లసదృశపాండిత్య సామ్రాజ్య హసితశక్రు, లసమబాణోపమానసర్వాంగసౌకు
మార్య తారుణ్య లావణ్య మాననీయు, లింపెసగుచుండ్రుపాండవు లేవురెలమి.

ఉ. వారలలోనఁబెద్ద గుణవంతుఁడు శాంతుఁడు నిత్యసత్యభా
షారతుఁ డర్కతేజుఁడు వసంతసమాగమఫుల్లమల్లికా
శ్రీరమణీయకీర్తినిధి సింహపరాక్రముఁ డాశ్రితావనో
దారదయాధురంధరుఁడు ధర్మతనూభవుఁ డొప్పు నున్నతిన్.

సీ. వ్రాయించె నేరాజు వర్ణితజయశుభాక్షరపంక్తి దిక్తటస్తంభరాశి
రూపార్చె నేరాజు క్రూరకోపదవాగ్ని వీరశాత్రవ వంశ విపినవాటి
నిండించె నేరాజు నిరుపమకీర్తి కర్పూరంబు బ్రహ్మాండ భూరిపేటి
మాయించె నేరాజు మహిత దానా రుణఘృణి దీననిబిడదారిద్ర్యతమము
రమ్యచరణాంబుజముల కారాత్రి గలుగ, నెరపె నేరాజు భూమి భృన్నికరమకుట
మణిగణనిరంతర శ్రీల మహిఁ జెలంగు, నతఁడుసుగుణాంబునిధి పాండవాగ్రజుండు

క. ఆపాండుసూనుఁ డఖిల, క్ష్మాపాలురచేత నుపదగా ధనమణిభూ
షాపటదంతితురంగక, లాపములఁ గొనియె దోర్బలస్ఫురణ మెయిన్

చ. అరిఁగొనియిట్లు రాజనివహంబులొసంగఁగ రాజసూయ మ
న్వరమఖమాచరింపనగు వాంఛదలిర్ప సుయోధనాది భూ
వరతతికేశవాది యదువర్గము సర్వమహాత్మసుధీ పరం
పరఁదగువారలం బిలువఁబంపెనతండు సగౌరవంబుగన్.

ఉ. వారలు గాంచనాభరణవస్త్రములాదిగఁగల్గువస్తుసం
భారధురీణులౌచు రథమత్తగజాశ్వములెక్కి దిక్తటీ
వారముశంఖకాహళరవంబులు భోరుకలంగదు
ర్వారచమూసమేతముగ వచ్చిరి వేడుకఁ దత్పురంబునన్

ఉ. వచ్చినరాజబంధుబుధవర్గములం దగుచోట్ల నిల్పి వి
వ్వచ్ఛుని భీమునిం గవలవారినసుంగులఁబంపియు న్వ్రతుం

గ్రిచ్చి యాత్మమందిరములన్ విడియించె హృదిష్టభుక్తిమై
మెచ్చ వివిచి తాను హరి మించినవేడ్కఁ బసిండి గద్దెలన్.

వ. ఆసీనులై యన్యోన్యప్రియపూర్వకమధురభాషణంబులఁ గొంతప్రొద్దు గడపి వాసుదేవునిం గని పాండవాగ్రజుండు రాజసూయం బనునొక్కమహాధ్వరంబు విధ్యుక్తక్రమంబుగా భవదీయానుమతంబు నాచరింపం బూనియున్నవాఁడ గర్తవ్యంబేని దత్తద్వస్తుసంభారంబుల కధ్యక్షుండవై యయ్యై ప్రయోజనంబులం దగువారల నియమించి యింద్రాదిసర్వసుపర్వబృందంబున కుత్సవంబుగా నమ్మహాసవనంబుఁ జేయింపుమనిన నానందకందళితహృదయారవిందుండై యమ్ముకుందుం డిట్లనియె.

ఉ. మానితబాహువిక్రముఁడు మారుతసూతి మహాస్త్రశస్త్రవి
ద్యానిపుణుండు క్రీడి కవలద్భుతశౌర్యసమగ్రు లౌ త్వదీ
యానుజు లిట్టివారలు సహాయులు గాఁదగు నీకుఁ దక్కఁ నె
న్నభినుత రాజసూయ మొకభూవరమాత్రుఁడు సల్పనోపునే.

క. నావిని ధర్మజుఁడు త్రిలోకీవినుతచరిత్ర తావకీనకటాక్ష
శ్రీవలనగాదె మచ్చేతోవాంఛలు సఫలమగుట దుర్గమభంగిన్.

చ. అని వినయోచితోక్తుల మురాంతకుఁ దేల్చి పృథాతనూజుఁ డ
వ్వనజదళాక్షుతో సభకు వచ్చి యమాత్యపురోహితాది స
జ్జనులను జూచి యధ్వరము సల్పుట కొక్కముహూర్తవాసరం
బనువుగఁ దెల్పుఁడన్న విని యాసభికుల్ శ్రుతిశాస్త్రపద్ధతిన్

సీ. మదిఁ నెంచి యొకశుభైకదినంబుఁ దెల్ప నాఁ డధ్వరతంత్రి సమార్హవేది
కా శాలికా పశుకాండ యూపారణి స్రుక్స్రువ ఋత్విక్పురోహితాది
యాజికనికరంబు నాయితం బొనరించి శ్రుతియుక్తవిధి రాజసూయ మఖము
సల్పి సవత్సగోశతకోటి బహుధనభూదానముల సర్వభూసురులకు
సంతసము గూర్చి యవభృథస్నానకలిత నిర్మలతఁ దత్తదుజ్జ్వలాశీర్మహోక్తి
యుతముగా నొదలల శుభాక్షతము లానిడ ద్రౌపదియుఁ దానుఁ బొల్చె నా రాజసుతుఁడు

చ. శుభమతి రాజసూయము జగద్విదితంబుగ నిట్లొనర్చి య
య్యనఘుఁడు భూమిపాలుర సమంచిత కాంచనభూషణాంబరా
ద్యనుపమవస్తుసత్కృతుల నందఱఁ దేల్చి సగౌరవంబుగా
ననిచిన వారలాత్మనిలయంబుల కేగిరి సంతసంబునన్.

గీ. కుంతిపెద్దకొడుకుఁ గూరిమిఁ గన్గొని, శౌరి పలికె రాజసంఘమునకు
సలుపరాని యజ్ఞవిన్నంబుఁ జేసి సు, స్థిరయశంబుఁ గంటి ధరణి నందు.

క. అనిపలు తెరగుల ధర్మజు, గొనియాడి యతం డనుజ్ఞఁ గొని ప్రీతిమెయిం
దన మిత్రబంధుయుతముగఁ, జనియెం ద్వారకకుఁ బాండుసంభవు లనుపన్.

వ. అంత సుయోధనుండు.

సీ. మాణిక్యఖచిత హాటకకవాట కుడ్యగేహముల నిందిరప్రస్త మలరుటయును
మనుజనాయకులు సామజరథ్యరథవధూ పరిభృతుల నుపదగాఁ బట్టుటయును
త్రిభువన స్తవనీయ విభవసంభృత మయదత్తమణిసభ దనరుటయును
షడ్రసాన్నదానాది సత్కారముల భూతధాత్రి సురావళిఁ దనుపుటయును
రాజసూయాధ్వరావసరమున ధర్మజు, రాజసుతు మందిరమశేష రత్నధాన్య
ధనవసన భూషణాది పదార్థ, సమితి, కిరవగుటఁ జూచి యాత్మ సహింపలేక.

క. శకునియు దుశ్శాసనుఁడును, సకలబలంబులును గొలువ సరభసముగ వీ
టికరిగి ధర్మజుఁ డనుపఁగ, వికలాత్ముఁ డగుచు దుర్వివేక స్ఫురణన్.

గీ. కరిపురికిఁ బోయి ధృతరాష్ట్రుఁ గాంచి పాండవాగ్రజుని రాజసూయ మహాధ్వరోత్స
వక్రియముఁ జెప్పి కౌరవ వసుమతీశుఁ డలశకున్యాదిమిత్రులఁ గలసి పలికె.

ఉ. పాండుని యగ్రనందనుఁడు ప్రాభవము స్సిరిగన్ని భూమిభృ
త్కాండము లెల్లవస్తువులు గానుకలిచ్చి వినమ్రవృత్తి నొం
డొండ భజింపఁగాఁ బుడమి నొడ్లకు సెప్పఁగరాని యట్టి యు
ద్దండ మఖంబొనర్చి పరమస్థితి నుండుట మీరుగంటిరే.

ఉ. ఆతని వైభవంబుఁ గనినప్పటినుండియుఁ జిత్తవృత్తి యం
తే తలపింపరానికాత నిక్కినియున్నది మత్ప్రభుత్వ వి
ఖ్యాతి తదీయలక్ష్మికి శతాంశము బోలదు మీరువాయెడన్
భీత మనస్కుఁ డౌట వినుపించితి మీకుఁ దగంగ నెంతయున్.

చ. అనవినిసౌబలుం డను విశాలనభుక్తిని లక్కయింటి చి
చ్చున నడవిన్ హిడింబముఖ ఘోరనిశాటులచేత నేమిట
న్దనువులువీడ కిట్టిసిరిఁ దాల్చి పృథాసుతు లుంట నామనం
బనవరతంబు నీహృదయ పట్టుసు మిత్రలిఁ గ్రాంచె కున్.

క. అని పెట్టిన పుష్పక, దీరఁగ నాకయుపమ వెదకితిం జూదమున
నిర్మరిన వారల సిరిగొని, కారడవి వసింపఁ బనుపఁ గాఁదగు పలుచన్.

మ. ఇదిశకర్త్రిజీయొంటఁ పాయమున భూయిష్ఠ క్షమా రాజ్య సం
పద బెంపొందినవారి లప్పగొన వేభంగు విచారింపఁగా
దు ధృతరాష్ట్రుఁడవై కడంక కపట ద్యూతక్రియ న్నోడి భూ
భృదరణ్యంబుల కంపి పాండవుల నీ విధాత్రి యేలందగన్.

చ. అనవిని సంతసిల్లి హృదయంబునఁ గౌరవరాజు పొంగునం
దనులఁ దదాప్తుల న్సముచితంబుగ రానియమించి కుంభజా
ది నిఖిలసాధులోకము మది న్వెఱగందగఁ జూదపున్నెపం
బునఁగొనియె న్బృథాతనయ భూమిసమేత సమస్తసంపదన్.

ఉ. అప్పుడు ద్రోణభీష్మకృపు లాదిగఁ గల్గిన సభ్యులాత్మల
న్నొప్పిరిగొన్న ఖేదమున మోముల విన్నదనంబుఁ దోపనే
చొప్పడలంచి కైతవపుజూదమున న్సిరిగొంటి రిట్టి పెం
పొప్పదు పాండుపుత్రుల నయోజ్వలులంచు వచించి రాసభన్.

గీ. శకుని దుర్బోధ కౌరవశ్రేష్ఠవిభుండు, మాయజూదంబువలన సమస్త రాజ్య
లక్ష్మిఁగొన నిట్లు దుఃఖాకులత్వయుక్త, హృదయుఁడై యంత పాండవాగ్రేసరుండు

క. తమ్ములు ద్రౌపదియును దుః, ఖమ్మున వెనువెంటనడువఁ గనుగవ నిండం
గ్రమ్మినజల మొత్తుదు డెం, దమ్మున నడరూని ధర్మతనయుఁడు సనియెన్.

వ. మఱియు నత్యంతశోకపరితప్త మానసుండై ధౌమ్యుండు దోడనడువఁ గరినగరం
బు వెడలి యేరికిం జేరరాని యొక ఘోరారణ్యంబున నిలచి రంత.

ఉ. అచ్చటిసింహ ఖడ్గ శరభాదిక వైపినజంతుసంతతుల్
దచ్చికడల్ ప్రతిధ్వనులు దాత్తతరంబు మదంబు పెంపుసొం
పచ్చుపడంగఁ జేయుచోద లాత్మపురీమురజారవంబులై
మెచ్చొదవించుఁగాని బాడమింపగ లేవు భయంబు వారికిన్.

ఉ. ఆదృశభీమకానన మహీస్థలసంతల గోర్చిపాండుపృ
థ్వీశయితాత్మజా ల్నిలిచి విశ్రితపర్ణ కుటీరవాటినై
పాదజనం బొసంగు సరసంపు ఫలంబులుఁ గాయగూరలు
న్స్వాదరలీల బుచ్చికొని యన్నముగా భుజియింతు రెప్పుడున్.

ఉ. విశ్రుతభోగరాజ్యపదవీచ్యుత పాండుతనూజు లిట్లు దృ
ష్టశ్రుతపూర్వకష్టపదశ న్వనభూమి దురంతశోకభా
రాశ్రితులై చరించుటయు నమ్మురవైరి యెఱింగి యక్కటా
యీశ్రమ నెట్లు బాసి సుఖియింతురొ వారిల నెన్నినాళ్ళకున్.

వ. అని చింతించి దారకుం బిలచి పాండవు లరణ్యంబున నున్నవారు వారలం జూడం బోవునది యరదంబాయితంబు జేసి సత్వరంబుగాఁ దెమ్మనవుడు నతండు శైన్యసుగ్రీవమేఘపుష్పబలాహకంబుల నమర్చి గరుడధ్వజంబెత్తి రథంబుఁ దెచ్చి సమ్ముఖంబున నిల్పిన నమ్మహానుభావుండు రథారోహణంబు జేసి పరిమితపరివారుండై నిజపురంబు నిర్గమించి ద్వైతవనంబునకుం జనుటయు.

ఉ. ద్వైతవనీ మునీశ్వరులు దవ్వులఁ గన్గొని రత్నకాంచన
స్ఫీత శతాంగమధ్యమున శిష్టజనావను లోకరక్షణ
ఖ్యాతయశోవిహారి దనుజారి వెసంజని తెల్ప ధర్మజుం
డాతతభక్తి సోదరులనంప మురారికి సమ్ముఖంబుగన్.

శా. చేరన్వచ్చిన భీమపార్థుల దృఢాశ్లేషంబునం దేల్చి యెం
తే రాజీవ శరోమాకృతులు మాద్రీనందనుల్ మ్రొక్కఁగా
గారాముప్పఁగరంబులం దిగిచి యక్కంజేక్షణుం డంతలో
ధీరాగ్రేసరు ధర్మజుం గదియ నేతెంచెం బ్రమోదంబునన్.

గీ. కదిసి యభివాదనము నర్పఁగా యుధిష్ఠిరుఁడు కరాంబుజముల నెత్తి కడుఁబ్రియంబ
దారల ఋషులతో నొకకుశాస్తరణవేది. నునిచి కుశలమారసిన నయ్యనఘుఁడనియె

మ. సకలోర్వీ పరిపాలనోత్సవ దశా సంపూర్తి శోభిల్లుతా
వక చిత్తాబ్జ ముదాత్తసింహశరభ వ్యాఘ్రాది నానామృగ
ప్రకరాభీలవనీనివాస కృశతా ప్రాప్తిం బ్రవర్తించె నె
న్ని కొన నీ సుయోధనప్రబల దుర్నీతి ప్రభావంబునన్.

మ. సరసీ జేక్షణుఁ డిట్లుధర్మసుతు నాశ్వాసించి పాంచాలయాం
తరవాసినిరైన ద్రౌపదిని గానంబోవ సంప్రీతి వే
గిర మయ్యింతి కుశాసనో పరిజగత్క్షేమంకరోద్వృద్ధయా
పరమూర్తి న్వసియింపఁజేసి కుశల ప్రశ్నోక్తులం దేల్చినన్.

గీ. త్రిభువనానందసంధాన విభవశాలి, యగణితానంత కల్యాణ సుగుణపాళి
వివిధమునిబృంద హృదయారవింద కేళి, శౌరికులమౌళి పాంచాలిఁ జూచి పలికె.

చ. కరము ప్రియంపుఁబెంపు లుడిగంబులు సల్పఁగ మేల్పసిండియు
ప్పరిగె లతాంతపుంజములపైఁ బవళించి యుపాంతరత్నసం
జరణక కాంకల్ మృదువచస్సరణిన్ బలుకుంపఁగా నిరం
తరము సుఖించు నీ విటుఁగ నందగిటయ్యుటజస్థలంబునన్.

గీ. కూరలాకె సెముగను గుడిచి వెఱపసేల, గళితదర్భపూరితపుటపుమీఁద
మేను చేర్చనయ్యె మానినీమణి కౌర, వార్ధినాథు దుర్ణయంబు కతన.

చ. అనుచు మురారిఁ జూచి ద్రుపదాత్మజ నూత్నభవ రూపకీర్తిశో
భనగుణ విక్రమోన్నతులు పాండుతనూభవు లిట్టివార ల
య్యనుపమ రాజ్యభోగము సమస్తము వైరులపాలు జేసి యె
ల్లనరులు నవ్వ నీయిడుమలం బడనోచిరిగా జనార్దనా.

క. భువనత్రయరక్షాగా, రవశాలివి నీవ మిగులఁ బ్రాపని తమలోఁ
వివరింపుచునుండెదు పాం, డవులకు నిటువంటి సంకటపుపాటొదవెన్.

క. అనుటయు హరి యను వినుమం, గన దైవము సేత నాకకా దంబురుహా
సనపురహరు లోపరుగా, వినఁడఁ బసనుభూతివలన నీకడుఁగదుగా.

ఉ. ద్వాదశవత్సరంబులు దివంబులు రాత్రులు బాంధవుత్రిల
న్మోదురభక్తిఁ గొల్చి మది నిండిన యుద్ధురవస్థకోర్చి ధా
త్రీదయితాంగనల్ నిను నుతింపఁగ వన్నియకెక్కి మమ్మ్ర శా
తోదరి? యంచుఁ బల్కి శమనోద్భవుఁ డాసి యనంతరంబునన్.

చ. దనుజవిరోధి పల్కె వనితాజనతామణి యా సుభద్ర త
త్తనయుఁడు జగత్ప్రశస్తనయు ధర్మజ! నీరజినీవరాన్వయా

ష్టి? నెనరుబూని నీవు పనుపంబనఁ బన్నగఁ గూర్మిఁ జూడఁగా
ననయముఁ గోరుచుండు హృదయాబ్జమునం దలివంతు రెంతయున్.

వ. అనుటయు ధర్మనందనుండు

క. ఆపదలఁ జెరచి సాంద్రద, యాపరమతి వగుచు మముఁ గృతార్థులఁ జేయన్
జూపట్టువేల్పు వీవసు, మా? పురుషోత్తమ! త్రిలోకమాన్యచరిత్రా.

శా. నీచిత్తంబునకెద్దియిష్ట మది చింతింపంగఁ గర్తవ్యమై
తోఁచుం మాకని యాసుభద్రి గుణవంతుండైన సౌభద్రునిన్
వేచకారియును మోరిలనిల్పఁగ దయానిర్నిద్రభావుండతం
డాచామీకర రత్నకీలితశతాంగారూఢులం జేయుచున్.

ఉ. ఉల్లముపల్లవింపఁగ సహోదరుఁడాత్మరథంబుమీఁద మే
నల్లునిఁ దోఁడబుట్టువుఁ బ్రియంబుమెయిన్ వసియింపఁజేసి యి
ల్లెల్లబుషుల్ బృథాతనయు లెంతయు దవ్వనుపంగ రా దయా
వెల్లి తదృష్టిఁ గన్గొనుచు వీడ్కొని వారి రథాధిరూఢుఁడై.

ఉ. చారుసువర్ణరత్నమయ సౌధశిరోగృహకుడ్యమందిర
ద్వారకవాట గోపురవితానములన్ విలసిల్లుచుండు నా
ద్వారకకేఁగి శౌరి మును దాను శతాంగముడిగ్గుచో సుభ
ద్రారమణిం దదాత్మజుని గ్రక్కునడించి ముదంబెలర్పఁగన్.

వ. తోడికొని యభ్యంతరావాసంబున కరిగి కుమారసహితంబుగా నమ్ముద్దియఁ దల్లి
దండ్రులయొద్ద నునిచి యప్పుండరీకాక్షుం డుచితకార్యంబులం బ్రవర్తిలుచుండె.

క. నావినిజనమేజయధా, త్రీవరుఁడప్పైలమౌని మృదుమధురవచః
శ్రీవినుతి సల్పి మునివర, యావలికథ నాకుఁ జెప్పుమని యడుగుటయున్.

మ. అతిదీనార్థినికాయలోచనచకోరాత్రేయ! సర్వంకష
ప్రతిభాధికకృతకార్తికేయ! సమరప్రత్యర్థి నిర్భేదనో
ద్ధత కౌక్షేయ! సుధీజనావన దయాధౌరేయ! లోకైకశా
శ్వత సామ్రాజ్యరమావిజృంభణ నిరస్తస్వఃపురీనాయకా.

క. పంకజదళనయనా! మీ, నాంక! దురవలేపవిలుఠదరి హృదయశిలా
టంక! విజయేందిరా సమ, లంకృత నిజదోర్విటంకలాలిత మూర్తీ.

పంచచామరము — ధరామరావనా! బలాహృతద్విషన్మహా వసుం
ధరా! మరాళవాహధీసనాథ! శ్రీయశో నిరు
ద్ధరామరాజరాజితాద్రి ధామ! సన్మనోనిబ
ద్ధరామరాజదంఘ్రి సంతత ప్రచింతనాదృతీ.

గద్య — ఇతి శ్రీ భ్రమరీమల్లికార్జున కరుణాకటాక్ష వీక్షాలబ్ధ సరస
సాహితీధౌరేయ యాత్రేయగోత్ర పవిత్ర మంగళగిరి నరస
యామాత్యపౌత్ర తిమ్మయామాత్యపుత్ర సుజనవిధేయ
ఆనందనామధేయ ప్రణీతంబైన విజయనందన
విలాసంబను మహాప్రబంధంబు నందుఁ
బ్రథమాశ్వాసము.

శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

—0—

శుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు

విజయనందనవిలాసము.

(ద్వితీయాశ్వాసము.)

——(౧)——

శ్రీమద్వేంకటకృష్ణధ, రామహిళారమణ ! రిపువిరామ ! జయశ్రీ
ధామ గుణస్తోమ దయా, ధామ కళాధామ మతులిత చిరతరకీర్తీ.

గీ. అవధరింపుము జనమేజయక్షమాధి, పల్లభోత్తమునకుఁ బలికె సల్లలితమ
రందకందళమాధురీరసధురీణ, మృదులవాక్యములఁ బైలమునీశ్వరుండు,

వ. అంత

ఉ. తుమ్మెదచాలుఁ డాలువలఁ దోఁచియుకురుల్ బలుదమ్మిరేకులన్
జిమ్ముకటాక్షముల్ పసిఁడినిగ్గుల గ్గొనరించుమేను గుం
దమ్ములఁ గేరుపల్వరుస తమ్ములఁబోలు నవల్చుమోమునం
దమ్మునుగల్గు నర్జుననినన్దనుఁడయ్యభిమన్యుఁ డొప్పఁగన్.

ఉ. శ్రీవలనుండి చూచి శశిరేఖ చెలుల్ జగదేకరూపల
క్ష్మీవిభవాభిరాముఁ డనఁ జెన్నగు నీతనికే సుమా ముదం
బావహిలన్ సుతున్ బరిణయంబొనరింతు నటంచు సీరి మి
త్రావళితోడఁ బలుకెననయంబు సుధామయభాషణోచితిన్.

ఉ. అలతకూన నాయలికులాలక నామృగరాజమధ్య నా
లోలకురంగశాబకవిలోచన నాకలకంఠి నాశటి
న్మాలిక నారథాంగకుచ మండల నాచిగురాకుబోఁడి నా
బాలిక నివ్వధూకుసుమబాణున కీయఁదగున్ బ్రియంబునన్.

మ. అనిపల్కొరు సుధారసోక్తుల మనోహర్షంబు సంధిల్ల ని
ట్లనువాదింపుచు నున్నచో నహరహం బప్పలుకఁ లాలించి యు
ర్జునసూనుండు బలాత్మజాతయును మెచ్చుల్ బూని మోహంబు పెం
పున నన్యోన్యనిరీక్షణోత్సవ సముత్ఫుల్లాన నాంభోజులై.

సీ. పనిలేనిదైన గల్పనఁజేసికొని సుభద్రాప్రియసూనును చెంతలకు నేగు
నేగి తటాలున నెమరైనఁదొరయుసిగ్గున దలవాంచి కన్గొనలఁజూచు
జూచి రాకొమరుని సొబగి భ్రమసి మాటిమాటికి వలపు నెమ్మదిని నిలుపు
నిలిపి యవ్వరరూపనిధితోడ నెన్నఁడు గూడి క్రీడింపగల్గు ననితలఁచు
దలఁచి మనమున నతని సౌందర్యభాస్వ, దభినవాకృతి నచ్చొత్తినటులవకొఁ
గొని కుమారీశిరోమణి కుసుమబాణ, బాణపీడితయగుచు మాన్పాటుఁ గాంచు.

క. కన్యాశిరోమణియు నభి, మన్యుఁడనవరత మిట్లు మానససంభూ
తాన్యోన్య మోహవిభ్రమ, సన్యస్తవివేక ధైర్య చాతుర్యములన్.

వ. అంత

సీ. నిలయపంజరకీర కలరవంబులెసఁగ వెలఁదిపలుకఁలటంచువీనులొగ్గు
గమనీయమణిపుత్రికలచెల్వ మీక్షించి యతివసోయగ మిట్టిదనుచు నెంచు
నబలానుబింబభాగ్యములనోచిన సముజ్జ్వలదర్పణశ్రీల సరసమెలయు
ననబోఁడి నడచిన నవ్యలాక్షారాగ చరణాంకగృహమధ్య సరణిఁదిరుగు
నంకమునవిల్పి సుభద్రాశుభాంగరూప, చిత్రఫలకంబుఁ గన్గొనుఁ జిత్తజాత
శాతశరజాతవేదనా స్వస్థహృదయుఁడగుచు నారాజనందనుఁ డనుదినంబు.

చ. కుసుమవసంతకంబుఁ గనగోర డొకెందుక నూనశయ్య దా
ల్పఁడు మణిభూషణచ్ఛటనలందడు మైపుగంబుఁ జాదుకొ్రి
మ్మ్రుడి సవరింపఁ డాప్తులకుముచ్చటజెప్పఁ డతండు నెమ్మదిన్
ముడిగొనుబాలికాను గతమోహాతి మోముకుళీకృతాక్షుఁడై.

చ. రమణివిలాస రూపరుచిరత్వ నిరీక్షణ మోహవిభ్రమో
ద్యమము నిజాంతరంగమున నగ్గలమాట సహింపకేగె భూ

రమణను తుంతు పాన్పుఁడిగి రమ్యలతా ఫలపుష్పమంజుల
ప్రమదవనాంతరాళ పరిభాసినికుంజ కుటీరవాటికన్.

చ. చనియట శీతలానిల వశచ్యుతసూన రజఃపరిస్తృ నూ
తన శశికాంతవేదిఁ బరితాపభరంబున మేనుసేర్చి యొ
య్యన సురసాల్వసాల నికరాప్తవనప్రియ కీరశారికా
నినదము లాత్మకుమ్మలిక నింపఁగ నచ్చటుఁ బాసిదిగ్గనన్.

ఉ. లేచి నిడూర్పుగాడుపు లలిప్రకరంబు నదల్ప నొక్కెడన్
బూచికరంబు గమ్మవలపుల్ వెదచల్లునికుంజపుంజము
లూని యొకింత డాయుచువిలోలత రంగదనంగశస్త్రశా
లాచయముల్ గదా యివితలంప నటంచు నతండు వేఁడుకన్

మ. కళికల్ లేఁదలిరాకుజొంపములు జొక్కంబైనకప్రింపుత్తి
ప్పులుబూగుత్తులసంటులున్ లతికలు న్పద్మావళుల్ భృంగముల్
నలినాక్షీతనురూపసంపదలఁ గన్పట్టన్నిరీక్షించి య
బ్బలభిత్పౌత్రుఁ డనూనమోహపరితాపం బూను డెందంబునన్.

వ. ఇవ్విధంబున మధుర మరంద ఫల కుసుమ కిసలయ లతావిసర పరిభ్రాజితోద్యాన శుక పిక శారికా కలకలారవంబులఁ గులుకుచు నుత్ఫుల్ల కమల కల్హార సౌరభోల్లసత్కాసార సలలిత తరంగడోలికా మాలికాందోళిత కాదంబ శాబక కదంబంబుల లాలించు జోలపాటల యొఱపునెఱపు రంగదభంగ భృంగీసంగీత ప్రసంగంబులఁ గలగుచు నితాంతకంతు శరసంతాపితాంతరంగుండగుచు నుపవనంబున సౌభద్రుండు విహరింపుచుండునంత.

చ. అలఘుతరార్జునాత్మజుని యౌవనరూపవిలాస లక్ష్మి చూ
డ్కుల కమితానురాగ మొనఁగూర్పఁగ జూచుకతంబునన్మది
గళవళమొంది చిత్తజుని కాకల కోర్వఁగ లేక రేబగ
ల్చిలుకలకొల్కి తల్లడిలు సెజ్జపయిం జెలులారడింపఁగన్.

సీ. చివురాకుపెదవి వాచవికైన దరికిడాయఁగనీదు మధురోపహారములను
క్రేఁగంటనైన వీక్షింప దాసన్నసంఫుల్లకైరవ నవాంభోజములను
మఱచియైనను గేలమన్నింప దభిరామ వాసనాన్విత పుష్పహల్లరులను
నెట్టకేలకునైన నెదనలందదు సారఘనసారసాంకవ గంధములను

బలుకరింప దొకప్పుడు పంజరాంత,రాళ శారికాకీరపరంపరలను
గుసుమ శరచాప షట్పదీ గుణరవంబు, సొరిదినంతత వీనుల సోకికలికి.

ఉ. పంకరుహాంబకుండు మదిఁబాయక లోవెతబెట్ట నాత్మప
ర్యంక లతాంత కోరకము లాతనిఁ గ్రొమ్మెరుగారు దూపులై
కింకలఁ బెట్టఁగా వలిసఖీమణులు న్విడనాడి యక్కురం
గాంక ముఖీశిరోమణి నిజాయతనంబుఁ దొరంగి చెచ్చెరన్.

చ. బలితపుగబ్బిగుబ్బగవ భారము సైపక కౌనుదీవ సం
చలతవహింపఁ బెన్నెఱులు జారఁ గటీతట బద్ధమేఖలాం
చల మణికింకిణీ చరణ సారసనూపుర విస్ఫుటారవం
బు లెసఁగఁ గేళికావిపినభూమికి వచ్చె విరాళిఁ దూలుచున్.

చ. ఘనశశికాంత వేదికలఁ గప్రపుఁ గమ్మరజంపు గుంపు నిం
డిన సుమనోమరందతటినీతటుల న్జెలువంపు గాడ్పుతో
నెనసినవాంబుశీకరము లెల్లెడఁ జల్లుసరిత్తటంబుల
న్ననవిలుకాని వంతలఁ బెనంగి లతాంగి చరింపుచుండఁగన్.

ఉ. సారసువర్ణరత్నమయసౌధములో విరిపాన్పుమీఁద శృం
గారవతీ శిరోమణిని గానక తత్తరమంది బిత్తరుల్
మారశిలీముఖ వ్యథఁ గుమారిక సైఁపకయొంటిఁ గేళికాం
తారనికుంజ పుంజసదనంబుల కేగెనొకో తలంపఁగన్.

క. అని మదినెంచుచు నిలువక, యనుపమితారామసీమ కవ్వనజాక్షుల్
చని శశిరేఖాన్వేషణ, జనితాత్యంతానురాగ సంరంభమునన్.

సీ. కలకంఠకుల కంఠకలనాద కలనాదరణ యోగ్యసురసాలరాజి పజ్జ
నవభృంగరవ సంగత విశాల లవలీలతాకుంజసదన సంతతుల సరస
సుకదంబకకదంబ సుమగుచ్ఛకలితాచ్ఛ ఘృణికాంతయు తవితర్దికలమీఁద
బిసజాతవిస రాతతసరోనికర మానిత ప్రాంత కదళికాతరుల నడుమ
మంజుతరగోస్తనీ కాయమాన మండ, లాంతరాకల్పిత సుశీతలాంబుయంత్ర
పార్శ్వనిర్మిత సుమతల్పభాగములను, సరసిజాననఁ గానక యరసియరసి.

మ. తొగనెత్తావికొలంకునీటిచలువల్ తోడ్తోఁ బయింగ్రమ్మఁ గొ
జ్జఁగిపూఁదేనియ యేటికాలువదరిన్ జాబిల్లిరానిద్దపుం

జిగి వలోఁకొత్త వితర్దిఁ జెమ్మెరలు మైనిండింపఁ గప్పూర ధూ
ళిఁ గరంబూనిన పుంశలుం బొదలు నాళీకాక్షివీక్షింపుమన్.

క. చేరఁజని ప్రియవయస్యలు, గూరిమిఁ దళుకొత్తఁ గుసుమకోమలిని సుధా
సారమధుర మృదువాచా, పారీణత నూరడించి పలికిరి నెమ్మిన్.

చ. సగసిజగంధి మన్మనిమిషం బెడఁబాయనిదాన వొంటి నే
తెఁవ్వనాటతోఁట కరుదెంచితివమ్మ మరందవారి ని
ర్ఝరము లెటులీదితమ్మ ఘనసారపు తిప్పల నీపదాబ్జ మే
కరణిఁ జరించెనమ్మ కొరగాములు సెల్లునటమ్మ యింతికిన్.

ఉ. ఇమ్మహి లేఁతజవ్వనపు టింతులు కాంతులఁ గోరరమ్మ చి
త్తమ్మునఁ దాల్మివీఁడి పరితాపము లిట్లు వహింపనేకు నా
యమ్మగునమ్మ యింతవల పారడి పుత్తురటమ్మ నెమ్మదిన్
దిమ్మరి మాగుబారి కిటు తెంపువహింతు రటమ్మ కోమలీ.

ఉ. చందనగంధి! కుందనపుచాయల సోయగముల్ హసించు నీ
యందపుమేనిసొంపు మదనాంబకవహ్ని శిఖాచయంబునం
గందెగదమ్మ నెమ్మొగముకైవడి జాబిలిఁగన్న తమ్మిమా
టెక్కెం దలపించెనమ్మ ప్రకటింపకుమమ్మ కడిండిచైదముల్.

చ. బలుశిఖి నెమ్మి చిల్క ప్రతిపక్షి సమీరుఁడు చిమ్మరీఁడు గో
యిల నెరినిప్పుకల్ గురియు దృష్టిభుజంగమ వేణిబింబమం
జులమగు మోవి బుష్పసమశోభితనూలత బాణిపల్లవం
బుల విలసిల్లు నీవిపుడు ముద్దియ రాఁదగునే వనోర్వికిన్.

చ. అనుచు ముఖాబ్జమెత్తి నయనాశ్రుకణంబుల నొత్తి యున్నత
స్తనయుగమధ్య హారమణిజాలముఁ జక్కఁగఘటించి నీప్రియుం
డనవరతంబు గూరిమి బయల్పడ మిక్కిలి గారవింపఁగా
నెనసెదవమ్మ సంపదల నింతుల నందఱికంటె మేటివై.

ఉ. బాలిక! విస్ఫురచ్చికురపాళిక శాధరితాసితాంబుభృ
న్మాలిక! చందనాదికఘనద్రుమశోభితకేళికావనీ
పాళికఁ గమ్మపూబొదలపజ్జఁ జరింతము రమ్మటంచు మ
త్తాళికచల్ నవాబ్జరుచిరాళికఁ దోడ్కొనిపోయి యంతటన్

ఉ. అసదృశగంధబంధురతరానిలనిర్గతఫుల్లమల్లికా
కుసుమపరాగశోభిత నికుంజములన్ సురభిత్వసంపదు
ల్లసితసరోజకైరవకలాప సమేతసరోవరంబులన్
బ్రసవమరంద నిర్ఝరులపజ్జఁ జరింపఁగఁ గౌతుకంబునన్.

సీ. కొదమతుమ్మెదపిండు చెదరినట్లుడవారె నలినేక్షణలు హేమనాసలగుటఁ
బగవత్తిరాచిలుక పరిమూలలకు నేగె ముదితలు సాంకవామోదలగుటఁ
దరలిరాయంచమొత్తములు మానసముండెఁ జెలువలు నీలాభ్రచికురలగుట
మదరథాంగకులంబు చదలు దారికేఁబోయె నబలలు చంద్రికాహాసలగుటఁ
దత్తరంబున నిజరజోవృత్తిమాసి, పాదలు నెత్తావి గొజ్జఁగిపాదలు దూరెఁ
జారుమలయాచలమరుత్కిశోరకంబు, లలుకఁబోఁడులు భుజగరోమాళులగుట.

సీ. పొగరుగుబ్బలతోడఁ బొత్తుజేయఁగజాలు ఫలజాలముల నేల డువిచెదమ్మ
కలికిలేగోళ్ళతోఁ జెలిమిబూనఁగడంగు కోరకంబుల నేల గోసెదమ్మ
యడుగుచాయలతోడఁ గడునెయ్యమునమించుఁ జిగురుటాకుల నేల చిదిమెదమ్మ
మధురోష్ఠరుచులతో మైత్రిఁదాల్పఁజాలంగు నలరుదేనియ నేల చిలికెదమ్మ
సరసబాహులతోడ నేస్తమున వెలయు, ఫలలతాసంతతుల నేల గలచెదమ్మ
యనుచు నన్యోన్యచతురవాక్యప్రసంగ, సంగతుల బోఁట్లు వసకేళిసలిపి రప్పుడు.

చ. జలరుహగంధి నేఁచునళిశాబకకోకిల కీరమండలం
బుల మదమత్సరాగ్రహసముజ్జ్వలతల్ సడలించురీతి ను
త్పలదళనేత్రియోర్తు సుమపల్లవపక్వ ఫలప్రకాండముం
బెలుచఁగలంచె గోరఁజిదిమె న్నలుదిక్కులవైచెఁ జెచ్చెరన్.

శా. కేలంగైకొని పూవుగుత్తు యొకపంకేజాక్షి లీలాగతిన్
బాలారత్నము నోర్తు వైవ నెద నంటందాకి వ్రాలెన్వెసన్
మ్రోలన్ దత్కుచరీతి కోడి చరణాంభోజంబులం బెక్కుచం
దాలం దామచయంబు వేఁడుగతి నంతర్భృంగనాదార్భటిన్.

క. ఈరీతిఁ బలు వెరంగుల, నారీతిలకంబులిట్లు నాతికేళింగా
రారామక్రీడాకల, నారతిచేఁ గాలయాపనము సేసి యటన్.

సీ. నాళీకనాళాళివాళీకనద్భూరి డోలీకృతోర్మిరింఛోళి సహిత
మంగీకృతాంభోజభృంగీకృతాభంగ సంగీతమాధురీసంగతంబు

శీతానిలకిశోర ఘూంతాంబుజ పరాగజాతావృతాష్ట దిగ్జాలకంబు
తీరామ్రకదళిఖర్జూరామలకముఖ్య సారాగసుమసారి సౌరభంబు
చారుతరశీతలాంభః పరిపూరమనుర, తానిరాకృతసురగో సుధారసంబు
గాంగ్రించకోకౌఘ కలకలారవ విక్షీర్ణ, మగునాకానాక కాసార మరసి చెలులు.

గీ. అనిమిషానోదకర ఘువసైకభూతి, మంగళకరాబ్జరేఖాసమగ్రితయుఁజ
నాభిరుత రాజహంస రథాంగయుక్తి, గలిగి హరుఁడనమించు నాకొలనుడాగి.

చ. వెలిజిగికట్టుపుట్టములు విప్పి సరిత్తటి నిల్పి పావడల్
పులినకటీప్రదేశములఁ బూని జతల్ గొని యల్లనల్లనన్
గొలనికిడిగ్గి రక్కుసుమకోమలు లంఘ్రిసరోజయానకా
శలము దరిపన్ ఘటింపఁ బెలుచం దదుపాంతమరాళజాలికిన్.

శా. ఈకీతిన్ సలిలాకరాంతరమునం దింతుల్ ప్రవేశించి యొం
త్తేరాజీవముల న్దలంచి తోగలం జెండాడి శైవాలవ
ల్లీరాజిన్ బెకలించి మత్తమధుపాళిం దోలి చంచన్మరా
ళీరత్నంబుల బెట్టనిల్చి జలకేళీలోలతన్ గ్రాలఁగన్.

చ అపుడొక బోఁటి కాంచనమయంబగు కొమ్మున నీరునించి యొ
క్కపొలతిమీఁదఁ జిమ్మ నది గ్రక్కునదోయిట మోముగ్రమ్మ చోఁ
జపలమృగాక్షి కేల్గవపసన్ దగి జాబిలిమున్ను గొన్న ని
ద్దపుబుచు లిమ్మటంచు నొగిదమ్ములు దామరికట్టెనోయనన్.

ఉ. ఆయమృతాంశుబింబముఖు లందఱునీరము జల్లులాడినల్
చాయలఁదక్కుచాగ్రిఘనసారమృగీమద కుంకుమద్రవ
శ్రీయుతమైసరంబు విలసిల్లెఁ బరస్పరమైత్రిగూడ గం
గాయమునా సరస్వతులకై వడి లోచనకౌతుకంబుగన్.

చ. అతులసరోవరోభయతటామల నూతనపత్రికోరక
ప్రతతినవాంబుజా కరశరత్ప్రమదా నికరానుబింబ సం
తతులెసఁగెన్ బరిస్ఫురితతత్తనురూప నిరీక్షణోత్సవా
గతఫణిలోకయౌవతముకై వడిఁ జూపరకద్భుతంబుగన్.

చ. జలకములాడి యిట్లు జలజాతముఖుల్ జలజాకరోపరి
స్థలికడు దెంచి చేలములు దాల్చి నెఱుల్దడియొత్తి కప్రిపూరం

గలప మలంది కస్తవలఁ గాటుకఁదీర్చి మృగమదంబునం
దిలకము లూని ఫాలముల దీప్తవిభూషణ భూషితాంగులై.

సీ. అలుకలు వడి మూర్చె వరుణోష్ఠి యొకతె సుం బరమిచ్చె నొకర్తె యంబరవలగ్న
గూర్చెఁ గంచుక మొకర్తె కుండలిరోమాళి కమ్మపూసలు లూన్చెఁ గొమ్మ యొకతె
కజ్జలకచ యోర్తు కాటుక నలదించెఁ బరిమళంబిడె నొకర్తె పద్మగంధి
గుణరత్ననిధి యోర్తు మణిభూషలునిచె వీవన వీచె నొకర్తె పావనచరిత్రి
చంద్రముఖి యోర్తు నెమ్మిన జంద్రిమలఁదె, బూనె నద్దము ముకుర కపోల యొకతె
యొకర్తె లతకూన తెలనాకులొసఁగెఁ గూర్మి, జననుతనయకు రేవతీతనయకపుడు.

శా. శాణోల్లీఢమనోజరాజ నిశితాస్త్రశ్రేణులో నాఁ బ్రసూ
శ్రోణుల్ రత్నవిచిత్రభూషణసమారూఢ స్వదేహద్యుతుల్
రాణింపన్ ఫలపుష్పకోరకరసప్రాలంబ నానాతరు
శ్రేణీచ్ఛాయల సంచరింపుచు మనస్ప్రేమానురాగంబునన్.

చ. సొలపు వహించి నిల్చి రొకచో మలయాగమరుత్కిశోరసం
చలితతమాలసాల ఘనసారపటీర కదంబనింబమం
జులవనవాటి కాంతరవిశుద్ధసుధాకర కాంతకేళికా
నిలయసమీపమూత ధరణీరుహ మూల సువర్ణవేదికన్.

గీ. నిలిచి యచ్చోట వెండిగిన్నియలమున్న, నించియుంచిన సుమవారుణీరసంబుఁ
దరళమృగశాబకాక్షులు ద్రావితావి, యంతకంతకుఁ దన్మత్తవంబావహిల్ల.

ఉ. చానలలోన నొకర్తె యొలజవ్వని దిగ్గనలేచి కొప్పు ముడిం
బూనికమ్మ గ్రొవ్విరుల పుష్పాడిరాల బయోధరోద్ధతిం
గానుపడంక హారలతికల్ చెదరన్ జరణాబ్జనూపుర
ధ్వానముతో నటించెఁ గనుదమ్ములు చెందొవ చెల్వుఁ దాల్పఁగన్.

సీ. తోలుకొంగుల్ తెగనుండి తోరఁగుముక్తాపరంపరలు నాలతలక్రొవ్విరులు రాలం
గుసుమచాపమదేభ కుంభోచ్చలత్కుచ శాటినాఁ బాలిండ్ల బైటఁ చెదరఁ
జెంపమ్రురేకులఁ జెమరుతేట్లున సోఁగకనుదోయి మాపిక్క పల్లడులఁ బాఱ
నడురాజు వలనఁ బెల్లుబుకు వెన్నెలపోల్కి నాణెముగంబున రత్నదవ్వఁ గ్రోలఁ కఁ
బృహత్పయోధరభార సంభృతిఁ గలంగు, చదల నాకొను దీవసంచలనమొందఁ
గరపదాంగద ఝుణఝుణత్కారమొలయ, మగువయొకర్తె తెనత్తించె మదముకతన.

26746
25.3.72.

చ. వెలఁదులు గొందఱాసవపు విస్మృతిఁ బాణి సరోజవల్లకీ
లలితరవంబు పొత్తున మెలంగని గీతికళారహస్యముల్
సలిపి రనేకభంగుల విశాలనికుంజ కుటీరవాటికో
చ్ఛ్వలదళినీకదంబ సరసస్వన రంగదుపాంగసంగతిన్.

ఉ. అతలిరాకుబోఁడు లిటులాసవహీనమదప్రభూతని
ష్హేతుకహాసవాగ్వికృతి నృత్తకళాదివికారభూరిచే
ష్టాతురతన్ బ్రవర్తిలి తమంతనలోఁ దెలివూని సీరిక
న్యాతిలకంబుఁగన్గొని ప్రియంబునఁబల్కిరి మంజుభాషలన్.

ఉ. మానవతీ! సుధామధురమంజువచోరచనైకచాతురిన్
వీనులకింపుసొంపునొదవించు భవత్ప్రియకీరమిచ్చటం
గానమి నిన్నఁ బాసి తృటికాలము దానొకచోటకేగదా
యీవనికాదు శాఖలపయింగనుపింపది దేమివింతయో.

క. సురదారివియాటపాటల, సరసవిపంచీనినాదసంరంభములం
గరమలరఁగ మనమిటమదిఁ గెరలి వనీభూజశుకసఖిత్వముకలిమిన్.

ఉ. వేఱొకపుష్పవాటి కతివేగమునంజనబోలు నిష్వనినన్
కాఱియ బూనిరిత్తవెదకంబని లేదిటురమ్ముపోదమా
యారడిచిల్కలన్ గలసి యంతటనింతటనుండుదవ్వులం
జాఱదుకూర్మి నీవు వెనుపంబొడవైనదిగాన నావుడున్.

గీ. దినదినము నావలనఫలంబెనసి వృద్ధి నలరి నే నెంత మాటాడ నంత మాట
మగుడనాడ నదల్ప నేనెగిరిపడుచు, నటె గెవనశుకరాజి నెయ్యమునఁబొదలి.

ఉ. ఆనగరానియీస్మరశరా నలవేదనఁగుందు నాకునో
మానినులార ? యాచిలుకమాటలు నూదులువోలె నెంతయున్
వీనులు గాడిపోఁబు వనవీథులయందు విపక్షవృత్తిలో
నూనిమెలంగు దాని మనమూరక యుండక రోయ నేటికిన్.

చ. చిఱుతతనంబు నాటగొలె జేతనపెంచిన ముద్దుచిల్క న
న్దొఱఁగి విపక్షవృత్తి వెసనూల్కొనిపోవ వనద్రుమాళిన
కఱఁ అఫలభంగ కాంక్షల మొగంబులఁ గ్రోధరసంబుఁ దాల్చి తా
మఱిమిఱిఁ గుయ్యఁ గిరనివహంబెద నాయెడ మైత్రిఁ గోరునే.

వ. అని పలుకు శశిరేఖం గనుంగొని వయస్య లిట్లనిరి.

చ. కడుపునఁ గన్నవారి పయికన్నను బెంచినవారిమీఁద నె
క్కుఁడు ప్రియమండ్రు కావునఁ జకోరవిలోచన యారకిమ్మెయిం
దడయగనేల నేవనమునం బెరచిల్కలఁగూడియుండునో
కడువడి నీదు చిల్క వెదకం దగు బోదమటంచుఁ బల్కుచున్.

గీ. వనజవదనఁ దోడికొని బోటికత్తియ, లచటుఁ బాసి మఱియు నాటతోటఁ
గలయఁదిరుగు శుకనికాయంబులో ముద్దు, చిలుక కానఁబడమిఁ దలఁకి తలఁకి.

సీ. కృతకాద్రికూట నిర్గత నిర్మలాంభోఝరీ తీరమాకందబృందమరసి
పరిపాకనిర్గళత్ఫలసమావృతదాడిమ మహీరుహ కదంబకముల వెదకి
మరుదచ్ఛలతేఁళి సరసీతటనమేరుఖర్జూర కదళికాగములఁ జూచి
జలయంత్రనికట నిస్తులసాంద్ర గోస్తనీఘనకాయమాన సంఘముల వెదకి
పొంచియెడనెడ జాజిపూఁబొదల మాధ, వీలతాదుల గొజ్జంగివిరులయిండ్లఁ
గలయ వీక్షించి యచ్చోటఁ గలికి చిలుక గానఁబడకున్కి నెమ్మదిఁ గలఁగి కలఁగి.

క. ఈ మాటతోటలోపల, నే యెడఁ గనుపింపదయ్యె నేవనమునకుం
బోయెనో చిలుకం జతగొని, యాయాచోటులను వెదకనగు రాఁజిలుకన్.

వ. అని బహువిధంబుల శుకాన్వేషణాయత్త చిత్తంబుల నమ్మత్తకాశిను లుండునంత
నక్కడ.

ఉ. అర్జుననందనుండు నిశితాంగజ బాణవిషాద వేదనో
త్సర్జిత ధైర్యుఁడై చెలువదానుభజింపుచు నైందవోపల
స్ఫూర్జితవేదికం బొదలుచు న్మకరంద రసోపహాక్తులన్
గర్జిలు చిల్కఁ జూచె నుపకంఠ రసాలమహీజశాఖికన్.

క. కనుఁగొని యబ్బురపడి ది, గ్గన లేచి రసాలభూరుహాంతికమునకుం
జనితద్రూ పరమాలో, కనజనిత నవానురాగ కలితాత్ముఁడై.

క. కీరములు లేవె జగతి న, పారమ్ములు దీనితో శుభశ్రీరేఖా
తారుణ్యలక్ష్మి నెయ్యది, గోరంతసమత్వమూనఁ గొనకొన వెచటన్.

క. బలకృష్ణులకిలఁ గల రా, జులు గానుకలుగ నొసఁగు శుకములు కేళీ
నిలయాంతర మణిపంజర, ములనలరఁగ వాని చెల్వములు గనుఁగొనమే.

సీ. దివిజాధిపతికూర్మిజవరాలి కేళిమందిరపాళి జక్కెర దిండిపులుఁగు
ప్రసవకార్ముకశాలి భామినీమృదుపాణి సారసాగ్రవిహార కీరమొక్క

పంకేరుహాసన ప్రియదాసభాంగణ వరరత్నపంజరాంతరశుకంబొ
రజితభూధరరాజ రాజీవలోచన నిలయంబున మెలంగుచిలుకయొక్క
గానిచో నిట్టిసకలలోకప్రశస్త, రూపశుభలక్షణ కళాకలాపమహిమ
మహిమ నలుదాని నండజకుండలమున, నవనిఁగనుఁగొంటి మేదృగుత్సవము గాఁగ

చ. అడుగులు గెంపుటాఁ గిలుకుటందియ లందము బచ్చటా మెఱుం
గొడలఁగఁద్రొక్కె ఱెక్కలపయి న్గలరంగు బలాశకోరకం
బకుగున దోఁచు జాలిన ముఖారుణకాంతియుఁ జూచి నెమ్మది
న్గడుఁ బ్రియమావహిల్లఁ జిలుక న్వెసఁబట్టికొనం దలంపుచున్.

ఉ. ఫాంచిరసాలభూరుహముపాంత వినిశ్చలదేహుఁడైకటా
క్షాంచలపాళి దానిపయి నాని కరాంబుజ మొయ్యసాచియ
ప్పంచశిలీముఖోపముఁ శుపట్టె సరోజమరందమాధురీ
ప్రాంచితవాగ్విశేష సముదారముఁ గీరము సత్ప్రచారమున్.

క. పట్టుకొని గేలఁ గవ్వడి, పట్టి శుకము గరతలంబుపై నెరిచియీ
చెట్టునకువచ్చు కతమున, నిట్టిదిరాచిలుకఁ దొరకె నేమనవచ్చున్.

చ. అనిమదిసంతసిల్లి చిలుకాయశుకానకు నిన్నునాదుసా
మ్మునికనుగొందు నాకుఁ జెపుమా యిపుడెచ్చటనుండివచ్చి తీ
వని కెటనుండుదాన వని వాక్యకృప న్ననుఁబ్రోచువార లే
మనికి వసించియుండెదరు మానుగ నన్న తెఱంగెఱుంగఁగన్.

క. నావిని దూరితభయ పీ. డావిలమతి యగుచు నతని కనియెఁజిలుక రా
జీవమరంద మధురవా, చావైచిత్రి విలాససంగతి సెలఁగన్.

గీ. వినుము నీ మేనమామకునూఁగుపట్టి, చెలువములపుట్టినిల్లు విశేషగుణ
వల్లికావాలము సతీమతల్లికయన, వరలు శశిరేఖ పేరునీ పెఱిఁగినదియ,

క. యెన్నఁడుఁ జూచినయది యో, కన్నులకానందరసము గ్రమ్మఁగనిరుప
మన్నెలఁత నాటఁగోలెఁ గూ, డున్నీరును మఱచియెప్పుడును మఁడుఁగుందున్.

గీ. అత్తెఱఁగెఱింగి చెలితాల్మి కత్తళంబుఁ, జిగురుబాకున నరనర జేసి మనసు
దూరి యాభిమానవిత్తంబుఁ జూరఁగొనియె, నేది మగటిమి వెడవింటి రాచకొడుకు

ఉ. అంతము లేనికూర్మి నిను నాత్మఁదలంచుచు శయ్యఁబాసి యిం
తింతనరానికంతు నిశితాశుగవేదనఁ బూనిరేబగల్

జింతలవంతలన్ జివికి చేడియ యొక్కతె కేళిమందిరో
పాంతవనస్థలిం దిరుగుఁ బల్మరు దైవముఁ దూరుచున్మదిన్.

చ. అళికులవేణి యిట్లు విరహార్తి వసిసుమకుంజవాటిలో
సొలయుచునుండు దాని వెతఁ జూడఁగనోడి మదాప్తకోటి ని
స్థలసిచరింపనీ యుపవనస్థలి కేఁగుదేరఁగాంచి కే
వలకృప నన్నుఁ బట్టుకొనవచ్చినఁ జిక్కితి నీదుచేతికిన్.

గీ. నలినలోచన చిన్నటనాటనుండి, కూరిమిదలిర్ప మధురోపహారములిడి
పెనుపఁ బెరిగినదాన నేపెంపుశుకంబు, గాను వినుమయ్య యొకమాటకరుణతోడ.

ఉ. చక్కెరవింటివాని నెకసక్కెము సేయఁగఁ జాలునట్టి నీ
చక్కదనంబు జవ్వనము చందముఁ గన్గొని మోహమాత్మలో
నెక్కొని వేఁగుదానిఁ గరుణింపక లాఁతిగఁ జూతురయ్య లో
నక్కట నీవెఱుంగవె ననంగుడు జేరజ మాట నెమ్మదిన్.

మ. అనవినికిఁ బ్రిడిపట్టి హృదయాబ్జము ఝల్లనఁ గీర రాజముం
గనుగొని పల్కునావలనఁ గాదె మనోజనిశాతశస్త్ర వే
దన నలగోల దాలిచెఁగదా యికనేగతి సైఁచువాఁడ నం
చనుగతమోహ దాహ వివశాత్ముఁడై యతఁడంతకంతకున్.

గీ. కన్నుఁగవమోడ్చుఁ దలయూచుఁ గడలుజూచు, సారెకుసురనునవ్వు సంచలనమొందు
గరముఁ జెక్కటగదిఖుంచు దురవగాహ, సూనశరశాత శరదూయమానుఁడగుచు.

వ. ఇట్లు దురంతకంతుశర సంతానవేదనాక్రాంత స్వాంతుండై సుభద్రాభిమానుండు
న్న సమయంబున.

గీ. నీరజదళేక్షణలు సుఖాన్వేషణాను, రాగతత్పరలయి సుమారామసరణి
వచ్చుచోఁ దమమోవిలవివ్వచ్చుననుఁగుకొమరు కెంగేల రాజకీరమును గాంచి.

క. కంజదళేక్షణ తావక, పంజరకీరంబు గ్రిడిపట్టి కరమునన్
రంజిలుచున్నది యిఁక వెద, కంజనదీక్షింపు కౌతుకము దైవారన్.

గీ. అని యనతిదూర, మునఁ జకోరాక్షులొక్క గుజ్జుగొజ్జఁగిమాటున గోమిర నునిచి
మంజుభాషిణి యనునొక్క మచ్చకంటి, నలసుభద్రకుమారుఁడాయంగననుప.

మ. చని యచ్చోటఁ గిరీటిపుత్రుఁ ద్విజగత్సంస్తవ్య చారిత్రుఁ గ
న్గొని కేల్మోడ్చి మరందబిందుమధురా నూనానులాపోపరం

జనమై పొల్చు భవత్కరాంబురుహ రాజత్కీర మాసీరి నం
దనకేళీగృహ పంజరస్థమది యిద్ధాత్రి జరాజింపగన్.

క. ఆశుకవి ప్రివరావన, కౌశలము వహించి దాని గైకొంటివి గా
నాశుకవి ప్రివరావన. కౌశలము వహింప నీకుఁగర్జమకాదే.

చ. నిరుపమకీర్తిధూత రజనీకర! నీకరసీమనీమనో
హర శుకమొప్పఁగాంచి మణిహాటక కాంచికలాప మానసాం
కురిత నిరూఢలజ్జమెయి గొజ్జఁగిపూఁబొద పజ్జడాఁగి వే
గిరపడుచుండు జాలిగొని కీరము నేగొని వచ్చునంతకున్.

ఉ. నావలభేదిపౌత్త్రికుఁ డనాహతమోహత మోనిమగ్నుఁడై
తావలమయ్యె మాటుగొన దానికి నేమి నికుంజవాటిబో
టీ వెస నాదుచూడ్కికి ఘటింపగదే జగదేకమోహినిన్
బావలవంతదీరఁగ మనంబునఁ గోరికలూరఁ జూచెదన్.

చ. అనవిని మంజుభాషిణి నృపాత్మజుఁడెందము సీరికన్యకా
మనవరుఘురీనిమగ్నమని మానినిడాగిన తావుఁజూప న
ల్లన గనుసన్న నాతఁడు చలన్నిబిడేక్షణ చంచరీక పా
ళినిగుడజేసెఁ బైపయిని లేమముఖాబ్జరసాను భూతికిన్.

చ. మును చికురాంధకారమున మూఁగి వధూముఖకాంతి నిర్ఝరిన్
మునిఁగి కుచాద్రి లూతగొని ముత్తరుల న్గన దూర్మికాచయం
బు నెనసియూఁగియూఁగి నునుపొక్కిలితామర దూరిక్రిమ్మఱన్
గొనకొనవయ్యె నర్జుని గూరిమిపట్టి కటాక్షభృంగముల్.

చ. రమణికటాక్షవీక్షణ పరంపరలన్ ఝషపాళి యానృపో
త్తమపరిభాసితానన సుధాకరకాంతి సుధారసప్రవా
హమునకు నొయ్యనొయ్య నెదురై తదుదారకటాక్ష దృష్టిజా
లము ౧బయిఁగొన్న గ్రిమ్మఱి చలత్వమునన్ మునిగెన్ ద్రిపాంబుధిన్.

చ. మఱియు ననూనరాగ రసమగ్నత నవ్విజయాత్మజుండు ప
ల్మఱుఁ దనరూపకాంతి సుకుమారతలన్ దిలకింపఁగొంకుఁ జి
త్తరమును మోహము న్పైనఁగఁ దన్వికుచాంతర హారపాళికిన్
మెఱయు బ్రియాంగవైభవసమీక్షణఁ బొంగుఁ ద్రపానతాస్యయై.

మ. అవనీపాలసుతుండు గామినియు నిట్లన్యోన్య సర్వాంగయౌ
క్తవయోరూపశుభాంక వైభవనిరీక్షారాగ సంజాతమా
రవికారప్రతిరుద్ధ మానసములన్ రంజిల్ల సౌభద్రుఁ జూ
చి వధూటీమణి మంజుభాషిణి వచించెం బ్రేమ దళుకొత్తఁగన్.

ఉ. రాజకులావతంస? యలరాజముఖీకుల రత్నమా కళా
రాజవతంస శాత్రవుఁ దిరస్కృతి సల్పుత్వదీయరూపమున్
దేజము మున్ను విన్నయది దీప్తకటాక్ష నిరీక్షణద్యుతి
శ్రీఁ జెలువొందఁ గన్నయది చిత్తమున న్ముదమంకురింపఁగన్.

చ. చెలువకు నాటియున్నయది చిత్తము నీపయి నీయెడుంగు గెం
దలిరులయాన దాని రసదాడిక నానువజీరు కాకలన్
గళవళమొందనీక కుతుకంబున వేగఁ బరిగ్రహింపు మా
త్మలమము బోఁట్లు సంతసముఁ దాల్పఁగఁ గాలముఁ దోఁయ కెంతయున్.

క. అనవిని తలయూఁచి కరం, బున మెలఁగెడు చిలుకఁ జూచి పోయదవే పెం
చిననారికడకుఁ బొమ్మని, నును కెక్కలు గేలనిమిరి నూల్కొను బ్రేమన్.

గీ. ఇష్టసృష్టఫలాళిసంతృప్తిఁ దేల్చి, యంశుమదనూన మృదుగరుదంశుకంబు
నాశుకంబి దెకొమ్మనియతఁడు మంజు, భాషిణికరాగ్రమున నిల్పెఁ బ్రేమ దనరఁగ

మ. చిలుకం గైకొని వేగ వీడ్కొని భవచ్చిత్తంబునం జేరి ని
ల్పు లతాతన్వి పయిన్ కృపాలయని యప్పూఁబోఁడి గొజ్జంగిప
జ్జలకే తెంచి త్రపానతాస్యసుషమా సౌభాగ్యవద్దివ్యమం
గళమూర్తిన్ శశిరేఖఁ గాంచి పలికెన్ గంభీరవాగాచితిన్.

ఉ. కన్నియ నీవు రూపజితకంతుఁడు పార్థునికూర్మిపట్టి యా
సన్నవనద్రుమాంగణ విశాలనికుంజ కుటీరవాటిలోఁ
వెన్నెలచేని మానికపువేదికల న్విహరింపుచున్న వా
రిన్నికటంబునన్ మనకు నెక్కుడు జా గొనరింపఁగూడు నే.

చ. అని శశిరేఖఁ దోడుకొని యచ్చటుఁ బాసి లతాంగు లేగుచో
ననిమిషరాజపౌత్రుని కటాక్షనిరీక్షణపాళి నెవ్వడిన్
వెనుకొనియెం బయోజముఖి వేణినిబద్ధసుమప్రకాండవా
సనలకు మూఁగు కేళివనసంగతభృంగకలాపమో యనన్.

శా. ఆరామామణి నీగతిం బ్రియవయస్యల్ దెల్పి యాత్మీయ కాం
తారాభ్యంతరకుంజవాటి సుమనస్తల్పంబునం జేర్చి చె
ల్వారం దారువసించి చెంతలఁ దదీయస్వాంత సంజాతదు
ర్వారానంగరుజోపశాంతి కరవాగ్విచిత్రి వర్తిల్లఁగన్.

చ. అలఘుసదధ్వవర్తన సమాదర మూని జగత్త్రయీనమః
కలన నినుండనం బొలిచి కాలగతిం దమిజన్మపద్మినిన్
గలసిన పాతకంబపరకంధిజల ప్రవిగాహనంబునన్
దలఁగఁగఁజేయ వేగెడు విధంబున నేగె దినేంద్రుఁడద్దెసన్,

సీ. సంధ్యానటద్గిరీశ విభూషణాయత ఫణిఫణారత్న గభస్తులనఁగఁ
జరమాంబునిధిజల స్నానార్థి మునిబద్ధ తీరద్రుకాషాయదీప్తులనఁగఁ
గంధినాయక మదోత్కటసామజోపరి సలలితారుణ కుథచ్ఛాయలనఁగఁ
నధ్వగాహితజైత్రయాత్రాసమారంభ రతిపశౌర్యానలద్యుతులనంగ
దృఢనియమతత్పరావనీదేవనికర, కరపుటీక్షిప్త విమలార్ఘ్యవారినికాయ
దళితమందేహదేహరక్తరుచులనఁగ, జనము నుతిజేయ సంజకెంజాయలడరె.

చ. కనుఁగొన నేను పద్మినుల కైవడి దవ్వులనుండ కెప్పుడిం
పొనరెడు కూర్మిఁ దన్నెడలకుండఁగఁ జెల్లునె వారుణీవధూ
జనితనవానురాగ వివశత్వము బూనె ఘనాధ్వవర్తి యా
నినున కటంచుఁ గ్రమ్మఱె సహింపక నాయువిచారశీలయై.

సీ. వరసమాగమవేళ నరసి రేచాన చన్గవఁ బూయు కస్తూరి కాంతులనఁగ
సాంధ్యనర్తనకేళి సవరించు మడిగాసుమల జేని కుత్తుకతళుకులనఁగ
గమలజాండవనంబుఁ గలయంగ ద్రిమ్మరు సమయసామజ తనుచ్ఛాయలనఁగ
నిజవిటసంకేత నిలయంబులకుఁ బోవు నభిసారికలవసనాంశులనఁగ
గొల్లయిల్లాండ్రు వయస్సెల్లఁ గొల్లగొనిన, మాయగొల్లని మైజిగి నాటుపఱచి
జారచోరులు మిక్కిలి సంతసిలఁగఁ, గలయ నల్లడఁ గటికిచీకటులు బొదలె.

చ. సరసిజముల్ ముడింగె మును సత్పథవర్తనుఁ డౌయినుండు దాఁ
గరముల గారవింప సిరిఁ గాంచి ద్విజేశ్వరసానుబంధబం
ధురతల మించి యీకుముదినుల్ నగ నాధవియోగఖిన్నతల్
బొరసితిమంచు బద్మినులు మూర్ఛిలి కన్నులు మూసెనో యనన్.

సీ. మందానిలవిఘూర్ణ బృందారకాపగా విపులడిండీరఖండము లనంగ
వ్యోమేంద్రనీలహర్మ్యపరిష్కృతదత్త సారహీరోపలచ్ఛవులనంగ
సముదగ్రతిమిరాఖ్య యమునాతరంగిణీ రసములో బెళుకుబేడిసలనంగ
నఖిలకందర్పక్రియాకాలవైద్య సంఘటితతరసౌషధీఘుటికలనఁగ
రాజరజనీ వివాహసంభ్రమసమగ్ర, సురవధూబృంద విరచిత శుక్తిజాత
రంగవల్లి కలన నభోరంగ మెల్ల, ప్రాకరించుచుఁ దారకలలరెనంత.
గీ. కువలయానంద సంధానకుశలతాభి. రాముఁడై వేగఁజను దెంచు రాజువిడియ
సమగుడెత్తిన పటకుటీరమన వెల్లు, జేని దిక్కునఁబొలి తెల్పు గానయ్యె.
చ. గురుతరమైమదిం బెనఁగు క్రోధగసంబు దయారుణద్యుతి
స్ఫురణమిషంబునన్ మెఱయ భూరితమఃకరిగర్వపాటనో
ద్ధురకిరణాఖ్య శాతనఖ ధూర్వహమై యుదయాద్రికూటభా
సురమగు మత్తకేసరికిశోరమనన్ శశిదోచె నత్తఱిన్.
ఉ. భారపువంతనూఁది కనబాసె రథాంగచయంబు దీర్ఘికా
కైరవరాజి సౌరభవికస్వరమై వికసించెఁ జీకటుల్
బేరెమునాఁజెఱెఁ బుష్పశర వీరుఁడు గార్ముకమెక్కుఁబెట్టెఁ జె
ల్వారె హరిన్నభోంతరస మాకలితంబులు బండువెన్నెలల్.
వ. ఆసమయంబున.
ఉ. క్రొన్ననవింటివాని విరిగోలలవాఁడికి నిండురిక్కరా
వెన్నెలవేఁడికిన్ గడఁగి వీచెడు వాసనగాలిదాఁడికిన్
జెన్నుదొఱంగి సజ్జడిగి చేడియ చెంగటి కన్నెమావి నే
డన్నివసింపఁబోవ నచటన్ గలఁచెన్ శుకకోకిలధ్వనుల్.
ఉ. అచ్చట నిల్వకొక్క జలజాకరతీరము చేరితత్పరో
జ్జోచ్చలమన్మరాళిపృతనోజ్జ్వల గానరవంబు వీనులన్
జొచ్చిన నందుఁబాసి సుమనోగృహ మొక్కటిజూచియుండఁగా
వచ్చునె దీనిలోన మరువాలిక తూపులయిల్లుగాదొకో.
చ. అనివిరహవ్యథావివశమైనమతిన్ బవమానధూత నూ
తన సుమవల్లిబోలె వనితామణి ద్రిమ్మరఁగూర్మి నెచ్చెలుల్
గనుగొనిచేతులంబొదవి క్రిమ్మఱఁ దెచ్చిప్రసూనశయ్యపై
యునిచిన లేచియిట్లనియె సుగ్మలులంగని గొందలంబునన్.

ఉ. ఏచిసుఖాప్తిఁ బాయక నిజేశులకౌఁగిళులందు నెప్పుడున్
బూచినతంగెడుల్ బలె విభూషణభూషిత దేహవల్లికా
రోచులఁ బొల్చు కన్యకలు రోయ స్మరార్తిఁ గృశింప నింతగా
నోచితి మీరలూరక ననుంవెతలం దెరలింప నేటికిన్.

మ. దిలకింపం బ్రతిపక్షిరాచిలుక జాతిద్వేషి చైత్రుండు పూ
విలుచేదాల్చు సదామధువ్రత గుణాన్వితుండు ప్రాణంబు దా
యలు గాడ్పుల్ శశియంకకాడు పికమయ్యయ్యో గళగ్రాహి యి
బ్బలవద్వేషులలోన నెట్లువిహరింపన్వచ్చు నాకోటికిన్.

చ. ఎదఁ జిగురాకుబాకు గదియించెద వెన్నెలచిచ్చుఁ జొచ్చెదన్
మృదుబిసతంతుజాలపుటురిన్ గళమూన్చెదఁ బుష్పనాళిభృం
గెద నతిసాహసాప్తిఁ గమకించి తుషారవిషంబుఁ గ్రోలెదన్
బిదప ప్రసూనధన్వి శరబీరము నెవ్వ తెలియఁద జూఁపునో.

మ. పలుమాఱున్సుమసీధువాని జనితాభంగోన్మదోద్వృత్తి వ
ర్తిలు చండాళుల బల్గణంబున బగల్ రేయిన్ జగంబంతటం
గలయంబర్వ ననంగభూతకృత సంతాపంబునుం బొంది తొ
య్యలి నిల్వోపక హా యటంచు సుమశయ్యాప్రాంతె మూర్ఛాదశన్.

చ. అఱెముఱె గబ్బిగుబ్బగవ హారలతల్ కదలన్ మెఱుంగుముం
గురులళికంబు గ్రమ్మ నెఱిగొప్పవయంగ నిడూర్పు నేఁడి వా
తెఱనలయింప గ్రొంజెమట దేరఁగఁ జెక్కులఁ బూవుపాన్పుపై
యొఱగిన లేమఁ జూచి యడరూసిన డెందములన్ సఖీమణుల్.

క. స్మరగపాణి సంభ్రమైతెకువ, శరాసనానిశ విముక్తసారశరాళీ
దురహోమూర్ఛితచేత, స్సరసీరుహ యయ్యో నకట నలియనిమఱియున్,

చ. చివురులఁ బాదముల్ బొదవి చేతులుదమ్ముల నొత్తి కన్నులం
దొవలనమర్చి బాహువుల నూత్నమృణాలికలూన్చి గబ్బిచ
న్గవ విరిగుత్తులాని సిరిగంధము మేననలంది చెక్కులన్
దవిలిచి చంద్రఖండములు దన్వికిఁ జల్వలు గూర్చరంగనల్.

ఉ. ఆరమణి సుకొంగ్రినవహారమణి స్నగశాసిదోఁగసి
క్రూరమనోజబాణతతిఁ గూరిసభారపువంత జల్వలం

గూర్చి కూర్మి చెల్వ లోకకాంతయడంచి సువర్ణరత్న శో
భాయుచిరోన్నతాసనముపైఁ గదియించి వచించిరత్తఱిన్.

క. తరుణి మనము మెప్పింతము, మరుఁ జాపగుణీకృత భ్రమర సుమనస్తో
మరులచ్చిక్రొమరు మణిదా, మరుచిరు నతిసుందరున్ సమస్తుల ననుచున్.

చ. మలయ మరుత్కిశోరహతి మవ్వఁపుఁ దేనియజాలువారు మం
జులసుమకాయమానమునఁ జొక్కఁపుఁగప్రపుఁ దిన్నెమీఁదస
ల్లలిత నవీనసారసదళంబిడి యందుమృగీమదంబునన్
వలపులవింటివాని చెలువంబు లిఖించి విచిత్రవైఖరిన్.

మ. వరసౌభాగ్య కళాభిరామ రతితద్వామాంకమం దావహిం
చిలుకుస్వామి సుధాంశులన్ సరస నాశీతానిలవ్యాళ భు
క్పరభృత్కీరమరాళభృంగముల నొప్పన్ మ్రోలఁ జిత్రించి పం
కరుహాక్షీ సఖులిట్లు సమ్మదసమగ్ర స్వాంతలై యంతటన్.

క. సముచితభక్తి శ్రద్ధల, సుమశరు నావాహనాది షోడశపూజా
పరిముదితుని జేసివారా, కఱమొగిన్ గుమిగూడి లేచి ఘటితాంజలులై.

చ. శరధిసుతాసుతాయ సుమచాపధరాయ రతీశ్వరాయ శం
బరమథనాయ గంధపవమానమదద్విరదాయ పాంథసం
హరణ చణాయ లోకభయదాద్భుత విక్రమభాసురాయ సుం
దరతరమానితాయ మదనాయ నమోనమయందు మ్రొక్కుచున్.

చ. అగణితభూరికాంతుల శరాసమున న్విషజాతసంగతిం
దగుగుణమూర్చి యందు సుమనఃప్రియబాణము సంఘటించి యు
జ్జగ మరువందఁగా నిజభుజస్ఫుటశక్తిసమగ్రతన్ ఘనా
ధ్వగపురము ల్మర్దించు నిను వర్ణనఁజేసెద మీశుగాస్మరా.

ఉ. ఏమొడ లేరె చాపధరు లిద్ధర నాఘనులొంచు రెండుగా
చేయుదు రెంత నేరుపది చెన్నగు గన్నులవింటఁ గమ్రపూ
సాయక మూని రెండొకటి సల్పఁగజాలిన నీదుకౌశలం
బాయజుఁడైన నెన్న ననమర్థుఁడు లోకులఁ జెప్పఁ నేటికిన్.

క. అని బహువిధముల నాక్రొ, న్ననవింటివజీరునిట్లు నయసముచితవా
క్యనిరూఢిఁ బొగడుమగువలఁ, గనుఁగొని శశిరేఖ పలికెఁ గనలుమనమునన్.

ఉ. ఓలిఁగుజన్మమైత్రియు మఘాన్నదవృత్తియుఁ గాంచినట్టిచం
డాలుల ఁబల్గుణంబుఁ గొనియక్కట తాను ద్విజైకధర్మమున్
జాలఁ గొఱంతచేసికొని చానల నేఁచ ననంగభావమున్
దాలిచియున్నవీనిఁ దగునా కొనియాడ మృదూచితోక్తులన్.

వ. అనియమ్మరునుద్దేశించి.

చ. ఉరక మనోజ నీవెదిరి యుగ్రునిఁ దన్నిటలాంబకాగ్నిచేఁ
దొలఁగి శరీరము న్మఱల ఁదోఁచితి పాంథజనాఘవృద్ధినో
మఱి రతిపుణ్యకర్మమహిమంబుననో యటుగాక మునిగ్రి
మ్మఱ హరఫాలనేత్రశిఖిమగ్నజనుల్ బ్రతుకంగ నేర్తురే.

ఉ. ఆకమలాయతాక్షుఁ డఖిలావనుఁ డాతనినూతివాటనే
నీకుసహోదరిన్ దెలియ నేరక మారకె కడంగి నన్ను నీ
లోకములోన మానినులలో నొకదానిగఁ జూచి రేఁచినన్
నీకరకార్ముకంబుఁ దుది నీరసమౌనటు నే శపింపనే.

క. కామిని పలు దెరగుల న, క్కాముని నిటు దూఱి మారి కమనీయకళా
స్థేముని సోముని సుగుణ, స్తోముని వీక్షించి పలికె సొలసినమదితోన్.

మ. సుమనస్సంతతిబోధివృద్ధిం గువలయాస్తోకానుమోదంబు నెం
పమరం జేయుచు సత్పథాభిగమనవ్యాపారసర్వజ్ఞమా
ళిమణిశ్వప్రభలన్ మదారిదళనాలీఢపరిభావంబునం
గొమరై రాజన చంద్ర? నీవబలలం గుందింపనర్హంబొకో.

సీ. నిన్నొదల ధరించు నీలకంఠునకు హాలాహలజ్వాల గ్రోలు టెంత
నినుఁ గన్నగా నొనర్చినభామదానవరిపునకుఁ గార్చిచ్చు మ్రింగు టెంత
నినుగర్భమున వహించినపయోరాశికి బాడబజ్వలనసంభరణ మెంత
నిను దండఁ జేర్చిననీరజనీహృదయేశున కనలప్రవేశ మెంత
మహివిషంబునకు విషంబవు దవంబు, నకు దవంబవు బాడబాగ్నికిని బాడ
బానలమ వగ్నికి నగ్ని వజ్రమధన, చల్లదన మేల నీ మేనుల్లసిల్లు.

చ. అనయమునన్ వియోగుల దయారహితాత్ముఁడవై మథింపఁ జెం
దినకలుషంబు చేర నతినిష్ఠురమైన మహామయంబునం
దినదినమున్ గృశింపు మను ధీరత దక్కి కళావిహీనతం
గొనక్కొనె దుర్విహింసకులకున్ దురవస్థలు రాక మానునే.

గీ. సరసిజారాతి దుస్సహవిరహభార, పరవశస్వాంతయై యిట్లు బహువిధముల
దూలనాఁడు సరోజాక్షి మ్రోలనిలిచి, రమణులత్తఱి నాలుతు రాజుగూర్చి

చ. అలసుమనోనువృత్తి మధుపావళికిన్ బలుగాకిమూకవ
ర్తిలిపాడనైనమూఁగకు శృతిప్రియవాగనుభూతి మానితా
త్మ్యలఘుత చంచలాత్మునకు నందఁగఁజేయుచు నిమ్మహావనీ
స్థలికి ప్రభుండవై తగు వసంత! నెలంతల నేఁచుటొప్పునే.

గీ. చల్లదనముల కెల్ల నాస్పదమ వీవు, ప్రాణబంధుండవఖిల ప్రపంచమునకు
మారగురుతల్పగుల గూడి మానవతులఁ, గొండలము వెట్టదగ దోరి మందపవన.

క. బాలికల నేఁచు పాతక, శీలుండవు నీవటంచుఁ జెందిన కినుకన్
నాళీకభవుఁడు నిన్నొక, మూలన్ బడవైచె నురగముల కశనముగాన్.

మ. ప్రతిపక్షస్థితిఁ దాల్చి క్రోధము దలిర్ప న్మోమునన్ మాటమం
చితనంబింతయు లేక యీ ఘనతరుల్ జేకొన్న నానాఫల
వ్రతతిన్ భంగమొనర్చుచున్ దిరుగుకీరవ్రాతమా! యేటికీ
శతపత్రాయత నేత్రి సాంకవతనూ సౌరభ్య నర్థింపఁగన్.

క. ఓకలకంఠిక సతినీ. వేక గ్రీవముగ మొలఁగి యేఁచఁగరానే
లాకస్మైఁ జేయుచుఁ బలు, గాకులజతగల్గెనీకుఁ గాని గుణమొగిన్.

గీ. మానితాతనుమధుర ధర్మంబు గుఱుచ, పఱచి సుమనస్సమూహ సంపద హరించి
యెప్పుడుఁ గుజన్మమైత్రిచే నింపెసంగు, మధుపముల కేల జెలిమీద మమతగలుగు.

చ. సరసిజగంధులిట్టులు వసంతమరుద్భృక కోకిలాదులన్
బరువిడి మారిమారి విరిపాన్పుపయిన్ వెఱఁ జేసియ
న్నరిసుతు సౌకుమార్యసుగుణప్రతిభా కథనానులాపవి
స్ఫురిత ముఖాంబుజాతలగుచున్ దనరార ననంతరంబువన్.

గీ. రాజుకరపీడచేఁ గుంది రహిఁ దొలంగు, పద్మినీసంతతికి నాత్మభర్తరాక
మునుఁ దెలియఁ జెప్పవచ్చినయినుని మాత, చొప్పనను పూర్వదిశ వేగుఁజుక్కవొడిచె.

గీ. జలజములు వొంగ గలువలచాయ గ్రుంగ, రాజబింబంబు చరమాంబురాశిఁ గ్రుంకె
సింధురాజన్యరతిరయ చ్ఛిన్నవారు, ణీపయోధరహీర కలాపమనఁగ.

ఉ. కోకమువిందు బద్మములకుం బ్రియభర్త మురారిదక్షిణా
లోకము వేదసంపుటము లోకహితుండు విభాస్వదంబర
శ్రీకమనీయభూషణము చీకటికిన్ బగవాఁడు దోఁచె బం
ధూకసుమద్యుతిన్ దెగడు తోరపుకాంతినినుండు తూర్పునన్.

చ. మనసిజబాణసంచలితమానసయై శశిరేఖ నెచ్చెలుల్
వనమునునుండనీక కొనివచ్చి విచిత్రమణీనికేతనం
బున విరిపాన్పుజేర్చి నరపుత్రికథారచనానులాపశా
లినులయి కాలయాపనము లేమకు సల్పుచునుండి రంతటన్.

ఉ. భాసురమయ్యెఁ గేళివనపాళివిదూరితపాంథమానసో
ల్లాసము శీతలానిలవిలాసము జాతిలతావళీపరి
త్రాసముగోమలచ్ఛదశరగ్రథితప్రథితాంగజైత్రవే
ష్వాసము గేకినీరతిరాసము నా మధుమాస మెంతయున్.

మ. తలిరుంజాయల సంజకెంపొదవె మొత్తంబైపూమొగ్గదు
కటులడాల్ మించె మదాళిమండలగరుత్కాంతిచ్ఛటాధ్వాంత మ
గ్గలమయ్యెన్ శిశిరతుషభాస్కరుఁడు గ్రుంకన్ కమ్రపూఁదేనె
మం దలమెన్ గాసిలె పాంథచక్రములు జైత్రాబ్జప్రబోధంబునన్.

మ. వనలక్ష్మిన్ వరియింపుచో ద్విజకులవ్యాహారమంత్రంబులన్
వనవేదిస్థలిపైఁ బలాశకళికావహ్నిం బ్రతిష్ఠించి నూ
తనమాధ్వీకృతధార మాధవుఁడు దాత్తప్రీతిఁగావింపఁజే
రాఁగన్‌దోడ్తోదిశలావరించె మదవద్రోలంబధూమచ్ఛటల్.

చ. శ్రుతిహితవాగ్విభూతి పరిశోభిమహావని మండలద్విజ
ప్రతతులనూనమాధవు కృపన్ సకలేష్టఫలాప్తిఁగాంచనా
శ్రుతిహితవాగ్విభూతి పరిశోభిమహా వనిమండలద్విజ
ప్రతతులనూన మాధవుకృపన్ సకలేష్టఫలాప్తిఁగాంచవే.

సీ. కప్పుపెన్నెఱులయ్యెఁ గంతుతుమ్మెదబారు లోరపుగల్లునవంటు లూరులయ్యె
సుచిరాధరమయ్యె నరుణబింబఫలంబు నవకోరకంబులు నఖములయ్యె
గబ్బిపాలిండ్లయ్యెఁ గమ్రపూగుత్తులు వనరుహంబు మనోజ్ఞవదనమయ్యె
శుకపికారవములు సూక్తివైఖరులయ్యె మృదుపల్లవంబులు పదములయ్యె

బాహులయ్యెలతాతతుల్ బ్రసవరజము, గుహకటీరనిబద్ధదుకూలమయ్యె
నాసయయ్యెను సంపంగినవపవేంది, రాజ్ఞ నేత్రిక నామనియకావనమున.

మ. ఘుసుఁగూర్చెన్ సుమనస్సమూహమున కామోదంబు నత్యాదృతిం
దనిపెన్మాధ్వికరావళిన్ బహురసద్రవ్యాప్తి శుభ్యత్ప్రవో
క్తి నిరూఢద్విజపాళి నీప్సితఫలాధీనంబుఁ జేసె న్మహో
వనివాల్లభ్యమునన్ వసంతుఁడు దయావర్ధిష్ణుభావంబునన్.

చ కలితవనశ్రీమావలయగంధ నిరంతరరాగయుక్తిఁ జె
న్నలరెను పల్లవాన్వితఘుతై యలగొమ్మలు పుష్పగుచ్ఛపా
త్రిలఁ గలకల్లుబోయ వెసఁదాని మదాప్తిను దాత్తగీతికా
కలననటింపుచుండు నళిగాయకకోటి మధుప్రియంబుగన్.

చ. ఆదృతిఁ దావులంటుచు రజోంశుకమూడ్చి మరంద సాత్త్విక
స్వేదము గ్రమ్మగా మధుపవృత్తసితేతర రత్నదామక
శ్రీఁ దగుదీవచేడియల చెన్నగు కొమ్మవిహారగుత్తిగుబ్బలన్
మోదమెలర్పసోలు విటముఖ్యులఁ బోలె మరుత్కిశోరముల్.

చ. మలయసమీరణాబ్జరిపుమాధవులున్ సహాయులై
కెలఁకులరా మరుండు పికకేకిగళస్వనకాహళార్భటుల్
వెలయ శుకాశ్వమెక్కి వెడలెన్ బధికాహితదృగ్భయానకో
జ్జ్వలసుమనశ్శరాసనసుసంఘటితామ్రదళాంశురాస్త్రుఁడై.

ఉ. హైమజలంబులన్ జలకమాడి కటీధృతధౌతచేలలీ
లామహనీయులై పరిమళద్రవమూని ప్రఫుల్లమల్లికా
స్తోమము కంఠదేశములఁ జొన్పి మనోహరభుక్తిదేలి యా
రామములన్ సుఖింతురు పరస్పరవాంఛల భోగులత్తఱిన్.

వ. ఇట్లఖిలజనానంద సంధానకారణంబగు నక్కుసుమాకరంబున నొక్కనాఁడు.

మ. అసదృక్షద్వ్యదరాతిభీమబల భీష్మాదిత్య పుత్రాద్యశే
షసుహృద్బంధుభటావళుల్ గొలువఁగా జంభద్విషత్పూర్ణభో
గసమృద్ధిం గొలువై సువర్ణరుచిరంగన్నంటపక్షోణిను
ల్లసిలం గౌరవరాజు కౌతుకవిలోల స్వాంతుఁడై యత్తఱిన్.

చ. సలలితఖడ్గశోభితుని సాంకవగంధ విభాసిగండమం
డలుని శిఖాధివాససుమనస్సుత గైరికసానురాగున
త్యలఘువినూత్న రత్న కటకాంచిత పాదవిలాసు భూమిభృ
త్తిలకము(డాసి కౌతుకమతిన్ వనపాలురు గేలుమోడ్చుచున్.

చ. ధృతివిజితాసుహృద్వసుమతీ! సుమతీ! సితకీర్తిధూతరా
జతగిరిశంఖ! యేరికి వశంబగునే సుమనోధివాసభా
సితసురసాల విస్ఫురణ(జెల్వగునిర్మలి నాప్సరస్తతిన్.
క్షితి(జెలువొందు నందనము(గేరెడు కేళివనిం గణింప(గన్.

క. నాళీకనాళపారణ, పాళీకమనీయపక్షపవమానచల
న్నాళీకయుతమదాళీ, నాళీకలకేతిరీతి నలరుం గొలకుల్.

కవిరాజవిరాజితము.

శ్రీరుచిరసారఘన సారకరవీర తరువారములు భూరితరసౌరభములం గా
సారసరసీజ సముదాగ మధుపూర మదగౌరవ వికారసువిహారిమధులిడ్విరిం
దారవవినోదముల హారిహిమవారియుత సారసులతీరములజారుతెరనూనా
గారములచేరువల(దారపుసమీరణకిశోరముల(గేళివనధారుణి జెలంగున్.

చ. మృదులసరోరుహచ్ఛద హరిన్మణిభాజనరాజివాఃపృష
త్పదమలమౌక్తికంబులిడిజక్కవ(గ(జెందొవచేతులూన్చి షట్
పదయువతీసుగీతికల బ్రై(బయినారతులెత్తి గోరుచుం
డుదురనువాసరంబును నినుండనినీడు వనోర్వి(బద్మినుల్.

చ. పని(బడినక్షభం బెనసి భవ్యతరుల్ సుమనోభిరామతన్
గానకానియుండ వానియలగొమ్మలనంటినపల్లవప్రజం
బునొ గల(జేయుచున్ ఋతువిభుండనుపంగ వనప్రియావళీ
ఘనభటసంఘముల్ వెలయు(గా జెసహాయ కలనిస్వనార్భటిన్

మ. లలి లాలించి మరుద్విటుండురుశుకాలాపాళి గేళీవనీ
నిలయాంతర్గతవల్లికానవపురంధ్రీజాతిగుచ్ఛస్తనా
వళిపైవ్రాలినలీనరుఝంకృతుల రవ్వం బెట్టి యాటాడుము
గ్ధలు ప్రౌఢాధిక భావసంగతు లెఱుంగన్నేర్తురే యెచ్చటన్.

ఉ. భూపవరేణ్య కేళివనభూపవమానకిశోరసంచల
న్నీపవనీపరాగతతి నిర్మలనర్మలసత్సుధామయా

ద్వితీయాశ్వాసము.

ఖోపలవేదికన్ దొరసి యుండు వియోగులకంగజాతసం
తాపనివారకంబయి నితాంతసుఖంబిడు చంద్రికానిశన్.

ఉ. కూడి కెలంకులన్న సుచుకోయలబోయలమూక నాదువా
దోడుగ వాడికొమ్ము విరులతూపుల మొత్తము పచ్చవిల్లు చే
దోడుగఁ దానదృశ్యత గుదురొక్కని శంబరభంజనుండు వేఁ
టాడు వనోర్వి నధ్వగమృగాత్ములకున్ భయమావహిల్లఁగన్.

మ. తలిరుంజాయపసిండిపూతల సముద్యత్కోకిలవ్యూహకా
హలనాదార్భటిఁ గీరతోరణ సమూహవ్యాప్తి వాతోద్గళ
త్కళికానూక్తకరంగ వల్లికల హృద్యంబై వనీవీథిభూ
పలలామాఢ్య భవత్ప్రభాభవన సౌభాగ్యంబుఁ దెల్పుం జుమీ.

క. ఇనధామభవత్కేళీ, వనధారుణిఁ బొగడు నేర్పు వరలదు గరళా
దనధాత్రిధులకైనవ, చనఘాటిన్మ్రుమ్ముబోటిజనులకు వశమే.

క. అనివనవిభవము బొగడ న, వ నిరుపమానోక్తికలన వనపాలురు దా
విని విని పటుసమిదవనీ, వినిహతరిపునృపుఁడు రాజవీరుండంతన్.

క. ఆధోరణాగ్రణి నిజా, జ్ఞాధారణకుశలుఁడై లసజ్జగతీభా
రాధారసప్తకులగో, త్రాధరసమశక్తిబంధురము సింధురమున్.

ఉ. చెంగటఁ దెచ్చి నిల్పఁ బొలిచెం గటదానలుఠత్ప్రమత్త సా
రంగము బుష్కరాంబుకణరాజి నిరంతరరాజమాన సా
రంగ ముదగ్రశోణరుచి రాంకవదీప్తకుథాభిరామ సా
రంగ మనూనకౌతుక తరంగిత సర్వజనాంతరంగమై.

మ. ద్విరదోత్తంసము నెక్కి చెచ్చెర ధరిత్రీమండలాఖండలుం
డరుదెంచె న్గధరక్త రాంకవరుచిప్రాంచత్త్రుటిత్కాంతి బం
ధురదానోదకవృష్టి ఘీంకృతిరవానూన స్ఫురద్గర్జఁ జూ
పరకా సింధురమ భ్రవిభ్రమముఁ దెల్పం దాఘనాఖ్యంబునన్.

చ. కరిచరణోద్ధతిం బుడమి గ్రిక్కిరిదల నిస్త్రజకేళికావనీ
సరసిఁ జనంగ మ్రోలఁ దగెఁ జంపకపుష్పరజంబు గంధపుం
గరువలియవ్వసుంధర తగం దనుడాయఁగవచ్చు పేరికిన్
గరమనురక్తినున్న పథగాఁగనకాంబు శుకమంబెనో యనన్.

ఉ. ఆనరలోకలోకహితుఁ డాశ్రితచక్రిమనోనువాద సం
ధానకరాత్మతేజ మహితక్షితిభృత్తమిరాపనోదనుం
డై నవపద్మినీసముదయంబలరింపఁగఁ డాసెఁ గేళికో
ద్యానమనూనసూననికరాసవమాద్యదళీనగానమున్.

ఉ. డాసిగజంబుడిగ్గి నికటద్రుమహర్మ్యవిటంకసంగతో
ద్భాసిలతావధూజనము భవ్యతరద్విజలోకవాక్యపా
ళీసహితంబుఁ గామది దలిర్చెడు భావిఫలప్రదిష్టితో
ల్లాసముతోడఁ జల్లవిరుల న్నిజమౌళిఁ బ్రియాళిపాణులన్.

క. ఆలోకనములు గేళివ, నాలోకన కౌతుకంబులై వెలయ ధరి
త్రీలోలాక్షీ రమణుం, డాలోవనిలోనికరుగ నపుడు ప్రియమునన్.

క. ఆరామపాలురందొకఁ, డారామాంగభవమూర్తి కనియె నఖండ
క్ష్మారామాధిరమణగను, మా రామావనివిలాస మతిముద మొదవన్.

సీ. ఇవి మత్తరోలంబ మృదుగీతికాలంబ నవలతాంతకదంబ భవనపాళు
లివి రసాలపటీర హింతాలఖర్జూర కరవీరఘనసారతరువరంబు
లివి మానసమరాళ యువతీగరుల్లోలజలజోత్పలవిశాల సరసులతతు
లివి మాధవీకుంద మృదుమల్లికాబృంద నిరుపమానమరంద నిర్ఝరంబు
లివి సుధాకర కాంతాతిహృద్యవేది, కాసమావృత పరిమళాఖండవకుళ
సుమరజఃపుంజములటంచు సూక్తికలన, నవనివిభునకుఁ దెల్పునయ్యవసరమున.

మ. సరససమీరణాంకుర వశంబునఁ గంపితయై మరందశీ
కరనవఘర్మవారి దొలక న్విరిదావులఁ గొమ్మయార్త వి
స్ఫురదళినీ కటాక్షములఁ జూచుచు నూనపరాగచేలయై
సరసకురావిభుండలరెఁ జారుఫలస్తనభారనమ్రితన్.

మ. మహికాంతుం డిటులాత్మకేళి వనసీమావైభవాలోకనో
త్సహనుండై మృదుమల్లికాసుమలతా సౌరభ్యలక్ష్మీవల
త్సహకారద్రుమవేదిపైనిలిచె శశ్వద్గంధవాతాంకురా
పహృతాధ్వశ్రముఁడౌచుఁ జెంగటవనీపాలుం దమంగొల్వఁగన్.

వ. అంత.

సీ. అనువుగా మస్తకంబునజటాజూటంబు గురువిందమకుట విస్ఫురణఁ జూప
నిటలస్థసురధునీతట మృత్తికోర్ధ్వపుండ్రిలత చందనరేఖ చెలువుబూన

మైవన్నె దొరసి వక్షోవనమాలిక ల్నవతారహార గౌరవము దెల్పఁ
గటిమండలీబద్ధ ఘనతరైణేయంబు గురుచిత్రపరిధానగరిమ మెఱయ
నవిల మేళన సప్తస్వరానుగేయ, మానమృదుతంత్రి కానీతమహతిఁ దాల్చి
నాకమునుండి నారదుఁ డరుగుదెంచె, రాజసంబున గౌరవరాజుకడకు.

క. రాఁగని నారదముని యను, రాగనిమగ్నాత్ముఁ డగుచుఁ బ్రవిమలమణిశో
భాగురుపీఠి నలమహా, భాగు రుచిరమూర్తి నునిచి పార్థివుఁ డంతన్.

క. సముపాత్తభక్తిమెయిన, న్నర్ఘ్యముఁ బాద్యమొసంగి కుశలమారయుచు మహా
ద్యముఁ బారదరుచిమునిస, త్తముఁ బాథోధిశయనాంఘ్రి తత్పరహృదయున్.

మ. లలితారూఢతపఃకళాసురుచిరాలంకార మానీశ్వరో
త్పలినీమిత్ర! దృగుత్పలోత్సుకతఁ గూర్పం జాలె నీరాకయో
దులకుం బోవుచు నిందు వచ్చితి మహాత్ముల్ దర్శనం బిచ్చుటన్
ఫలమత్యంతముఁ బొందెఁగాదె మముబోఁట్లన్ ధాత్రి నూహింపఁగన్.

చ. సమధికభోగభాగ్యములు సాగరజాధరజాధిపాధివా
సములు జవాసవాసవనిశాంతము లాసురయక్షకిన్నర
ప్రముఖజగంబులున్ దిగధిరాజపురంబులు దావకాభిగ
మ్యములుగదా! గదాధరపదాంబురుహస్తుతిపూజనాదరా.

ఉ. ఆదరణీయవైభవసమన్వితమైనది లోకమెద్దియో
నాదరహాసభాసివదనంబున నమ్మునిపల్కె విశ్వధా
త్రీదయితేంద్ర! యెల్లెడలఁ ద్రిమ్మరి మానవలోకవీక్షణా
మోదరసంబు చిత్తమున మున్నుదయింపఁగ డిగ్గి యొక్కచోన్.

శా. క్ష్మాకాంతాధిప! గాంచితిం ద్రిభువనైకస్తుత్యసామ్రాజ్యము
ర్వీకంఠార్పితహారనాయకమణి శ్రీఁ బోల్చు మాణిక్యశో
భాకీర్ణాలయగోపురావరణహర్మ్యద్వారకన్ భక్తరా
జీకళ్యాణకరప్రదీప్తగుణలక్ష్మిన్ ద్వారకన్ ద్వారకన్.

ఉ. కాపురమప్పయోధినను కాన్పన కాపుర ముజ్జ్వలన్మణీ
గోపురదీధితిస్థగితగోపురమున్ మదకాలకూటరే
ఖాపుర మర్థిరాజదలకాపుర మాపరిపూర్తిఁ సాటిగా
నోపుర హింగణింపఁగఁ దదున్నతిఁ బన్నగభర్తజాలునే.

ఉ. భాసురవజ్రికోటి రుచిభారధురంధరమై యసంఖ్యరం
భాసురసాలకానన సమంచితమై బహుదానరత్నరా
డ్వాసితమై నితాంతగురువర్గనిబోధిత నీతికాటప
ట్టై సొబగొందు ద్వారవతి కాసురరాజపురంబు సాటియే.

ఉ. ఆనగరంబు సాటిమిద మానగరంబు జగంబునందు నే
గానఁ గణించి శ్రీవిభుని గానగధారి ముఖంబు దత్కథా
గానగరిష్ఠమై యలరఁగా నగభేదను వీటనుండి నే
గానఁగ నేఁగఁదా మనుపుఁగాన గణేయదయామయాత్ముఁడై.

క. డాయనరుదెంచి మునివరు, డా! యనఘ యటంచు నన్ను నర్చావిధులం
బాయనికుతూహలతనా, థా యని బద్ధాత్ముఁ జేయఁ దలకొని నేనున్.

సీ. మొగులుచాయలవాని బగడంబు జగడంబుఁ దెగడుకెమ్మోవి సోయగమువాని
వెడఁదవక్షమువాని వెలిదామరల నోముఁగల సోఁగకనుదోయి చెలువువానిఁ
బసిఁడిపుట్టమువాని బలురక్కసులపెంపు నలయింపువలయింపు టలుగువానిఁ
దళుకుచెక్కులవాని నెలసంచు నలయించు నురిపంపులేనవ్వు మోమువాని
గొల్లయిల్లాండ్రయిండ్లలో గొల్లలుగను, జున్నువెన్నలు ముచ్చిలితిన్నవాని
గొలుచువారలతలపులో మెలఁగువానిఁ, బచ్చవిలుకానితండ్రి వాఁకుచ్చిపొగడి.

ఉ. కాంచితి శౌరిచెంత మణికాంచికలాపకనత్కటీతటీ
కుంచితవార్ధికాంచి నలికుంతలఁ గాంత లతాంతగుచ్ఛకో
దంచదురోజమండల దృగంచలచంచలతా ధరీభవ
చ్చంచలఁ బల్లవాధర రసాధర కాంచనగాత్రి నొక్కతెన్.

క, కనుఁగొని మునుఁకొనియాడుచు, దనుజవినిర్దళన! వనజదళనయన! ముకుం
ద నగోద్ధర యీకుందర, దన యేదంపతులకూర్మితనుజాతయొకో.

క. ఆవనజాక్షుఁడు మునికుల, పావన! యిది సీరికన్య భవ్యనయశ్రీ
లావణ్యధన్య సుగుణల, తావాల సతీమతల్లికాభరణమిలన్.

క. కుందరదన శశిశేఖయ్య,నం దనరు సుమా విధాతృవందన యనవా
నందమిరవొంద నానక, దుందుభినందనుని యాజ్ఞ దొరకొని నేనున్.

క. జలనిధివేలారశనా, వలయాధిప నిన్నుఁ జూడ వచ్చితి వినుమా
కలదొకహితోపదేశం, బలఘుతరా మోదమొసఁగు నది నీమదికిన్.

చ. పలువుర యక్షకింపురుష పన్నగకిన్నర రాజకన్యల
న్లలితవయోవిలాస శుభలక్షణధన్యల నాకలోకకాం
తల నసితాలకాంతల సదా వసుధాధర! జూచినాఁడ నే
చెలువల సీరికన్య తులఁ జెప్పఁగఁ జూపఁగఁ జాలనెయ్యెడన్.

క. జలజారిషోడశాధిక, కళయలకాధిపునవాధిక నిధానము బూ
విలుతుని యారవచాణము, జలతంగ్రెకొనని మెఱపునకియదలంపన్.

ఉ. కుత్తుకబంటిసీటఁ దమిఁగుండి వివర్ణతఁ బంకసంభవో
ద్వృత్తి సదా వినీతియ వహించుటఁజేసి లతాంగివక్త్రసం
పత్తికి సాటివత్తునన బన్నము జాలదుగాని సౌరభా
యత్తము సంతతద్విజకులాస్పదము న్నరసంబుగాదొకో.

చ. కలికికచాళితోఁ బెనఁగికంధరము న్ముఖవర్ణహీనమై
తొలఁగక గబ్బిగుబ్బగవతో నెదిరింపఁగ బల్మినెత్తుకొం
చలవునఁ బోవఁగా నదిగ శాంగకవైఖరిఁ దాల్పఁబూని బె
గ్గలి యటవెన్క–మున్నయి తగెన్లలనాముఖలక్ష్మిప్రాపునన్.

క. చెలితను జఘనోక్తి స్మిత, ములు మోముమెఱుంగు మొత్తములుచన్నెలతో
నిలతో గోయిలతో వె, న్నెలతో నెలతో దురంబు నెరపు న్బరపున్.

క. తమ్ములు వికాసలక్ష్మిఁ, దమ్ములు నయనములు వారిదమ్ములురుచిభే
దమ్ములలరు నెఱికురులు ప, దమ్ములు మృదులారుణ చ్ఛదమ్ములు చెలికిన్.

క. ధరమే చనుగవ ధారా, ధరమే నెఱిగొప్ప నవసుధాలహరి బం
ధురమే వాతెఱ సిం, ధురమే యానంబు సొబగు తోయజముఖికిన్.

సీ. రజనీచరునకును ద్విజరాజత మధుధరులకు నతనుసుధర్మగుణత
చిరతరామోదలక్ష్మి ప్రసూనసంతతి కరులకుభువనహితానువృత్తి
జలజాతములకు శాశ్వతహంససంగతి చంచలాళికి ఘనాశ్రయవిభూతి
పల్లవతతికి భవ్యతరులతోఁ బొందు కుముదంబులకు రాజసుముఖతాప్తి
గొమ్మమోముకీవి కొప్పుడిజిగిగోళ్లు, సొగసు జన్నుదోయిసొబగు బదవి
కాస మంగదీప్తి గరతలరుచినేత్ర, కాంతిగరిమ బూనుకతనఁగలిగె.

క. కమలారిబింబసంపద, రమణీమణి వదనసుంద రత్వముఁ దెగడున్
గమలారిబింబసంపద, రమణీ నయన స్తనాధరంబులు దెగడున్.

మ. మునుపద్మాప్తతఁ గాంచు నెమ్మొగము సొంపుం జూడలేక చ్యుత
త్వనిరూఢి న్వెలసిల్లఁగాఁ బృథుకుచద్వంద్వంబు జక్రిత్వ మొం
దెను వోడ్తో మెఱుఁగారు గైకొని మధుద్విడ్భావనొష్ఠంబు గాం
చెను దారాసితకేశపాళి సుమనస్స్నిగ్ధత్వ మబ్జాక్షికిన్.

ఉ. కొంచె మదెట్టులోర్చెనొకొ గొప్పదనంబన వేగిరంగాను దీ
వంచుఁ జేరనీవు నడకల్ చలదృష్టి బెడంగు మీలన
మ్మించు గలంచు దుమ్మెదల మేచకరోచులఁ గప్పుకొప్పు గ్రే
మ్మించు నతిక్రమించు జిగిమించు తనూలతసంచు బోటికిన్.

సీ. బహుళార్తిఁ గృశియించుఁ దుహినాంశుబింబంబు పంకాప్తిఁ దనరారుఁ బద్మపాళి
నిలఘునాఘనసంజ్ఞ నెలయు వారిధరంబు గవఁ బాసి తూలఁగు జక్రవలదోయి
విషసహోవిర్భూతి విలసిల్లు నమృతంబు వడిసుళ్ల బడికూతలిడు దరంబు
దువలనీరసములై పొదలు పల్లవజాతి మెఱసితోడనడంగు మించుదీవ
నెట్లుసరిఁ జెప్పవచ్చు మృగేక్షణాస్య దృక్కుచపయోధరాధరగ్రీవికాంఘ్రి
తనులతాకాంతి వైభవోదారతలకు, శతధృతికై నాఫణాధరపతికినైన.

చ. చెలి శృంగారరసస్రవంతి యనఁగాఁ జెన్నొందు నొకానిచో
దళుకుస్వేవలి సొంపుఁ జూపులు గుచద్వంద్వంబు నూగారు స
ల్లలితాంఘ్రుల్ నతనాభి ముత్తరులు నేలా తెల్పఁ బల్మారు శై
వల వాశ్చరౌఘాంగ భృంగ జలజావర్తోర్మికా స్ఫూర్తులన్.

మ. క్షితిపైకాళిమగోస ముజ్జ్వలతయున్ శ్రీసొంపు వేణీకటి
స్థితులొంద న్గనకాద్రిధర్మగరిమన్ జూపట్ట బద్మాసన
స్థితి జెల్వొంద హరిత్వమూనఁ గుచలక్ష్మి చంచలాలోకనా
నృతమధ్యంబులు బోటిమే నమరె మూర్తిత్రయ్యనూనాకృతిన్.

ఉ. అంగనకొప్పు కందమున కంద మొసంగు మెఱుంగు రంగులన్
జంగునఁ జౌకళించు మెయిసంచు గటీతటిలీల నే నే
లంగల దూరు సౌరనటులన్ వరమున్ దరనాగళంబు జూ
పంగ జవాలు వాలుగల నారడిఁ బెట్టు నయారె సారెకున్.

సీ. తరళాక్షివదనంబు సరసిజంబనరాదె తేఁబల్కులు మరందలీలఁ దేల్పఁ
గుసుమకోమలి బొమల్ గొసరివిండ్లనరాదె జూపులు బాణవిస్ఫూర్తిఁ జూపఁ

బూఁబోఁడిపాకిఱులి పుష్కరంబనరాదె వళులు దరంగల చెలువు నింప
వనితబాహులు కల్ప వల్లికలనరాదె గరములు కిసలయ స్ఫురణ నెరప
నతివ నెఱిగొప్పగార్మొగులనఁగరాదె, యొడలిజిగిసంచు క్రొమ్మిఱుంచుటొరపుఁబూనఁ
జెలువ చెలువంబుఁబొగడ నీక్షింప శేషు, నకునగారికి గాక యేరికిఁ దరంబె.

సీ. మొగు లాకసంబుఁ సంపఁగిమొగ్గ దలిరులు గచమధ్య నాసికాకరతలములు
మీలు జాబిల్లి మేల్పసిఁడి వెన్నెల నయనాననాంగ మందస్మితములు
గొంప నంటులు రాజనంపుపొట్లు జింద మధరోరు జంఘా గళాంగకములు
బుడమి తేనియ హొన్న పూబొంగరంబులు శ్రోణివాఙ్నాభి వక్షోరుహములు
మొల్లలరనెలవింట్లు దొమ్మ్రులుగొన్న, నలు మెఱుఁగుటద్దములు దరంగలురదాళి
కభ్రుకుటికర్ణకరరుహ గండభాగ, వళులు వాక్త్రివ్వ భవ్య లావణ్యవతికి.

ఉ. శంపలసానబట్టి కరచాతురిఁ దద్రిజమూని యందునై
లింపవిలాసినీ తనువిశేషక శాతతి మేళవించి చ
ర్చింప సుధాకరామృతముజిల్కఁ యజుండు రచింపఁబోలు నీ
చంపకగంధిఁ గానియెడఁ జానలకిట్టివిలాసమబ్బునే.

ఉ. ఆశుభవాణి కాసతికి నాగుణలక్ష్మికి భర్త గాఁ బ్రజా
ధీశుఁడు రాజనాళి యసదృక్ప్రబలారి దరాంకమూర్తి నా
యాశల గీర్తి జెన్నలరినట్టి పయోధిపరీత విశ్వధా
త్రీశుఁడు జాలుగాని గణియింప నృపాలక మాత్రుఁడోపునే.

గీ. రాజరాజ కుమార రాజరాజ రాజ, దుహితరసురూప ధృష్టమతి చిరయశోబ్ధి
రాముఁడగు నీదు పట్టి కారాజవదన, రమణఁగూర్చుట శుభమగు రాజరాజ.

మ. సుమనోధర్మ ధురీణతామహిమ చక్షూరమ్య సౌభాగ్య ల
క్ష్మీ మహోన్నతి గాంచు నీతనయ రాజీవాస్త్రు రాజపుత్రి
ప్రమదాసన్నిభ శోభనాంగి సుగుణప్రౌఢింబ్రసా పూర్ణచం
ద్రముఖిం గూర్చుట కాంచనంబునకు సౌరభ్యంబు చేకూరుటల్.

క. ప్రమద మొసఁగనే తత్కా, ర్యము వశ్యము జేయునది ధరాధిప సందే
హము వలదింక యుఁబ్రియ, త్నము నం దొడగుఁదనంత దైవంబనుచున్.

ఉ. అంబురుహాసన ప్రభవుఁడాతని కిక్కరణిన్ హితోపదే
శంబొనరించి వీడ్కొని భుజాపరిణీతవిపంచికానినా

దంబు రమాధిపస్తుతి సుధారసముల్ గురియంగ నాక లో
కంబున కేగెనంత మహికాంతుఁడు సంభ్రమితాంతరంగుఁడై.

ఉ. భూరివినీలశైలమునఁ బొల్పగు గాములకేఁడు బోలెనా
సారసరోజరాగమణిసంయుతమాళికిరీటహార కే
యూరపదాంగదద్యుతి సముజ్జ్వలుఁడై కరి నెక్కి సారెకున్
నూరెలవందిమాగధులు సూక్తులఁ బేర్కొనవచ్చె వీటికిన్.

ఉ. వచ్చి పురంబుఁ జొచ్చి మదవారణరాజము డిగ్గి సచ్ఛుభా
రచ్చ వసించి బంధుబుధరాజిఁ గనుంగొని కౌరవేశ్వరుం
డొచ్చెము లేనికూర్మి దనయొద్దకు డాసి విధాతృసూతి నా
కుఱ్ఱిచినచంద మెల్లరులకున్ వినిపించి మఱేమి నాన్రుషన్.

క. గురుభీష్ములరాతిమనో, గురుభీష్ములు గురున్నపాలకునకనిరి మరం
దర సోపమసరసోక్తుల, దొర సోదరులెల్లవినఁగఁ దొడరెడు వేడ్కన్.

క. అవనీధవ యాదవ నీ, పవనీనవనీరధరుని పాలికి సుగుణా
ర్జవ నీతి కుశల భావుల, నవనీదేవులను బనుపనగు సతినముగన్.

చ. అనజనభర్త సాధుజనతాభినుతాతతధీధురీణులన్
ఘనవసుధాసుధాశనశిఖామణుల న్వనిపెంగుతూహలం
బున హరినీలరత్నమయభూషణపేటికి సానుమత్ప్రభే
దనపురరాజవైభవలతావనవాటికిఁ గల్మిపీటికిన్.

గీ. పనుపమానవేంద్రుఁడనుపమానవచోవి, శేషశేషఫణులు క్షితినిలింప
మణులు సత్వరముగ మహీధరఘనదరీ, వనరుఖేపదమునఁ జనుచుజనుచు.

సీ. గాంగేయగిరితుంగశృంగసంపదఁ దెల్పు నుగ్రవరాజమణివిభా రూఢి మెఱసి
సురపురిఁ దలపించు సుమనఃపరంపరాభినవరంభోద్యాన ఘనతఁ గాంచి
కైలాస శిఖరివైఖరిఁ జాటు ద్విజరాజ చూడాకలాప భాసురతమించి
పాథోధిరాజ సౌభాగ్యంబు సూచించు కమలోదయవిలాసగరిమ నెనసి
లసదనుపమాన మానసలక్ష్మిఁ జూపు, రాజహంసవిహారగౌరవముఁ బొంది
యారవన్నగతల్పపురాగ్రిగణ్య, మనుచు, బొగడుచుం గౌతుక మంకురింప.

ఉ. అన్నగరంబు భూతి పవిభృన్నగరీతులనఁ జెలంగు న
ప్పన్నగవైరి వాహపరిపాలితమైన బురంబులోని కు

ద్యన్న గరాజధీరమతు లవ్వసుధామరు లేగియొక్కచో
నున్న గబాధరాగ్రజు సమున్నత సౌధముఁగాంచి వేడుకన్.

క. శాలాంకన వినీలాశ్మరుచి, భ్రాలాలిత మైన మనికిపట్టిదికాదే
యేలాబాలారుణరుచి, జాలాంచద్ద్వారపాలజన మిటునుండన్.

క. అనియూహించి శరద్ఘన, ఘనతాభినుతాంచితాపఘను హలధరుఁ గాం
చి నితాంతార్చ్యకలహా, జనితాంతః కరణకుతుక సంరంభమునన్.

ఉ. ధీలలితకాలవాల బలదేవ కురుక్షితిపాలమాళి నీ
పాలికి నేఁడు బాలశశిఫాలఁ గుమారిక వేడఁబంపె మ
మ్మాలసమానసూనవిశిఖానుపమాకృతి కాత్మసూతికిన్
హాళిదలిర్పఁగాఁ బరిణయంబొనరింపు తలంపు పెంపునన్.

గీ. అప్పుడమివేల్పులిటులాడ నప్పు డమిత, సమ్మదముగ్రమ్మఁదనరెమ్మనమ్మనమ్మ
రాసురార్యాగ్రజుండు ధరాసురాగ్రి, గణ్యులకుఁ బల్కె వచననైపుణ్యమలర.

క. ధరణీజనజాతసమా, దరణీయైశ్వర్యధుర్యతా మహనీయుం
డురణవిరోధి జయశ్రీ, వరణసముత్సాహుఁడు గౌరవప్రభుఁడరయన్.

మ. ధరణీభృన్మకుటాగ్రరత్న కిరణోదంచత్తులాకోటి సు
స్థిరదోర్దూరుదిత ప్రతాపవిజయ శ్రీమేటి విద్వణ్మహీ
వరభూభృచ్ఛతకోటి యానృపతి కెవ్వాఁ డుర్విపై సాటి భూ
వరకోటింగొనిరం దదాత్మజునకీ వచ్చు న్మదిస్మెచ్చితిన్.

క. అసమానరూపయౌవన, లసమాన కుమారి మతుల్లమణి సుగుణమా
నసమాననీయమదిసం తస మాన గురుక్షితీంద్రు తనయునకిత్తున్.

ఉ. రాజకులాగ్రగణ్యుఁ డట రాజదశేషధరిత్రికెల్ల రా
రాజఁట తత్కుమారునకు రామ నొసంగుట కెంతొ మాకును
తేజితశోభనంబుగలదే యని వస్త్రవిభూషణాదులం
బూజఘటించి యాద్విజులఁబుచ్చెఁ గురుక్షితిపాలు పోరికిన్.

క. అనుప మహీసురపుంగవు, లనుపముకౌతుకతరంగి తాత్మకులై దం
తినగరికరిగి జవోద్వృ, త్తి నగరిపువిభూతి గురుపతిం గనియంతన్.

క. రాజకులాంబుధిరాజ! ధ, రాజనపరిపాల వినయ రాజన్మతి యా
రాజవదన నిచ్చెదనని, పూజలఁదనియించి బలుఁడు పుత్తెంచె మమున్.

క. అని హలిప్రియశుభదవ, చనలీలాగరిమ వెలుప శతపత్రవనహితా
తనకీలాగ్రిహ కౌరవ, జనపాలాగ్రణి కరంబు సంతస మొందెన్.

మ. తనుజాతిన్ జనతాభినంద్య సుభగత్వ శ్రీసమస్వాంత నూ
తనగంభన్ హలి రాజరాజజున కుద్వాహంబు చేయన్ దలం
చిన చందంబు సుభద్ర చా విని మనశ్చింతాతురం తత్సభా
వనతాస్యాంబుజయై మురాసురమదధ్వంసిన్ వెసన్ డాసినన్,

ఉ. కాదరిపుష్పజాండము కనకాంశుకదీప్తలసచ్చతుర్భుజుం
డాదరి సోదరిం గని సమాదరణీయ మృదూక్తిఁ బలుకె సౌ
హోదరి! తావకాననపయోజ మయో జిగిఁదూలి యుంటగ
న్నోదరి లేనివంత బెనగొన్నది నీమది నిక్కు మారయన్.

చ. అన మును సీరపాణి తనయన్ సనయన్ శుభలక్షణోదయన్
మనసిజరూపమాన్య నభిమన్యు సమిజ్జయశోభిమన్యుఁ గూ
ర్తునని వచించె నిప్పుడు కురుక్షితిభృద్వరసూతి కీఁదలం
చెనఁట మనంబు లో వనట జెందదొకో వసుదేవనందనా.

చ. అనన బోఁడి నూరడిలవాడి జనార్దనుఁడా పరిలంబమ
ర్దనుకడకేగి నాకవసితా జనతాభినుతాభి రూప్యతా
లిని దనయన్ నయప్రణయలీలల ను న్నభిమన్యుకేల గూ
ర్తుననివచించి తిప్పుము కురుప్రభు సూనునకీఁదలంచితే.

క. భువనాధీనుతచరిత యా, దవనాయక నీతలంపు దా నిటీఁగిగుణా
ర్ణవ నాఁదగు సోదరిహృ, న్నవనాళీకమునఁ జింతనాటి కలంగున్.

గీ. మునుసుధీజనంబు నినుసుముఖితనెన్న, బలుకుసూక్తి నిలిపిప్రబలసూక్తి
మనసుభద్రసుతునకును సుతనొసఁగిన, మనసు భద్రమగుసుమా! హలాంక.

చ. అన హలపాణిపల్కె చతురబ్ధిపరీత మహీతలంబు నే
వ్వని భుజపీఠినిచ్చలు వసింత్రిలు నాతఁడు మేటి తత్తనూ
జునకుం గుమారి నిచ్చుటయె శోభన మంగనఁ గన్నవారికిన్
మనసహజాతపట్టి యభిమన్యుఁడు దాద్యశుఁడే గణింపఁగన్.

చ. అనవిని శౌరి సూరిజనతావనతా ఘనతాభిరాముడం
త నరుగుదెంచి లోకవిదితా ముదితా సుదితాల్పుఁబూనితో

చినగతి విన్నవించితిని చిత్తము మెత్తదనంబుబొంద ద
య్యానఘునకిక నీదు తలపాహాలపాణి ఘటింపఁడారయన్.

క. అనుజాత వినుము యుష్మ, త్తనుజాతమణిన్ వరింపఁదగినవయశ్రీ
మనుజాతరూపగాత్రులు, మనుజాధిపసుతలు గలరు మహిలోఁ బెక్కుల్.

ఉ. మన్ననమూని రూపమహిమన్ ననవిల్తుఁ గేరునీకుమా
రున్నగవైరిపాత్రుని మరున్నగధీరుఁ బరాభవించెఁగా
యన్నయమూద్వహుండు దనయన్ నయశాలినొసంగ డంచుజిం
తన్నలిసేయకంగన యొడ న్నలినాదెస చైదిజూడుమా.

క. అనిదనుజాహితుఁ డనుజా, త నిజాభ్యంతరమణి సదనమున కనుపం
జని తామరసాక్షిమనో, జనితాకులతాలిపరవశత నటఁబొదలన్.

సీ. ఎదలసీధుమదంబు బొదలఁ గమ్మనిపూఁవుబొదలఁ దిమ్మరు తేటిరొదల కదరి
మొలకమామిడిఫలమ్ములకు మూఁగు శుకాళికలకలధ్వనికిఁ బెనఁకలకఁబూని
దళముకొన్న మహీజదళములంటెడు పికదళముమ్రోతలకు గొందలముఁ దాల్చి
యతులపంకజనాళరతులమించు మరాళతతుల క్రీంకృతుల కుఁదద్దనడలి
యసమశరవీర ఘోరసాయకనికాయ, వేగనాస్పదహృదయుఁడై విజయతనయుఁ
డనుపమారామసీమా విహారమెడలి, కనకమణిమయ మందిరంబునకువచ్చి.

సీ. కీలుకాఁడెడసేయఁ గెరలినత్రనలీల బ్రితిసీరవంటిన ప్రితిమయనఁగ
నెరయుబర్వములసంధితమంబు గప్పిన కమనీయతరరాజకళయనంగ
దరలనిఘోరసంతమసాను గతతాపమున గాసిబడిన పద్మినియనంగ
ఘనతరమధుసమాగమ దర్శనవివర్ణ తావాస్తిగనుజాజితీవయనఁగ
దెలివుగోల్పడినిజమనోజలరుహాంత, రావృతనితాంత నిబిడచింతామయార్తి
నొగిలి చేష్టారహితయై వినూత్నరత్న, భర్మమయపీఠి నున్నసుభద్రఁ గాంచి.

మ. తిలకింపన్సుమనోమనోహగకళాధిష్ఠానమై తారకా
లలితశ్రీనిధియై సదాకువలయోల్లాసంబుఁ గావించు నీ
విలసద్వక్త్ర సుధాంశుమండల మనావిర్భూత శోభాసము
జ్జ్వలమై యున్నది యేమిహేతువిది యాశ్చర్యంబు డెందానకున్.

చ. ఉదతనయుండు ధర్మతనయుండు మహాబలజుండు విక్రమో
ద్యదురుభుజుండు సంయదభియాతి కులానిలచక్రి శక్రిదు

ర్మద రిపురాడ్వ్యయముల్ యము లరణ్యమహీ న్సుఖులమ్మ నీదు సె
మ్మది కిటువంటివంత పొడమంగల మెయ్యది యమ్మహానృపునన్.

ఉ. మంథరగధీర ! ఘోరరణమధ్య పరిక్షుభితార్య నీక? నీ
కుందరళాయతాక్షి నవకుందరరద న్నరదబ్జసన్నిభా
స్యందనపట్టి నిత్తునని సద్విభులౌ సుగుణాంబుధుల్ ఖగ
స్యందనముఖ్యులెల్ల విననాడె హలాంకుఁడు శైశవంబునన్.

చ. అతనిశుభప్రసంగమనఘా ! మునుగొంగుపసిండివోలె నం
దతనయు నాన మానసమునం గడునమ్మినదాన నే ననా
రతమిపుడాత్మజం గురువరప్రభునూతికి నీఁదలంచి కో
న్న తలఁపు నేనెఱింగి మదినాటిన వంతఁ గృశింతునావుఁడున్.

గీ. పాండురాజసుతులు పాండురాజసుతుల, కీర్తిశీనులు గాన నార్తిఁబొదల
జులకఁజూచె మనల హలపాణి దినికె, మదినివగవవలదు మానుమనిన.

చ. మనసిజరూపకాంతి మహిమ న్మహి మన్న సమస్తబంధుస
జ్జనమతిఁగన్న కూర్మియనుజా తనుజాగ్రణి కీక యన్న య
న్యుని సుతఁగూర్పఁజూచిన సహోదరి లోఁదరి లేని వంత నూ
లొఱను టిదియబ్రమే జగములోఁగల కట్టడినా నతండనెన్.

చ. సిరికెడదయ్యె లతాంగి తనచెన్నుఁదొఱంగి హృదంతరవ్యథా
భరవివశాంగియై రవిగభస్తిఁ గుముద్వతిబోలె బుట్టినిల్
జొరఁదగదొఱఁ వేళ విధిచోదితయై చొరఁబారె నేని నె
వ్వరు బ్రియమాచరింపరులవంబిది లోకము పాడిమాడుమా.

క. హలపాణికిఁదలఁపా కురు, కులపాలునిపట్టిపైఁ దగులొఱనఁగ నయో
కులపాళిక వీవిందులు, నిలపాటిగఁ జూతురే యనింద్యచరిత్రా.

క. జననావాస సుఖశ్రీ, మనసొస న్బొరయ కింక మదిఁ బాండుసుతా
ననవాళీక విలోకన, మనసాసక్తినమెలంగుమా సుకృతనిధీ.

మ. ద్రుపదాధీశ తనూజభూజన నుతారూఢక్షమాప్తి భ
ర్తృపదార్చకలనాభిజాత చిరకీర్తిం గాంచ నెంతేయర
ణ్యపదాపత్తి సహించితాద్వశ యశఃఖ్యాతి న్ప్రకాశింపరా
దె పదార్వప్నె పసిండి వజ్రమణితో దీపించినట్లేవిలన్.

క. అనికరిగమనసుభద్రవ, చనచతురిమగరిమ దేల్చి శరహేతిశరా
సనకవచ ధురీణుండై, కనకవసువ నగరి వెడలఁగాఁ దలఁచి మదిన్.

ఉ. రమ్మని తల్లి కోమల కరమ్మని వార్యగతిం దెమల్చి ఘో
రమ్మగు చిమ్మచీకటి దరమ్మణుమాత్రము లేక ధైర్యసా
రమ్ములర న్భయంకరశరమ్మరిపోసి కిరీటిపట్టి దూ
రమ్మతి భీమసత్వనికరమ్మగు కానకు నేగెయుద్ధతిన్.

వ. చనిచని ముందట.

సీ. సదమలాంభఃపూర సంస్ఫాలనోన్మత్త కరటిఘీంకరణ విస్ఫురితఘుషము
పరిపక్వకీచక తరుగళన్ముక్త ముక్తారాశిధవళిత క్ష్మాతలంబు
దశదిక్చరత్స్ఫణాధరఫణాంతరభవ్య రత్నకాంతిచ్ఛటాభ్రాజితంబు
దవహుతాశనశిఖాగ్రదహ్యమానాశేష చందనాగరుధూపసంకులంబు
భూరికుధరాగ్రనివసన్మయూరనికర, కృతరవాపాంగ సంగతోద్గీతశబర
నీలకబరీసుగీతికానిరుపమాన, మతిభయానక మొకయరణ్యంబుఁ గనియె.

చ. కనుఁగొని భూనభోంతరము గ్రమ్మినసంతమసంబులో వినూ
తనజజనీ తనుద్యుతి వితానవిదర్శితకాననాధ్వుఁడై
ఘనతరశైలకూటకటకప్రకటాటన జంతుమండలీ
నినద విజృంభణంబునకు నెమ్మదిభీతిల కాతఁ డేగుచున్.

మ. హరిపోతుం డిందొక మత్తిఁ గన్గొనియె నుద్యద్భూతభేతాళశా
తరథచ్ఛేదిత దేహికుక్షిగళితాంత్రశ్రేణికా స్రగ్ఝరీ
పరివిలిప్తచ్ఛదగుచ్ఛబంధుర మదభ్రీపాంగ శుశాఖాచయాం
తరనీడస్థదివాంధగృధ్రముఖ నానాపక్షి సంరావమున్.

గీ. కనియటవసుంధరాజాని కరము వెఱఁగు, గొని వటవసుంధరాజంబు గొంతఁ బొగడి
తత్కుటచ్ఛాయ నాయమదనసుమేను, జిలుగుదువ్వల్వ పఱచి వసింపఁ జేసె.

క. హాలికొదవ్రుసుపేత్రాహల, హాళిక వసింపంగనయ్యోనర్ధక శౌరా
డళికకుఁ బాంసునృపతికో, డలికకటా! యానిశిన్ వటద్రుమమునెడన్.

క. జగదారాధితు హాలధరు. దగదారడిఁ బెట్ట విధికృతంబపిలంఘ్యం
బుగదా దీనికిమదినె, వ్వగఁ దాల్పఁగఁ జనదు నృతియవశ్యము వలయున్.

గీ. అనిసుభద్రిపట్టి యని సుభద్రిమగఁ భుజాశుగాసమార్వినాశుగాప్త
తులితవిశిఖమూన్చి బలితంపు ధృతిపెంపు బొదలవటము మొదలఁ గదలకున్న

క. తరసా దనుకులపతి కా సురసాదిభుజాగ్రదండ చండబలుఁడు సం
గరసాహసుఁడు ఘటోత్కచుఁ డురగసాధకతుల్యదేహుఁడు వసించునటన్.

ఉ. ఆనిశ నానిశాటుఁడు హితావళితో లలితోరువిక్రమ
శ్రీ నెరయన్ నలుంగడఁ జెరింపుచుఁ గాననవాటి మేటివి
లాకసుభద్రపట్టిఁ బొడఁగాంచి వటక్షితిజాంతికంబునం
దీనడిరేయి నెవ్వఁడొకో హీనరుండిటనున్న వాఁడొగెన్.

క. సవనాశ నాళికిమది యవవావనిచాయడాయ నలవియెపీనిన్
భువనాప్త జుఁడు మహానస భవనాగత శశముగాఁ గృపన్ నాకొసఁగెన్.

గీ. పృథులదంష్ట్రాభినిహతి మేనెల్లవ్రచ్చి నల్లఁ బ్రావెద బలలఖండములు గడుపు
నిండమెసవి చిత్రగతులఁ దాండవంబు సల్పెదనటంచు ననివార్యశౌర్యగరిమ.

మ. అసదృగ్దేహరుచీమసద్యుతులతో నంభోదగర్జాసము
ల్లసదాభీలరవంబుతోఁ జిత్రకరాళస్ఫారదంష్ట్రాస్ఫులిం
గసమాకీర్ణభయంకరాననముతోఁ గ్రవ్యాదసుండేగుదెం
చి సుభద్రాసుతుఁ జూచి పల్కె వికటాక్షిణాసలాపంబులన్.

క. ఓరీయెవ్వరు జేరగ లేరీవనవాటి బ్రాసలేశముగొనకీ
వీరీతిరే చెరించెదు పూరీకృతధీరతాసముజ్జ్వలమతివై.

క. అనివేలుపు నారమనుమని గనుమని వెన్నుఁరము ముష్టిఘాతమున వగ
ల్చిన వడి నపుడుకరచి య య్యనఘాత్ముం జెరచిదిండి నరచేనడచెన్.

క. అరచేఁ జరచిన గడుని వ్వెరచే నుసురనుచు నుద్ధవిడి బలునొనలం
గరచినర కర్కసుపైక న్నెరచే నరుపట్టి పలికె సెగసిన కినుకన్.

క పరిణాహశక్తినిఁ గమల్లకణాతిపోథినడచి లావనిచెద ని
న్నరుణాత్మజచరణార్చా, కరణాదరజైక హృదయ కంజాతునిగాన్.

వ. అనిమఱియు నవ్విధంబున నొండొరు లుద్దండ కోదండ దోర్దండ పాండిత్యంబులు మెఱయ సమీప తరుషండ శిలామండలంబు లన్యోన్యపదఘట్టనంబులఁ జూర్ణంబులుగా శరభము శరభము పుండరీకము పుండరీకము కరి కరి హరి హరి దొడరు తెఱంగున నుత్తమాంగంబున నుత్తమాంగంబును భుజంబున భుజంబును దగుల్చుచు బాహుదండంబులఁ బీడింపుచుఁ గూర్పరముష్టుల గ్రుమ్ముచు జానువులఁ బొడుచుచు నఖంబులం జీలుచు బదంబులఁ బదంబులు పెనచి ధరణిఁ గొడ్డగిలం ద్రోయుచు గడువడిఁ బిడికిళ్ళనడఁచుచు బెడిదంపు టడపుల వెడలు రక్తంబులం దోగి పుష్పితప

శిలాద్రుమంబులం బురణింపుచుఁ బెట్టలగాఁ బుట్టినడఁ బరస్పరజయేచ్ఛల ఖండ
నంబు సేయుచుండ నాసమయంబున.

మ. నిదురం గూడిన నీడఁ జాలక శకుంతీసంతతుల్ బెగ్గిలెం
జెదరెన్ భూభరణాహివిస్ఫుటఫణీ శ్రేణీమణుల్ గోత్రముల్
గదలెన్ రాల్పడియెయ్యె వన్యమృగసంఘాతంబు త్రాసాకుల
త్వరితన్ నల్గడఁ బాఱెఁ దత్పటుపదద్వంద్వాభిఘాతోద్ధతిన్.

క. నిదురదొఱంగితనతనయుఁ, ని దురంబున నొరసిబల్మి నెరయఁగ జలమా
ని దురమొనర్చుచిశాటుఁగ, ని దురంతంబైనచింత నెలకొనియంతన్.

క. అరిదరకరుసోదరి యా, య్యరిఖరకరదోఃపరితాప మడఁచికరంబా
దరమూని మదాత్మజు భూ, వరమాన్యుని గాచునట్టిపాఁడొదవడొకో.

చ. నలనలకూబరాకృతి రణక్షితివైరి విభీతికృన్మహా
బలబలశాలి నీకొమరుఁ బట్టినిగూర్పకు పేక్షఁ జేయఁగా
నలహాలపాణి కానలమహాపదఁ గొర్చివసింప దైవమీ
హాలహాలఘోరమూర్తి రుధిరాశనువాతికిఁ దోఁచెనకటా.

ఉ. బాలుఁడితండు యుద్ధపరిపాటి నెఱుంగఁడొకింత పీనను
ద్వేలబలోద్ధతి న్దనుజవీరుఁడు మారొఱని యీనిశీధినీ
వేళ దురంబొనర్చెడు పవిప్రతిమానకఠోరమూర్తియై
వేలుపులార! భక్తిమెయి వేడెదఁ బ్రోవఁదగుంగుమారకున్.

గీ. అసురవారిసుతుని యసురక్షణమొనర్పఁ, డనుచు వేఁడుచుండె నచలభక్తి
నపుడు పార్థనారి ప్రార్థనాభాషల, వేలుపులను భక్తలోలుపులను.

మ. అభిమన్యుండు నిశాచరప్రవరుఁ డట్లన్యోన్యదోర్దండప్రభూ
తభ్రాజత్ప్రౌఢబలప్రకల్పిత సముద్యన్మల్లయుద్ధక్రియా
రభసోదగ్రతఁ బేర్చి యంతటమహోగ్రక్రోధులై చాపరో
పభృతిన్మార్కొని రొండొరుల్ హుతవహప్రద్యోతమానాకృతిన్.

గీ. ఆనమద్ధర్మ్యులై నిశాటార్జునజులు, భూరిశక్తినాకర్షించినారులన స
మాంబకానూన కేళీవిహారకలనఁ, దవిలివర్తిల్లిరప్పుడు పల్లవులుబోలె.

క. వినుమా నను మార్కొని గె, ల్వను మాధిప నాకలోకవరుల కలవిగా
దనుమాన ముడిగి చనుమా, డనుమాడెద నిల్చితేని దోర్బలతీలన్.

చ. అనఘ యభిమన్యుఁ డిలకు నద్దనుజాగ్రణి యంతయు నేమన
న్గిన మదిఁ గాక నిలింపు లవలింపులఁ జోడయి నక్కమల్ల శ
క్తి నెరయ మానవాధములఁ గెల్చుట నాకు నిదేమి శాఙ్గ్రి
వనిమొనఁ బారిపోక నిలుమా బలు మానిసి నాటుఁ జూచెదన్.

క. పరిత్యక్తిదాన నిరతం, బత్యంతము నాదు ధర్మమునకు గజాంగమునం
బరిత్యక్తిదాననిరతం, బత్యంతము నాదుధర్మ మఘినుతిఁ జేయున్.

గీ. అనుచు రక్కసుఁడు మొక్క సురిశిశాంబు, కంబుబలిసిన నదియుఁ లింకంబు నాటఁ
గా కెలనెత్తురు సితనగాగ్రమున నుండి, ధరకుఁ గారఁగ జేసు శోణాంబుఝరము లెగ.

గీ. అంతకంతకుఁ గోపారుణాక్షుఁ డగుచుఁ, దనుజుఁడు నజునినొక్కసాటి మనుజుఁ గాఁడ
లంచి నిగుడింప నిశితభల్లములవాని, నడుకివరకి నొగ మునఁగమున నాటికొనఁగ.

క. వారసము శేయ వాలుగు, దోరసమపరాక్రమంబునో వెసనానిన్.
నీరసములుగాఁ జేయ న, పారసమగ్ర సనిశాట పతిబిట్టలల్తన్.

క. నరనందన పర్జన్యా, దురుతరగుణటంకృతోగ్ర మహోగ్రాశనియై
వరధనురబ్దమున నిరం, తరముగ శరవృష్టిఁ గురిసె దనుజవనముపై.

గీ. కాండవృష్టిఁ గురియఁ బాండు శాశ్వతఁ డఖండ, కాండజాసనాండ కర్పరంబుఁ
బగులమిగుల నార్చి జగదేకశూరుఁడ, ద్దనుజకులపరుండు దానినడఁచె.

క. తరమాధరమానవులకుఁ, గరమాజిమొనర్ప భీతికరమా ద్వ్యస్త
మరగ మానుషాశనునితో, దరమానక యోరిమూర్ఖ తరమానసుఁడా.

గీ. అనినవిని పార్థపట్టి యిట్లనియె దాన, వాధమ ధరాధరం బెంత యాశనియెంత
పురుషవరశూరశయకాని పోడవులావు, సెన్నికకు రాదు పరికింప నిదియు నిజము.

క మాటలవెలిమనోకాంతిరియా, మాట లసదసమపరాక్రమాహితకులపా
త్పాటన దక్షభుజాగ్రళ, పాటవుఁడిసుమంత రిత్త వదరకుమింకన్.

క అనిఃఫణితల్పావరజాజని, కినుకన్ వేగఁబజపుజటులానల్పా
శనికల్పాంబక నికరం, బనుపమ భయాకరముఁ ద్రుంచె నసురకడంకన్.

క. అనలసమానస నిశ్చలు, లనలసమానప్రభానముగు రలుగుయన్నో
ధనులసమానుల జను లె, న్నసలసమారూఢ బలు లనర్గళశక్తిన్.

గీ. సంగరకళాభిరతి నిల్లిసంగ సంగ, రహితుడతిశాంతుడురు యశః పిహిత దశది
శాంతు డఖిలార్థవేత్త మహానుభావు, డాదరాయత్త చిత్తుడై యతిను దమున.

క. వ్యాసముని కాయకాంతి వి, లాసము నిఖిలాశల న్వెలయ వచ్చిసమి
ద్భాసురశక్తిమరుజ్జం, భాసురభిత్ప్రీతి మానసామోదముగాన్.

గీ. నిలిచితన్మహత్వమునసూక్తిబలి కొనియాడు, భీమవిజయాత్మభవులు సంగ్రామకేళి
జలుపజనునొక్కొ భీమవిజయమహోను, రక్తి పెరవారలట్లు మిత్రితకుఁ దొలఁగి

క. అనికృష్ణద్వైపాయను, డనిలజనరసుతుల భీషణాయోధనసం
జనితాగ్రహోపశమనం, బొనరిచి తనపేరుఁ జెప్పియొగిచనియెనటన్,

శా. ఆకర్ణించి పరాశరాత్మజమనోజ్ఞాలాపముల్ సంగరో
త్సేకోద్రేకము మాని కార్ముకము ధాత్రిన్వైచి బాష్పావక
ర్ణ్యాక్రాంతేక్షణుఁడై ఘటోత్కచుఁడు డాయంబొద్దుజుండంఘ్రినా
ళీకద్వంద్వనుతుండుగా నిజభుజాశ్లేషాదృతిం జేల్చుచున్

క. కటకటబడి యతఁడును ను, త్కటకటకతటాతిభీతిదంగబుగరమా
యాటవివటవిటపినడచి, కటిసీవెక్కిటిజరింపఁగా మదిలోనన్.

క. అనుజయొకహీనమనుజుఁడ, వనుజడిమన్ గడగివాఁడ నాహవమునకున్.
నిను జగదభినుత చరితుని, మనుజనకులాభిధానములు వేడకొగన్.

క. కరుణాసూనృత శుచితా, భరణాదరహీనమతులు పాపవిధానా
చరణాను రక్తులురుధీ, వరణాంతఃకరణ దితిజవరులుధరిత్రిన్.

క. అనితాల్మిగగురబలుమదు, దనుదానుజుంపు దూషితసాధ్వయుడై
యనఘమతి మదపరాధము, మనమున సైరింపుమనుచు మఱియిట్లనియెన్.

చ. అసదృశచాపరోపభృతిపై యత్తివై పినజంతుమండలీ
విస్మృమరమిత్రహా గహనవీధివిరోధి వరూధినీతమో
విసరదినేంద్రసాంద్ర భుజవిక్రమలీలఁ జరింప నింతసా
హసము నకేమిహేతువో ప్రియంబన నాకెఱఁగింపు నాపుతున్.

క. అని దరిమిరిపులఁబాండుజు, లనితరభుజశౌర్య సంపదధికతరయశో
ధనగరిమనయిందప్రిప్రి, ష్ఠగరిమనఁ గురునృపాల తనయులనయుడై.

క. మాయామ్యాతబలమున న, మాయామ్యాతోరు విక్రమయశోధనులన్
జాయాన్వితముగ వనవా, సాయాసంబొంద బనిచిరఖిలముగొనుచున్.

మహాస్రగ్ధర. పనుపన్ దోర్ధాగుదీర్ణప్రకటతర బలప్రాపితాశేషధాత్రి
జనరాడ్రత్నోపభాభాస్వరమణి ఖచితస్థానులప్పాండుభూభృ

త్రనయుల్ కాంతారవాసాంతరగత దురవస్థాకృశీభూతుశైకాత్రి
లనటన్ నేమున్ సుభద్రాలలనయు మురటిల్లన్ సదాచింతచేతన్.

సీ. నిసువయ్యు విసపుపాల్వోసగ్రోలిచేసె నచేతనఁబూతనా దూతనారి
నమరాగమిలకుఁబ్రోధిమదెచ్చెబాలకై యాలకై లీలకై యచలమెత్తె
ననిగూల్చెకంసుఁ జెల్లెనయించెఁ దద్వధూనంద నాక్రందనా మందనాద
మలయించెసోకుమూఁకలనెల్ల నలగొల్లనవలాల నవలాలనముసఁ గలసె
నందగోపాంగనా పాంగనలినదళస, భాజనవిభాజనకపరిభ్రాజమాన
శుభతనుండయ్యె నే దయాసుస్థిరాత్ముఁ, డకల్మషపత్రి లోచనుండా కృష్ణనాథుఁ

స్రగ్ధ. సారంభోజాతరాగస్థగిత సురుచిర స్యందనారూఢుఁడై సం
సారారణ్యోగ్రదావజ్వలనదురుకథా సౌధగంగాయుతీవా
ర్ధాగాధాత్మా ఘనుఁ డక్రూరుఁడు రణభరాదైత్యరాడ్వర్గనుండిం
ద్రారాధ్యుండా పృథాపత్యవిహరణ వనప్రాంగణక్షోణిఁ జేరెన్.

క. దళశాలఁ జేరి రక్షఃకులశాసను, డరదనుడిగి గురుధైర్యభుజా
బలకాలు ల నిలజార్జును లలశామని, యాజ్ఞచేఁ బ్రియత సెనరుకొనన్.

క. యామునాత్మభవున కెఱఁగబ్రి, యమునగరాబ్జములనెత్తి యయ్యనఘుఁడు నె
య్యమునబలుకుఁ గురుపతి యన, యమున వనవాసఖేదము గతమయ్యెన్.

శా. నాలక్ష్మీధవుడిట్లుపల్కె ననమానప్రోద్ధిశౌర్యానల
జ్వాలాదగ్ధవిరోధివంశతతులన్ సర్వంసహా మర్త్యర
క్షాలోలాత్ముల నిట్లుగానవనటన్ గాసిల్లఁగాఁజేసె మి
మ్మేలాయవ్విధి మూరనేర్తునకటా యేనెట్లు సైరించెదన్.

క. అనిపలుమరు నల మరుగె, ల్చినసుకుమారతయు నొడలజెలువగు కుంతీ
తనయుల విఖ్యాతనయుల, దనసాంత్వనవాక్య మధుర తలఁదేర్చియుటన్.

చ. దరికలుపొంబురాశితరిధర్మజునానతి బూనినన్ సహో
దరినసువ్రాలెఱుంబ దరదంబ రథంబున నిల్పి వీటికిం
గరమనురాగయుక్తిమము గైకొని తెచ్చి. సువర్ణమందిరాం
తరమునఁ జేర్చె సౌఖ్యపరతంత్రులమై విలసిల్లనచ్చటన్.

క. అలవాలికరిజయలీలా, పాలవాళి కొకయనుగుగూఁతురలరు నతను పూ
ములికి చికురఘాతమదవ, దళికిసుభ్రో, క్షీం తల్లియునజను లెన్నన్.

క. దాని గమనజితమరాళవ, ద్దానిఁ జిరుతనాదు దనకుదాఁ రుపమేసం
ధానిధిపాలి బలికెన్ మదియం, దానిభవత్సుతునకిత్తు నని చెలియలతోన్.

క. కతిపయవాసరముల క, య్యతివవయోరూపలక్ష్మి నత్యద్భుతమై
నతికందమినానాటికి, మతికెం దమి బొడమె నాకుమదనుండేఁచన్.

ఉ. బాలశశాంకఫాల నలబాలసురూప వయోరమాలతా
వాలబలారివైభవు డవారితభూరి తరప్రతాపలీ
లాలసమాను డకుఠారకులప్రవరుం డొకనాడు నేలజే
జేలహలాంకు వేఁడఁబనిచెం దనపుత్రినకున్ ఘటింపఁగన్.

క. యమలోకతరణిధరణీ, త్రిదశశుభాలాపమాధురికి మెచ్చిమదిన్
మదవతినిత్తుననియెం దా, మొదలిటెనూన్నృతము వదలి మూర్ఖతరుండై.

మ. బలరాముండిట నూన్నృతంబెడలి శుంభద్రూప లావణ్యధ
న్య లతాంగి కులమాన్య నాత్మసుత నాశాప్తిన్ గురుశ్రోణిమం
డలనాధాగ్రిణి పట్టికిదలప దానన్ గాఢచింతావ్యథా
విలచిత్తాంబుజ యాసుభద్ర మదియావిర్భూత రోషంబునన్

క. అమ్మనిట నేను దోడ్కొని, నెమ్మది భీతిలక గాఢనిశ నెధనుర
స్త్రమ్ములుగొని భయదార, ణ్యమ్మున కరుదెంచినాడ నా నతఁడనియెన్

క. అవరజగౌరవధాత్రిం ద్రివరజకపటపుదురోదరము పొందుధరా
ధవపుత్రులకరి వైతులకవిగాత్రుల కటవినివసనార్తిదమయ్యెన్.

క. అకటా యీవిటాచలనిక, టాటవి వటముక్రీడ నివసించె నజాం
డకటాహకుక్షియగు నా, శకటాహితుసహజ కిట్టి సంకటమొదవెన్.

చ. అనిదరిసోదరింగదసి యంఘ్రులకుం బ్రణమిల్లి తల్లియం
గనలమతల్లి యేనలఁబకప్రవిరోధిజుడన్ ఘటోత్కచుం
డనుమును మిమ్మెరుంగకకడం కదురంబొవరించినాడనా
యనుజునితోడ నేరమిదియాత్మ సహించికృపం గనందగున్.

ఉ. అమ్మ కడిందియమ్మలిక నానగ జేసెగదమ్మ నీకు వై
వమ్మ కటామణీమయ నివాసమునందు నిశోచితైకకా
ర్యమ్మ కలంకవృత్తి ననయమ్ము ఘటింపఁ జెలుల్ ప్రియానత
ల్పమ్మకరమ్ము సౌఖ్యదశలన్ గణియింప వసించు జానికిన్.

చ. అడవికి నచ్చునట్టి తెఱఁగంతియు నింతకుమున్న తమ్ముఁడే
ర్పడ నెఱిఁగింపుచో ప్రతినబట్టితి నబ్బలరాముపట్టినే
వడిఁగొనితెచ్చి వీనికి వివాహము జేయుదునంచు నమ్మునీ
యనుగులయాన తప్పిన మహాత్ములదూరిన పాపమొందెదన్.

వ. అని పలికి ఘటోత్కచుండు సగౌరవంబుగా సుభద్రాభిమన్యుల నిజనివాసమ్మునకు దోడ్కొనిచని పేర తద్వృత్తాంతంబు హిడింబకుం దెలిపిన విని సంతసిల్లి యదియు గారవింప వారలందుల సుఖంబుండిరనిన విని జనమేజయుండు పరమానంద కందళితహృదయారవిందుండై యప్పైలమునీంద్రు నవ్వలివృత్తాంతం బడుగుటయును

మ. క్షితికన్యాధిపపాదపద్మయుగళీ సేవాసదాచార ఘో
రతరామోఘనరంగరంగదసిధారాకృష్టనీ యోజితా
యతనానావిమతక్షమారమణరాజ్య శ్రీపురంధ్రీ సమా
శ్రిత గేహాగ్రళి నిత్య సత్యవచనస్థేమాభిరామానఘా.

క. నిరతిశయదానధారా, పరివర్తితబుధమహీజపటలార్పిత వి
స్ఫురదాశీరుక్తినిరం, తర సస్యోదయ సువర్ణనగధీరమతీ.

ఉత్సాహ. తపనజామరాగతులిత దానశౌండ వైరిరా
డ్విపుల నిజకరాంగనా సుకృత్తకుచతటోపగూ
హాప్రకృష్టసౌఖ్యకారి బలసమగ్ర బాహుదండ ని
ష్కపటభావ పుషిత సర్వకవిధరాసురావళీ.

గద్య — ఇతి శ్రీ భ్రమరీమల్లికార్జున కరుణాకటాక్ష వీక్షాలబ్ధ సరస
సాహితీధౌరేయ యాత్రేయగోత్ర పవిత్ర మంగళగిరి నరస
యామాత్యపౌత్ర తిమ్మయామాత్యపుత్ర సుజనవిధేయ
ఆనందనామధేయ ప్రణీతంబైన విజయనందన
విలాసంబను మహాప్రబంధంబు నందు
ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ. శ్రీ. శ్రీ.

—0—

శుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు

విజయనందనవిలాసము.

---:o:---

తృతీయాశ్వాసము.

శ్రీరుచిర సుందరాంబా చారునయన కుముదపూర్ణ చంద్రరుచియశో
గౌరవ వెంకటకృష్ణ జ్యాగమజేంద్ర రిపువేవిహారనరేంద్రా.

వ. అవధరింపు మధికవిజ్ఞానసంపత్సాంద్రుండగు నప్పైలమునీంద్రుండు జనమేజయ భూవల్లభున కిట్లనియె.

మ. వినుముర్వీశ సుభద్రఁ దోడ్కొని నిశావేళన్ భయభ్రాంతిఁ గై
కొనక వీరవరేణ్యుఁ డుద్ధతమృగక్రూరాటవీక్షోణికిం
జని యచ్చోట ఘటోత్కచాలయమునన్ సౌఖ్యాప్తిపై నుంట యా
త్మ నెఱింగెన్ హరి యంతటన్ హరి యమాత్యశ్రేణితో నిట్లనున్.

మ. హరియున్ సాత్యకియున్ బృథాసుతులయం దాసక్తచిత్తుల్ నిరం
తర మస్మత్ప్రియకార్య నిర్వహణ తాత్పర్యంబు సంధిల్ల ది
ర్వ్యగకు న్గావున మీర లేమరక నేర్పున్ మీర నానామనో
హర వైవాహికవస్తుసంగ్రహణ దీక్షారూఢి నొప్పింపఁగున్.

మ. అనిన న్వార లనూనకుంకుమ హరిద్రామూల్యమాణిక్యకాం
చనభూషా పరిధాన గంధఫలపుష్పద్రవ్య సంభారశో
భనసామగ్రి మనోజ్ఞసంభరిత శుంభత్కౌతుకావాప్తి నొ
ప్పునఁ గై సేసిరి కేశవాగ్రజకృతాజ్ఞాసక్తి జాగ్రన్మతిన్.

సీ. ఘనబహిర్ద్వార సంఘటితశోభాచారు గారుడాశ్మవిచిత్ర తోరణములఁ
గామినీరచిత ముక్తారంగవల్లికా పరిభాసిమందిర ప్రాంగణముల
ఘనసారమృగమదాగరుసంకుమదగంధ పరిలిప్తవేదికా భవనతతుల
రమణీయచిత్రితారాత్రికాపుత్రి కోద్ధితరత్నకోరక దీపశిఖల
మరకతస్తంభసంబంధపరిణతాచ్ఛ. ఫలసమాన్వృత రుచిరరంభాతరుప్ర
కాండ విభ్రాజితోశీరకాయమాన, ములనలరెఁబోలు చూడ్కుల కెలమిబోడము.

మ. లలితోద్యన్నిజ పుత్రికా పరిణయాలంకార సంకీర్ణమై
విలసద్రత్న విచిత్రకాంతిమయమై విద్వత్సుహృద్బాంధవా
కలితంబై బహుశంఖకాహళ మృదంగధ్వానసంధానమై
హలభృన్మందిరమొప్పెనప్పుడు సురేంద్రాభోగభాగ్యోన్నతిన్

ఉ. ఆహలికిన్ మనీషిజన మగ్రముఖ గ్రహతారయుక్తమై
వాహికసన్ముహూర్త శుభవాసర మొక్కటి తెల్పనాతఁడు
త్సాహముతో సువర్ణలిఖితస్ఫుట శోభనహేమపత్రి సం
దోహముఁ గౌరవావళికిఁ దోడన పంపెఁ గ్రమక్రమంబునన్.

ఉ. ఆశుభలేఖలూని సరయంబున వచ్చినభూసురాళి కు
ర్వీశముఖుల్ విచిత్రమణిహేమవినిర్మిత భూషణావళీ
పేశలవస్త్రజాల సురభిప్రసవద్రవ చంచదిష్ట మృ
ష్టాశన వీటికాదిక సమగ్రసపర్యలఁ దేల్చిరాదృతిన్.

వ. తదనంతరంబ దుర్యోధనుండు దుశ్శాసనునితో నిట్లనియె.

చ. అమలగుణుండు లక్ష్మణుని కాహలిపుత్రి వయఃకళాభిరూ
ప్యమహితవిగ్రహం బరిణయం బొనరింపఁగ నిశ్చయించి నా
ర మని శుభార్థపత్రికలు వ్రాసి యశేష వసుంధరాధిప
ప్రముఖుల కీక్షణంబున పంపఁదగున్ దగువారిచేననన్.

ఉ. మానితసంభ్రమోద్యమ సమగ్రత నంత శుభార్థవర్ణసం
ధానసువర్ణపత్రములు దవ్వులనున్న మహీతలేశ సం
తానము గూర్చి పంపిన నతండఖిలక్షితిపాలకుల్ దదీ
యానుమతంబుఁ గోరి సచివాత్మజ బంధుసుహృత్సమేతులై.

మ. అనఘోద్యద్రుచిమాననీయతపనీయామూల్య నానావిభూ
షణమాణిక్య విచిత్రితాభరణ వస్త్రవ్రాతమాశ్చ రూపయా

ఘనశోభాన్వితయోషిదున్మదగజాశ్వస్యందనచ్ఛత్రశో
భనవస్తూత్కరయుక్తి వచ్చిరి మహీపాలుల్ ప్రహర్షంబునన్.

చ. అతులరథద్విపాశ్వముఖయానములెక్కి చతుస్సముద్రము
ద్రితమహిఁ గల్గురాజు లరుదెంచినవారల రాజరాజునా
నతిఁగురువింద రత్నసదనంబులఁ గాంచనచంద్రశాలికా
తతుల వసింపఁజేసిరి పదంపడి భానుతనూజసౌబలుల్.

గీ. కరముసంతసమున గురురాజవరునను, మతిఁబురోహితాప్తవితతి సగసి
జాస్త్రసూపశాలి నాలక్ష్మణకుమారు, హృద్యముగనలంకరించె నంత.

సీ. భూరిమందర నగంబుల సమున్నతులు మెచ్చని భవ్యమణిమయస్యందనములఁ
గకుబంతశుండాలనికరంబులావు నుల్లసమాడుదంతావళవ్రజములఁ
బద్మినీహితరథపంక్తితరథ్యజవంబు నిరసించుకాశ్మీర తురగతతుల
బిఱుగులమొత్తంబు కడిమి నెగ్గులుబల్కఁజాలెడు బహుభటజాలకముల
బటుగదాతోమరకరవాల పరశుచక్ర, ముఖనిఖిల చండసాధనంబుల సమగ్ర
చాకచక్యమ్ముల నశేషలోకపాల, రాజిబలము పెప్పె నప్పుడా రాజధాని.

మ. పరిణతాశేషమహీతలేశమకుటాగ్రస్వర్ణరత్నచ్ఛటా
ఘృణిశోభి రాజితపాదపద్ముఁడు ధరిత్రీలోకరక్షాకళా
చణుఁడగు కౌరవరాజు భవ్యసుషమా సౌభాగ్యవన్మూర్తి ల
క్షణు నాకోహితుఁజేసి మున్నతగజస్కంధంబున న్గూరిమిన్.

మ. కరినెక్కించియు నిట్లు పెండ్లికొమరు న్గంగాత్మజద్రోణభా
స్కరపుత్రాద్యఖిలాప్తబంధుజనసంఘాతంబు మత్తద్విపా
శ్వరథారూఢిఁ జెలంగి తోడవఁగాఁ జంచద్భుజంగధ్వజం
బు రథోత్తంసము నెక్కి పోరిలువెడలె న్భూరిపరీవాదంబునన్.

శా. ఆదుర్యోధనుఁడీగతిం జనియె సైన్యాన్వితుఁడై రత్నశో
భాదీప్తోన్నత సౌధజాలక చగత్పద్మాక్షు లత్యుత్సవ
శ్రీపైవారఁగఁ జల్ల ముత్తియము లాశీరుక్తులన్ మార్గమ
ర్యాదాశాసనవేత్రభృన్నికర సంరావంబు శోభిల్లఁగన్.

వ. అయ్యవసరంబున.

సీ. తతవందిమాగధనుతుల పెల్లడగించె నభిరామశంఖకాహళరవంబు
లభిరామశంఖకాహళరవంబుల మీఱె జవనాశ్వనికర హేషారవంబు

జవనాశ్వనికర హేషారవంబులఁ జిమ్మి పృథుమదద్విపఘటాబృంహితములు
పృథుమదద్విపఘటా బృంహితంబగనూఁదె భేరికాభూరిభాంకారగరిమ
షోరివ్యదీధృశ భేరికాభూరినినద, సహితసైనిక బిరుదనాచాపరిసంగ
ఘోషము.. సర్వదిక్తటీకుహరదళన, పాటవమునలయ్యెఁ గురుమహీపాలుసేన.

సీ. బహుసానుశృంగప్రపాతకందరదరీ పరిశోభితాఖర్వ పర్వతముల
రమణీయ కమలకైరవసౌరభమిళద్వ నిర్మలాంభఃపూరనిర్ఝరముల
లలితలతాపుష్పఫలపల్లవపరాగ బంధురకాంతార పాదపముల
ధర్మనిర్మితఘన ప్రాసాదగోపుర భవనకుడ్యవిశాలపట్టణముల
భీషణారణ్యతలమృగాన్వేషణాను, రక్తపుళిందశబరకిరాతవాస
ముల సగణింగన్గొనుచు మహితలవిభుండు, సనియెనిజపుత్రి పరిణయోత్సాహలీల.

మ. అరుదై మీరు చమూసమూహ చరణవ్యాఘాతనీరంధ్ర ధా
త్రీరజోంధీకృత రోదసీకుహరుఁడై పృథ్వీభృదార్యాప్త సో
దరబంధూత్కరముల్ భజింప నిటులద్ధాత్రీతలస్వామి చె
చ్చెర నేతెంచు విధంబుఁ జారతతి వేఁ జెప్పన్ముదంబొప్పఁగన్.

వ. ఆకర్ణించి యత్యంత సంతోషకారితుండై పలింబాంతకుం డాప్తపురోహితామాత్యజనంబులఁ బుత్తెంచిన వారలభిముఖంబుగాఁ బరతెంచి దుర్యోధన భీష్మ ద్రోణ, కృపాశ్వత్థామ, బాహ్లిక, సోమదత్త, భూరిశ్రవ, శకుని, దుశ్శాసన, కర్ణ ప్రభృతి సకలరాజలోకంబును సబహుమానంబుగా ద్వారకానగరంబునకుఁ దోడ్కొనివచ్చి జాంబూనదమణిమయ ప్రాసాదశిరోగృహ వివిధభవనమంటపసభాంగణ ప్రదేశంబుల విడియించి తత్తదర్థ సామజాశ్వ వీరభట పరిజనంబుల నుచితప్రదేశంబుల నుండ నియమించి వేఱువేఱ సందఱు రుచిమదమృతాన్నాపూపదధిమధుఘృత పలల నారికేళ కదళికాబదరీఖర్జూర జంబీరపనసాది నానావిశేషఫల కుసుమాంగరాగ తాంబూల శయనాద్యుపచార బాహుళ్యంబునఁ బరితృప్తచిత్తులం జేసి వారలుకెమ్మొగ సత్వరంబుగా నముపెంచి తాఁ దుర్యోధనాది రాజబంధుజనంబుల సత్కరించిన తెఱంగు సవిస్తరంబుగా విన్నవించిన నుత్సహించి బలభద్రుండు లగ్నావసరంబు నిరీక్షింపుచుండె నంత.

మ. అయి తానంగశతాంగశాతవిశిఖవ్యావిద్ధచిత్తాబ్జయై
కిరమలాక్షోగజా కుమారి ప్రతిష్ఠి శశిరేఖామానినీలోక ర

త్నము చింతాపగతన్ గిరీటితనయోద్యద్రూపలావణ్య వ
ద్రిమణీభూంగ విభావిచిత్రఫలకభ్రాజత్కుచద్వంద్వయై.

మ. అలరుం దోఁటఁ గరం బ్జసంభరిత ముక్త్యర్థిస్ఫుర మస్మత్సఖీ
కులగత్నంబున కిచ్చునాఁడు మదికోర్కుల్నిండి దైవారఁగా
సాలపుంజాపులు నీవు జూచిన మనోజుండిఁకఁ దనాక్షిసుగా
ద్రుల నన్నార్తి వహింపఁజేయ ససమర్థుండంచు నూహించితిన్.

చ. నిరతిశయానురాగమున నీకుఁ బ్రియాచరణం బొనర్ప సు
స్థిరమతిఁ గోరుచుండు నను బ్రిమ్మరి మారుని బారి దోఁచి యే
కరణి సుభద్రఁ బోఁడుకొని కావకు నేఁగితి వింత నిర్దయా
పరత వహించి తివ్విరహభారపయోనిధి నెట్లు దాఁటుదున్.

ఉ. ఇమ్మహిఁ గల్గు భూగమణబృందమునం దొకఁడైన నీకు రూ
పమ్మున విక్రమస్ఫురణ భవ్యకళామహిమన్ సునీతి సా
మ్యమ్ము వహింపఁజాలఁడని యంటిన ప్రేమ మదీయ చిత్తప
ద్మమ్మున నిన్నుఁ గోరితగదా తగి బారడఁ బెట్టనీగతిన్.

ఉ. అంబురుహాస్త్ర యక్షతనయాబ్జరిపు ప్రతిమానమాననీ
యంబు త్వదీయ రూపమహిమాతిశయంబు మదీయమాన
సాబ్జంబున నాటియున్నది నిజంబుగ దానవవైరిదు బోమహా తా
పంబు ప్రియా తర స్పృహకుఁ బాల్పడ నిదిక నేమి సేయుదున్.

మ. శిశుపాలాదిప్రపాలుగ న్నతనములోఁ జింతింప కాలుకన్నే
శశిబింబాస్య హరిన్వరించుకరణిన్ సౌభాగ్య వదాన్యుల్ మా
ర శిఖారత్నమ నిన్నకాని యొరుఁ జేరన్ వారిదాంభస్పృహా
వశ సారంగము పల్వలోదకముఁ గ్రోవం గోరునే నెమ్మదిన్.

చ. అనిమిషరాజవహ్ని శమనాంబుధిరాజుల మున్ను భైమి జే
కొనమరులూన కన్ను సుమకోమలి నైషధుఁ జై దగాని యం
దునొకని దావరించె నెకనుంగొన సత్కులజాతయైన మా
నిని మును గోరు నట్టి వరుని న్వరియింపక యన్యుఁ జెందునే.

చ. కటకటకఁ దఁ బాణశిఖి గ్రాఁగెదున న్నను రాగయుక్తిఁ గాఁ
గిటఁగదియించి నా విరహ ఖేదముఁ బాపఁ దలంప వేల రా

కటికెమనంబునం బిలువఁగా నను నూటినుమాటుఁ బలికె నే
మిటికెటులోర్తిగాఁగనుట మేరయె నీకు నృపాలనందనా.

ఉ. నామదిలోనఁ బాయ దొకనాటికి నీపయి మోహమగ్గలం
బైమురగిగర్వభంజనుని యన్న తలంచిన యట్టికోరవ
క్ష్మామహి శేంద్రసూనుఁడనఁగా నతఁడెంతటివాఁడటుండ ని
మ్మా మదనాద్రిభిత్సుతులనైనను నేఁగడకంటఁ జూతు నే.

ఉ. రాగసంబున్నా ననుఁ గరగ్రహణం బొనరించి యిష్టసం
భోగసమృద్ధిసంపదలఁ బొల్పువహింపఁగఁ జేయవేని నే
నీగురుమిత్రబాంధవసుహృజ్జనము ల్వెలిగందఁగాఁ దను
త్యాగము జేయుచాన సుఖివై విలసిల్లుము గాక నీవిలన్.

ఉ. కప్పగగంధి చిత్రఫలకం బెదఁజేర్చి మొఱుంగుఁ జోఁగ క
న్నెప్పలబాష్పముల్ దొఱఁగ నిర్భరమోహవిషాదమాత్మలో
నుప్పతిల న్నృపాలసుతు నూరక సారెకు నిట్లు నూరన
య్యొప్పులకుప్పఁ గన్గొని ప్రియోక్తులఁ బల్కెరి బోటికత్తియల్.

మ. తలిరుంగైదువజోదుజోడగు తనూతారుణ్యలావణ్యలీ
లల ధన్యుండభిమన్యుఁ డట్టి సుగుణాలంకారునిం దోఁచి నం
గలిమైనిన్నొనఁగూర్పఁగా నిపుడు సంకల్పించె నీతండ్రి నా
గలిదాల్పు విధికృత్యమెట్టిదొ యెఱుంగ న్శక్యమే వారికిన్.

ఉ. రాజకుమారులందఱు నిరామలయందలి నిన్ను నూనవి
భ్రాజితరూపలక్షణధురంధరతా మహనీయవిగ్రహుల్
గాఁజని యుంపఁ జేసి తగులాటముఁ జేయగఁ జూడకిప్పుడీ
యోజన లంచు నక్రమమయోనిన మూరదగుంగుమారికా.

ఉ. అతులితరూపలక్షణసమన్విత విగ్రహుఁడర్జునాత్మజుం
డతనికకాని వేరొకనరాధిప పుత్రుఁ బరిగ్రహింప నం
చతినియమంబు జేయదగ దమ్మ స్వతంత్రత గల్గ నేర దిం
దతివల కెద్దరన్మెలఁగనౌ దలిదండ్రుల యాజ్ఞ చొప్పునన్.

చ. నిరతము పార్థనందనుఁడు నీవు పరస్పరమైత్రి నూనము
న్నరభిత యట్లభేదగతి శోభిల నెన్నఁగ నుజూచు లోచనాం

బురుహములు త్సుకత్వమునఁ బొంగునొయంచు దలంచుమందు మ
త్సురుచిరవాంఛితం బెడలఁ ద్రోచె విధాత కఠోరచిత్తుఁడై.

చ. అనికలకంఠకంఠములు ప్రియంబున నమ్మృగరాజమధ్య న
వ్యనగదియించి సోగకనుగోనల బాష్పములొత్తి పార్థనం
దనజనితానురాగరసతత్పరస్మృతి దొలంగి నెమ్మది
న్గొనములపోక్రిక తండ్రిమదికోరిక బూనఁదగ న్ప్రియంబునన్.

క. అనిచెలికత్తియ లివ్విధ, మున నాశ్వాసింప గనులముఖి గుండియ ఝ
ల్లున బాష్పంబులు జలజల, గనుదమ్ములఁ దొఱఁగి సఖులగని యిట్లనియెన్.

చ. ఒరులకు నాలకింపసమయోచిత సమ్మదసూచకమ్ములై
పరగు శరత్ప్రఫుల్ల శతపత్రవిలోచనలార యుక్తమై
ఖగులివి మన్మనోంబురుహకౌతుక సంగ్రథనప్రభావత
త్పరములు గావు జాంబు తలఁపన్స్మృతికోట రనూచి కాగ్రముల్.

క. మున్నొకవరు రాగరసా, త్పన్నతఁ గామించి యతనిఁ బాసితు దిమది
స్సన్నత శుభసౌశీల్యగు, ణోన్నత తానేల కోరు నొండొకవరునిన్.

ఉ. కాంతమనంబునందు మును గైకొనఁగోరినవాని వీడివి
భ్రాంతిఁ బ్రియాంతర స్పృహకుఁ బాల్పడి బంధుజనంబులోన నా
వంతయు లజ్జలేక వెలిపానక సర్వజనాపవాద సం
క్రాంతికిభూమిలో మెలఁగు కంటెను మేను దొఱంగు టొప్పదే.

ఉ. వేడుక గేశవాది యదువీరులు మీరు వినంగ శైశవ
క్రీడ మెలంగునాడు శశిరేఖ దలంప సుభద్రపట్టికిని
జోడగు వీడదీనికి మనోధవుఁడంచు పల్కెంబవైరి తా
నాడె డెనీతిమాలి యిపుడన్యునకిచ్చిన నే వరింతునే.

చ. అమరపతిప్రియాత్మజున కాత్మసహోదరి యాసుభద్రకున్
గొమరుఁడు గంతుచైత్ర నలకూబరవిగ్రహ సన్నిభుం డరిం
దముఁ డభిమన్యుఁ డట్టిగుణధాముని రోసి సుయోధనాత్మజున్
రమణునిఁ డాయఁ జూచె బలరాముఁడు నా కవివేకిగాడొకో.

క. గురుడైననేమి సత్య, స్ఫురణ మెడలి చెనఁటిపథము బోయిన నిహముం
బరము న్బాసియు దుర్భర, దురితాస్పదుఁడగుచు దూషితుఁడు గాకున్నే.

క. సకలాప్తజనేత్ర గాఢే, వకటోడు కాతనిసు నిత్యనైఖరి వినవో
ల్లక కురుపతి సుట్టరికము, నకుఁబూని ... వెనఁటినాఁ డగడో కోర్కెన్.

క. ఆర్యానకుం జనసమ్మత, కార్యావర శైకవితుఁ గైకొనినయశో
ధుర్యాన కరచేనుంచున, నార్యాసుగతి యుంచుఁ బెలుచ వాదించు శ్రుతుల్.

మ. యదువంశంబునఁబుట్టి కంసముఖ దైత్య ధ్వంసనాటోపసం
పద శిష్టావనదీక్షుఁ బెంపెసఁగు గోపాలుండు తమ్ముండుగాఁ
దిరి నైశ్వర్యమునం దనర్చు హలియాకీర్తిన్ మ్రసాహాగ్రగా
నుదితంబీయసకేతన యెన్నటికిఁ బాయుం ధాత్రి నూహింపగన్.

క. నుతికాస్పదుఁ డైతనసూ, నృతివచనమునిలుపఁగా హరిశ్చంద్ర మహీ
పతికిం దగుఁగాక గోపక, సుతునకు నలవనునె యంతసుకృతియో తలఁపన్.

చ. అకటమహోత్తరంబయిన యాదవవంశమునం జనించి ము
న్నొకనివరింపఁగోరి తుది నొకరిని గైకొనె తండ్రి దుర్నయం
బుకతన నంచు నెల్లొరులు మూకలుగట్టి యనేకభంగులం
బకపకనవ్వుచుండఁగఁ దర్పం దలవంచికొనంగ నోపతిన్.

చ. హరిపయినల్లనూలొల్లని భయంపడ కర్ధనిశీధినిన్ వనూ
కులమణి తల్లిదోశుకొని ఘోరమృగాకులమైన కాసన
స్థలికి నరాగ్రజుండరుగుజాడ నెఱింగినదోడ నేగనే
జలరుహాయుతుద్రి పాత్రెడలఁ జాలక పోయెను ఛాయచాన్మ్బనన్.

సీ. హరినీలములకంటె నతిశయశ్రీగాంచి నెరిమించు నాని పెన్నెఱుల సొబగు
శశిబింబమునకంటె జగజంపుజిగిబూని నలువొందు నాని లేనగుమొగంబు
శతపత్రములకంటెఁ జాకచక్యముగల్గి వెలయు నానికటాక్షవీక్షణములు
మెఱుఁగుచేరువకంటె నొరపుకల్మివహించి దళుకొత్తునాని నిద్దంపువాణి
నిందుబింబాస్యలార యీకృశమనోజ్ఞ, నవవయోరూపశుభలక్షణ సద్విదిస్ఫ
మూర్తి సౌభద్రుఁగాక యానోదగరిమ, నూది యేనేల పురుషుని నన్యుని వరింతు.

ఉ. ఆనవవింటిదంట కెనయైనతనూరమణీయరూపశో
భానిధి యంతరంగమున బాయనికూర్మి బరిగ్రహించి సాం
ద్రానుపమానభోగ మహిమాతిశయంబున దెల్పడేని మ
న్మానితరూపలక్షణగుణంబులు నిష్ఫలముల్ దలంపగన్,

ఉ. ఎన్నభుజాడగల్గునో మృగేక్షణలార ! నృపాలసూతివా
ల్గన్నులు నున్ననెమ్మొగము లాలితయానము గప్పపెన్నెరుల్
సన్నపుగౌను నున్ననభుజంబులు గోమలపాణియుగ్మమున్
గన్నులసమ్మదాశ్రువులుగ్రమ్మగ మైపులకింప సొంపునన్.

ఉ. కిన్నరయక్షకింపురుష ఖేచరరాజకుమారకోటి కా
సన్నుతమూర్తి రూపగుణసాహసధైర్య కళావివేకముల్
జెన్నగుచుండు మున్నెరులు సెప్పగనాదరమంది వీనులన్
విన్నదిలేదు వానికి భువింగలరాజులు సాటివత్తురే

ఉ. ఏటికి నీయమూల్యమణిహేమవిచిత్రవిభూషణవ్రజం
బేటికి నీయనంతవయ సేటికి నీఘనసారచందనం
బేటికి నీసుమోపవన మేటికి నీశుకశారికాకులం
బేటికి వానిగూడిరమియింపని చెల్వ మదేటికారయన్.

సీ. అనుపమామూల్య కళ్యాణనానాదివ్య మాణిక్యమయసౌధ మందిరముల
సురభిపానపలతా సుమపల్లవపరాగ రమణీయకేళికా రామసరణి
రాజీవకుముద సౌరభమాసనాకీర్ణ సురుచిరామృత ఝుకీసరసిపాళి
తటరత్నకోరకోత్కటనీపికావళీ కమనీయకృతకాద్రి కందరముల
బ్రియవయస్యలార మృగలోచనామన్మ, థుని సుభద్రిపట్టిణెనసి నామ
నోరథంబులెల్ల నీరికలెత్తగా, విహరణంబు సలుప వేడ్కపడుదు.

సీ. శ్రీవత్సకౌస్తుభాశ్రితము పెన్నురమెక్క హరి: బాయని రమాతరుణికరణి
సంతానతరువనచ్ఛాయ నగారాతితో మెలంగు శచీవధూటిమాడ్కి
సదమలాననసహస్ర సదనాభిరామయై వరునిపౌత్రెడలని వాణికరణి
కలధౌతశిఖరిపై నెలదాల్పు వేల్పుతో సుఖమొందుగట్టుకూచూలికీర్తి
మానితశ్రీనిధిని సుధర్మానురాగ, సహితుజతురాస్యసర్వజ్ఞు సవ్యసాచి
పుత్రుని వరించి యిచ్ఛానుభోగసరణి, వర్తిలుదుగాని వేరొకవరుసదలప.

చ. అనవిని నెచ్చెలుల్ పలికి రత్తఱి యాదృఢనిశ్చయంబునీ
కనుచితమా పరిరంబరిపునాత్మకునెద్ది ప్రియంబు తద్విధం
బునకొడబాటుగామి నినుభూజనమాడిక నొందజేయగా
ననలినలోచనా కురుజన ప్రభుసూతి వరింపఁగాఁదగున్.

చ. సకలవసుంధరారమణ సౌందర్యశిరోమకుటాగ్రరత్నకో
రకరుచి శోభితాంఘ్రి కురురాజు తదీయసుతుండు గ్రీడిప
ట్టికి తుల్యమైనవాఁడ ప్రకటీకృత రూపవయోవిలాసధై
ర్యకళల నట్టుగావున గరగ్రహణం బొనరింపు టొప్పు నే.

ఉ. నేర్పుననిట్లు మెచ్చులు లనేకవిధంబుల బోధసేయఁగా
దర్పక శాతబాణ వితతక్షతికిన్ నిజమానసాంబుజం
బర్పణజేసి పార్థతనయానుగతాతిశయానురక్తిని
ట్టూర్పులుపుచ్చుచున్ బలుకకూరక యుగ్మలియుండెనత్తఱిన్.

ఉ. ఆజలజాతరాగమణిహర్మ్యతలంబున కేగుదెంచె వి
భ్రాజితదేహసంపద శరద్ఘనరాజికి వన్నెబెట్టి పీ
ణాజనితస్వనంబు హరినామకథారచనానుగీతికా
శ్రీ జెలువొంద నారదఋషిప్రవరుండు మరుజ్జవంబునన్.

ఉ. వచ్చినఁజూచి యంత చెలువల్ వెసలేచి నమస్కరించిలో
హెచ్చినభక్తినొక్క మణిహేమవినిర్మిత పీఠిఁగల్పిపై
యచ్చగమాని బల్కిరనఘా మహనీయతపఃప్రభావనీ
విచ్చటికేగుదెంచుట నభీష్టములింక ఫలించు నింతికిన్.

క. నావిని పరమమునీంద్రుం డా వెలదులకిట్టులనియె నంభోజమరం
దావిర్భూతమధురతా, శ్రీవిలసితవచనచాతురీ ఫణితిమెయిన్.

క. గానములపోలిక మనోహర, తనురూపవయోవిలాసధన్యయిదిమనం
బున వగగోని నేమితం. బనియజ్ఞుడపోలెమరియు నాతండనియెన్.

చ. హరిచతురంబురాశి రశనాధిపమౌళి సుతున్ జయంతకం
తులసితరూపలక్షణయుతున్ సమకూర్చి పెండ్లిఁజేయగా
దలచుటగౌతుకాతిశయ తత్పరతన్ దగువేళగాని త్రో
య్యాలియుడరూనునట్టి సమయంబిదిగాదు తలంచిచూడఁగన్.

మ. జగతిన్నన్నెలు రూపయౌవనకళాసామగ్రి నానాటరే
బగలాత్మప్రియసంగమోత్సవరసప్రాలంబలై కోరిక
ల్జిగురొత్తన్మణిభూషణాంబర సుమాలేపాదులన్ బొల్పెసం
గగదా నిట్లుమరంతఖేదభరసంగ్రస్తాత్మగా నేటికిన్.

చ. సొగసు మెఱుంగు మేల్మివలపొమ్ములు వెట్టి కటీతటంబునన్
జిగిదళుకొత్తఁగాఁ బసిడిచేలము దాల్చి యుదారసౌరభం
బగు కుసుమాంగరాగ లసితాంగకయై చెలియొప్పెఁ గన్నె సో
యగమునఁ గ్రొత్తఁబెండ్లికొమరాలయి చెన్నెల రారఁబోలదే,

క. అని నెరపుమాని సరస వ, చన రచనల కాత్మ మెచ్చి శశిరేఖ సఖీ
జనతతిఁ దగు నొక ప్రౌఢాం, గన కేల్గవ మొగిచి కౌతుకంబునఁ బలికెన్.

సీ. హరికి వేనల్లుఁ డలసుభద్రాత్మజుల క, నుంగు కొమరుఁడు నలజయంతాంగభవ స
మానమానిత సుకుమార తానవద్య, హృద్యవిగ్రహుఁ డభిమన్యుఁ డెంచి చూడ.

ఉ. అమ్మహనీయరూప మహిమాయతికిన్ మృగరాజమధ్యభా
ల్యమ్మున నెమ్మి నైఁ బరిణయం బొనరించెదనంచు బంధులో
కమ్ము మురారియుం మొదలుగాఁగలవారు వినంగ నొక్కనా
డిమ్ముగఁ బల్కె నాహరి మృగేక్షణ దావినునాఁడు నాటికిన్.

చ. దినములు వెంబడిన్ గళలదీప్తి కిఁ బట్టగు చంద్రరేఖయో
యన శశిరేఖ రూపరుచియౌవన శాలినియౌట దన్మనం
బను రుచిరాలవాలమున నంకురితంబగు సవ్యసాచినం
దనజరితానురాగలత నాఁడభివృద్ధిని నొందుటన్.

ఉ. ఆభువనైకరూప రుచిరాంగుని దక్కఁగ నన్యుఁడైన భా
త్రిభుజునిన్ గ్రహింపనని దీక్ష వహించి యనంగ శస్త్రసం
క్షోభిత మానసాబ్జ యగుచున్వగ నూల్కొని యాతఁడిట్లు ప్రభా
శోభనగాత్రి కూరుచవిఁ జూడదు కన్గవఁ గూర్కడింతయున్.

చ. విను మునిసార్వభౌమ గుణవిశ్రుతుఁడా హలపాణి యిప్పుడ
య్యనఘునకిక్క కౌరవనరాధిపసూతికి నీమహోధి రూ
ప్యనిధిఁ బ్రియంబుతోఁ బరిణయం బొనరింపఁ దలంచినాఁడు నె
మ్మనమున నిట్టినీతిఁ బలుమానసులందున నెంచఁగంటిమే.

గీ. అనుచు మునిపల్కె వరతంత్రిలబ్జముఖులు, ప్రియుల దముఁ దామ కోరి వరింపనగునె
తల్లిఁదండ్రులుఁ గూర్చిన ధవుల నెనసి, యలరుదురుగాక యిష్టసుఖానుభూతి.

శా. ద్యూతక్రీడ సమస్త సంపదల నాదుర్యోధనుం జేర్చి ని
స్థాతారాతినిఁ బాండునందను లతిక్రూరాటవిం దాపస

ఖ్యాతిన్వర్తిలవారి బంధుతకు వేడ్కఁబూనకాసీరి యే
రీతిన్దాను దలంచె నీకిఁకయతు హర్షింపఁదగుంబోటికిన్.

ఉ. కౌరవపాండవుల్ సములు గన్గొననిప్పు డఖండరాజ్య ల
క్ష్మీరమణీయుఁడై ప్రబలకీర్తివహించి చెలంగుచుండు న
కౌరవరాజు తత్సుతునిఁ గైకొనుటొప్పిద మింతకంటె ధా
త్రీరమణవ్రజంబున వరింప ఘనుండిఁక లేఁడుబోటికిన్.

చ. అనియత డిట్లుఁబలుకటయు నబ్బలనందనగుండెఝల్లనన్
గనలుమనంబుతో మునిశిఖామణి గన్గొనికేలుమోడ్చి యి
ట్లను వినరయ్య మీరలు మహామహనీయ తపఃప్రభావు లా
ర్యనుత సమస్తసద్గుణగణాకరు లిద్ధచరిత్రులారయన్.

చ. తరచువచింపనేల నిఁక తాపసముఖ్యజగత్ప్రియంబునన్
వరలునె మీరెఱుంగవిది నాయమెమున్నొకనిన్ హృదీశుగాఁ
డెరవమదిన్వరించియుతుదిన్నయ లజ్జలుబాసి యాతనిన్
దొరఁగిప్రియాంతర స్పృహకుమర్గొన బానిబురంధ్రి యందురే.

గీ. తగవుమాతండ్రి తన్నొరునకు నీద, లఁచినఁదలచుగాక లలితమూర్తి
విజయసుతుఁడ నాకువిభుఁడని మది నేను, నిశ్చయించికొనిన నియమమిదియు.

ఉ. ఈనియమంబు మీమదికినిష్టమయేని మదీప్సితార్థ సం
ధానసమర్థభవ్య వరదానముఁ జేయుఁడు మీరటంచు న
మ్మానవతీ లలామ పరమంబగు నిశ్చలభక్తిభావనా
నూనమృదూక్తులన్ మునికులోత్తముఁ బ్రార్థనసల్పి వేడినన్.

ఉ. ఆకలహాశనుండు దరహాస విభాసిముఖాబ్జుఁడై వధూ
లోకమణిన్ దయారసవిలోల మతింగని యిట్లుఁబలుక వా
చాకుశలత్వ మేర్పడఁగ సారసలోచననీదుకోర్కె యా
ట్లోకొ కనుగొందమంచు మదిలో వివరింపుచు నిట్టులాడితిన్.

మ. భువనత్రయ్యభినంద్య నిర్మల గుణాంభోరాశి నీతండ్రి కౌ
రవరాట్పుత్రుని నీకు నీశునిగఁ గూర్పంజూచినంజూచుగా
క విధాతృండటుల నన్మనంబునను సంకల్పింపఁడం చాత్మయం
దువిచారింపఁగఁదోచుచున్నయది కన్గోబోలు దత్కృత్యముల్.

తృతీయాశ్వాసము.

చ. ధాతయటుండనిమ్మ్రతని తండ్రిచతుర్దశలోక రక్షజ
ఖ్యాత మహామహత్వనిధి కన్గొనద్వారవతి న్మనుష్యలీ
లాతనుఁడై జనించిన కళానిధి నీపినతండ్రియై యశో
దా తనయుండు గల్గ ముదితా మదికోర్కె ఫలించుటబ్రిమే.

ఉ. లాలితభక్తిమై మదిఁదలంచి భజించెడు వారియాపదల్
దోలి కృపం దదిష్టవరముండగుశౌరి ఫలింపఁజేయగాఁ
జాలఁడె నీదుకోర్కె హాలసాధనుబుద్ధిమరల్చి యూరకే
వేలయులందులన్ బిసరుహాక్షిణ తాల్మివహింప కెంతయున్.

ఉ. నీదృఢనిశ్చయంబునకు నీగుణసంపద కాత్మమెచ్చి శా
తోదరి సవ్యసాచితనయుండగు నమ్మహనీయమూర్తిని
న్నాదర లీలఁగైకొని సుఖైకరతి న్విలసిల్లునట్లుగా
నేదయనిచ్చితి న్వరమ నింద్యమునీకనివల్కె వేడుకన్.

ఉ. అంగనగాఢసమ్మద సమావృతయౌచుఁ గృతప్రణామయై
నంగరుణారసాన్విత మనంబునదీవనలిచ్చి మౌనిరా
ట్పుంగవుఁడేగె నందసుత పుణ్యకథారచనైక గీతికా
సంగవిపంచికానినదసంజనితాధిక కౌతుకంబునన్.

ఉ. బాలిక యంతనంత హాలపాణియనుజ్ఞ నలంకరించియున్
లాలిత శయ్యఁజేర్ప నతుల ప్రియమోహతమోనిమిలితా
లోల దృగబ్జయై చపలలోచన మూలుచునుండె దక్షిణా
శాలసమానమారుత వశప్రచలత్సుమవల్లి చాడ్పునన్.

వ. అయ్యవసరంబున,

ఉ. ఓలిసరోజనుల్ నిజవియోగవిగాఢ విషాద వేదనన్
జాలఁగృశింపఁగాఁ గుముదసంఘములుబ్బఁగఁ బశ్చిమాంబుధిన్
వ్రాలెవిభాకరుండు దిమిరంబున నద్దెసలావరించెఁదా
రాళివియత్పథాంతరమునం దెసగెన్ సుమకందుకాకృతిన్.

వ. అంత.

మ. శశిరేఖాజనితాతిమోహ వివశస్వాంతంబనంగాస్త్రజా
తశరవ్యంబుగఁజేసి రేబగలు సంతాపంబునం గుందుచు.

న్విశదాశ్వప్రియపుత్రి నిర్మలజగద్విఖ్యాతచారిత్రి న
న్నితిచారుండు ఘటోత్కచుండనియె సాంద్రీభూతహర్షంబునన్.

ఉ. వచ్చిననాటనుండి వనవాటిఁ జరింపఁగఁ బోవుతల్లులన్
మచ్చికతోడఁ డాసి యొకమాటునుబిల్వవు కూడఁ గూరతీ
విచ్చభుజింపవొక్కతరి నించుక కన్నవకూరకే వేలకో
యొచ్చము లేనికూరిమి సహోదర నాకెఱుఁగంగఁ జెప్పుమా.

చ. అనవభిమన్యుఁ డిట్టులను నాహలపాణి యనాదరంబు మ
జ్జననికి నాకు నీదృశదశన్ సమకూర్చెనటంచు నెమ్మనం
బునవగవన్ జగత్రితయ మోహనరూప కళావిలాస భా
సిని శశిరేఖపై బెలుచఁ జెందినవంతయు జాలిమాలెదన్.

ఉ. కన్నులఁ జూడఁగోరుదు జగన్నుతరూపవయోవిలాసల
క్ష్మీన్నలినేక్షణామణులఁ గెల్చినదాని మెఱుంగు మేనువా
ల్గన్నులు మందహాసరుచిలాలిత వక్త్రముగబ్బినిబ్బపుం
జన్నులలంతిగాను మదసామజయానము దేటజెక్కులున్.

మ. అని కన్దమ్ములుమోడ్చి మానసమునం దబ్జాక్షి త్రైలోక్య మో
హనసౌభాగ్యవయోవిలాస భజనాత్యంతానురాగామృతాం
బునిధిం దేలియొకింత సేపునకు నూర్పుల్ గ్రమ్మ నంతంతహా
యని హైడింబునిఁ జూచి యిట్టులను దీనాలాపలోలాస్యుఁడై.

ఉ. ఆనలినాక్షిఁ గూడి కనకాలయగోపుర సౌధమందిరో
ద్యానసరోవరాంతికములందు నిరంతర మిష్టసౌఖ్య లీ
లానిరతిం జరింప కేటులన్మదనార్తి గ్రశించు నస్మదీ
యానుపమానరూపరుచి యౌవనబాహు బలంబు లేటికిన్.

ఉ. భాసురతేజ ద్వారవతిబాసి నిశాసమయంబునన్ సుభ
ద్రాసహితంబుగా వసధరాస్థలికిం జనుదెంచునప్పుడే
యాసరసీరుహేక్షణ బ్రియంబున దోశ్శాని తేరనైతి న
య్యాసుమధన్వియింత నెగులొందఁగఁ జేయునటంచెఱుంగమిన్.

క. ఆయగవిందానన యీ, రేయి సుయోధనసుతున్ వరించు హలధరుం
డాయనయన్నయు బంధుని, కాయములత్యంత కౌతుకము మదిఁదాల్చన్.

క. ఈశతీదప్పినవంభో, జాతేక్షణనన్నుఁ గూర్చ శక్యముగాద
జ్ఞాతభవునకైనరిపు, వాత్రిత భయానక భుజపరాక్రమసుర్యా.

చ. అమితబలప్రదీప్తధనుఁ ర్య కృపాదికభూసురక్షమా
రమణసమూహమధ్యమున రాజిలు జవ్వనిదేగనుర్లభం
బమరగణాధినాయకునకైన నటన్ హరియుఁటనీకు సా
ధ్యమనితదీయరూప విభవాతిశయంబులు జెప్పనాపుడున్.

ఉ. ధీరతమున్నుఁ జేసిన ప్రతిజ్ఞఁ గొలంగునునేల యుంతమన్
భారవహుంకఁ బాండవులపాలిఁటి దైవము శౌరిగ్గన
చ్ఛోరధికుల్ సహస్రములు చొప్పడినన్ హరి షేత్రమవారలన్
బోరజయించి తెత్తు విరిఁబోఁడి మనంబున శంక యేటికిన్.

చ. కురునృపసైనికుల్ సమరకోవిదులట్టి మహాబలాఢ్యులన్
దురమున గెల్చి యొక్కరుడు తొయ్యలి దెచ్చుట కష్టమంచులో
మెరమెర జెందకించుకయు మేకొని యిప్పనిఁ జేయనేని మ
ద్గురుతరదోఃప్రతాపమునకున్ ధరపైయపకీర్తి గాదొకో.

గీ. అని హిడంబానందనుఁ డవరజుఁ గని పొలి యుత చిత్రఫలకాంతగాళదీప్య
మానమానితమానినీ మహితభావ లీలవీక్షించి సంభ్రమాలోలుఁ డగుచు.

క. తల్లులకు మ్రొక్కి రథ్యో వల్లభుఁ డత్యుద్ధతిన్ దివంబునకెగసెన్
సల్లలిత సమీరణవేగోల్లసితుఁడగుచు ఘనసముత్కర మెడలన్.

ఉ. ద్వారవతీ పురోత్తమము దవ్వులఁ గాంచి తదీయగోపుర
ద్వార వితర్దికావరణ ధామ శిరోగృహ సౌధకేలితో
దారమణీ ఘృణిస్ఫురణ కచ్చెరువొందె నగారి పట్టణ
శ్రీరహిదీనితోడ సరిసేయఁగఁ బోలదొకించు కేనియున్.

క. అని కొనియాడుచు నిట్లు, ద్దనుజ వరేణ్యుండు మధుమదన పురవిభవం
బును జేతఃపరితోషం, బున వీడం తంత డాయఁబోవుచు నొకచోన్.

సీ. సనకాదిసురమౌని జనమనస్సంతత ధ్యానగోచర పదద్వయమువాని
నిరుపమానాభీర వరవర్ణినీవయస్సామ్రాజ్య హరణకౌశలమువాని
వసుధాసుతాదిగర్వగ్రంధి పరిపంధిబలవినిర్దళనదోః పటిమవాని
మహితసద్గుణరమామాన్య పాంచాలరాజన్యజా మానరక్షణమువాని

హారకుండలకటకకేయూరమకుట, సురచిరామూల్య మణిఘృణిస్ఫురణవాని
హరినయాశాలినిం డొక యబ్జరాగ, సముదయాకీర్ణ సౌధ భాగమునఁ గనియె.

చ. ఖనిమణిదీపికానికర కాంతి వెలుంగ విదర్భరాజనం
దనయును సత్యయుం గనుముదంబునఁ బాదములొత్తఁ బూవుపా
న్పున శయనించియున్న పరిపూర్ణ దయానిధి శౌరి నెమ్మనం
బున భజియించి కన్నుఁగవ మోడ్చి యొకింత ఘుటోత్కచుండటన్.

చ. తనరు నిఁబూని పాల్పసఁగు దామరసాక్షు భజింప ధాత్రికొ
య్యనడిగు నీలమేఘమన నాతఁడు నింగి దొలంగి తత్పురీ
ఘనతర రాజమార్గమునఁ గ్రిక్కిఱనవ్రాలి కురుక్షితీశయో
ధనికరదంతి ఘోటకపదాతి జనంబులు సంభవింపఁగన్.

మ. సముదానేకప ఘీంకృతిధ్వనుల నాజానేయహేషార్భటిన్
సముదాటోపభటావళీ బిరుదవాచాస్ఫూర్తులం భేరిశం
ఖమృదంగాదికవాద్యఘోషముల దిగ్భాగంబు గంపింపఁజే
యు మురారాతిపురీరమోన్నతికి దైత్యుండద్భుతంబొందుచున్.

చ. ఇరుదెసజాళువా మిసిమినింపగు గోడలు జాలుగొన్న సుందర
కురువిందరత్నరుచి దట్టపుదివ్వెల చాయనిద్దపున్
సరణినివిధ్యమాకిడిన చందమునం బ్రజసందడింపఁగా
దెరలఁగఁ గేలదోయియుచు నదృశ్యతనుత్వముఁ దాల్చి యేగుచున్.

వ. కురంగట నింద్రసంపత్సాంద్రంబగు నొక్క శోభనమందిరంబుఁ గనుంగొని.

గీ. ఇదియ కాబోలు హలపాణిసదనమనుచు, రంజిల హరిన్మణికదంబరచితభవ్య
తోరణద్వారమశలీల దూరి సంభ్ర, మమున నమ్మేటి యభ్యంతరమున కరిగి.

సీ. పరిచారికావధూప్రతికరానుబింబ సందీప్త మాణిక్యభిత్తికలు చూచి
పరిణయోచిత వస్తుభారసంభరితభాజనకనకీణాంగనా జనముఁ జూచి
మరకతస్తంభ సంబంధ రంభాఫలగ్రాహి పంజర శుకోత్కరముఁ జూచి
నికటనృత్యద్వారముకు రాననాచంచదవయవరూప వైభవముఁ జూచి
బహుళ మణిప్రతిక్రికాకర భ్రాజమాన, చామరానిలచలితాభిరామగంధ
తైల భవనప్రదీపికాతతులుఁ జూచి, యబ్బురంబంది యంతంత నరిగియరిగి.

సీ. ఎలనవ్వు వెన్నెలల్ దొలకు నెమ్మోములఁ గొమరారు మెఱుఁగు ముంగురులు బొదల
జిరుత బొమ్మ్రాంచు వాతెఱలపై కర్పూరతాంబూల రుచిరరాగంబు మెఱయ
నిగనిగల్ గుల్కు మాణిక్యపుసొమ్ములతోటి తళుకుచుల్ మెఱుఁగుముత్తెములుఁ గురియ
జిలుగు పయ్యెదలలో మెలఁగు గుబ్బలమీఁది కేపంబు గమగమ వలపులీన
విరులు దురిమిన జడలతో జరణలిప్త, యావకాంశులతో నూపురారవముల
తోఁ దలిరుపాణియములతో వధూమణులు త,దీయగృహవాటిఁ గొందఱుదిరుగఁ జూచి

ఉ. ఆయరవిందగంధులకచాననలోచనకర్ణనాసికా
భ్రూయుగబాహుమధ్యకుచభూరివిలాససిరీక్షణోత్సవ
శ్రీయుతుఁడై యొకింత హలభృత్సుతమవ్వఁపు సోయగంబు లేఁ
బ్రాయము దన్మహావయవరమ్యత లించుక యందు లేమికిన్.

క. మదిమెచ్చక యాతఁడు ద, త్సదనాభ్యంతరమునందుఁ జనఁ జనవాలో
ముదితామణు లిరువురు దన, కెదురై యన్యోన్యమైత్రి మృదుతరఫణితిన్.

చ. హలికురు రాజునందనున కర్మిలిఁ దన్నొసగం దలంచె న
చ్చెలి నభిమన్యుఁ డక్కొ నొరుఁ జేకొననంచు ప్రతిజ్ఞఁ బట్టె త
త్సలలిత మోహదాహవివశత్వమున న్విరిఁ బాన్పుమీఁద న
గ్గలముగ వేఁగుచున్న యది కంజజూకృత్య మదెట్టులున్నదో.

ఉ. ఏల మణీవిభూషణము లేల దుకూలము లేల గంధతాం
బూలము లేల కేళివనభూమివిహారము లేల జీవితం
బేల సువర్ణమందిరము లేల భుజిక్రియ లేల వైభవం
బాలసమానరూప కుసుమాస్త్రునిఁ గూడనినన్ను బోటికిన్.

క. అనిపలుమఱు నీచాట్పున, మనతో వాదించు దాని మదినియమంబీ
తనిరూపమిట్టిదని తా, జనతామణి గంటిమే యొచట లోకమునన్.

క. అనిపలుకు తద్వయస్యా, జనసరసాలాపములుఁ బ్రసమ్మదభరసూ
చనవరములగుట వీనుల, కనఘుండతఁడచటఁ బాసి యవలం జనుచున్.

సీ. ఇరువంక నకలంక హేమపాత్రికగంధ తైలప్రదీపికా తతులు వెలుఁగ
శృంగారభిత్తి చిత్రితరత్నపుత్రికా వర్గంబు చేలవీవనలు విసరఁ
బట్టాంబరవితాన బద్ధసూనరజంబు లళిమండలము మేననలవరింప
సరసపంజరకీర శారికాపోతంబు లమృతవాచాలీల నాదరింప

నొక్కుమణిమంజీరమున నిట్టూర్పులొలయఁ, గన్నులరమోడ్చి కుసుమపరికాండకాండ
జనితపరితాపమున సూనశయ్యనొరగి, చేతలాడఁగఁ గనుగూర్కు చెలువఁ గనియె.

వ. కనియనంతరంబున.

సీ. నెఱిజాఱుకప్పు పెన్నెఱులంటి యొసివాఁడు వికచప్రసూన మాలికలదాని
నెదలోని వెఱుకాక నెనసిచీటలు వాయు కుచకుంభలిప్త కుంకుమము దానిఁ
జటులోష్ఠసాంద్ర నిశ్శ్వాసవాతాంకురార్తిఁ జలించు నాసముత్తియము దాని
మొగమునొర్గెఁ జమటఁ జల్లిగరంగుగండస్థల న్యస్తమకరీదళములదాని
విజయనందన జనితాతివేలమోహ, భరతమో ముద్రితేక్షణాబ్జములదాని
నవవయోరూప శుభలక్షణప్రదీప్త, తనులతా వైభవము దానిఁ దరుణిఁ డాసి.

గీ. సవ్యసాచిసమారాంక భవ్యచిత్ర, ఫలకలక్షితరూప సంపద్విశేష
ముత్తలిరుబోఁడి మేననచ్చొత్తినట్లుఁ, గనుపడినఁ జూచి కుతుకంబు గడలుకొనఁగ

ఉ. శ్రీయుతమూర్తి యోఁ శశిరేఖయ కాఁదగు నీసరోజప
త్రాయతనేత్రి కానియెడ నన్యపురంధ్రులకీ త్రివిష్టప
ధ్యేయశుభాంక రూపరుచు లేటికిఁ జెల్వగునింత చక్కఁగా
నీయరవిందగంధి సృజియించు విరించినుతించఁబోలదే.

ఉ. వన్నెపసిండిమిన్నగలువల్ మదవారణకుంభయుగ్మముం
బున్నమరేవెలుంగు ధరమున్ సుధయున్ దిమిరంబునద్దముం
జెన్నుగఁ బూని వాక్పతి సృజించె నొకో సతిమేను గాఁనవా
ల్గన్నులు జున్నులాస్యము గళంబధరంబు నెఱుల్ గపోలముల్.

గీ. ఈలలన నేత్రములు సామ్య మెట్లుబూను, బంకభవవృత్తిదమిముడ్చు బద్మ్రసముద
యముసభంగగతుల బిసాహారమగుచు, గలగియవ్వలఁ బడిపోవు జలచరాళి.

ఉ. కంతులతాంత సాయకనికాయనిశాతములై శ్రవస్థలో
పాంతవిశాలవైభవములై పరిదిహ్నితకజ్జలప్రభా
కాంతములై సమానగతి గాంచుచు రెప్పల నాగవేని నీ
యింతికటాక్షదృష్టు లలయింపవె చిత్తము నైజవేదనన్.

క. ఈలలన రూపురేఖా, శ్రీలఁబి నందింపఁగాఁ నిరీక్షింపధరి
త్రీలోకచరులు జాలరు, వ్యాళీకులాధీశ్వరుండు వజ్రియు దక్కన్.

చ. అని యతఁడిత్తెఱంగునఁ బలాత్మజరూప వయోవిలాసముల్
మనమున నెంచుచుం సురభిమంజుల పుష్పవిలీఢ శయ్యనొయ్య
ననిజమాళి నెత్తుకొని యంబరవీథి మరుజ్జవంబునం
గొనిచనియెన్ బలాధ్యునకుఁ గుంభినియొద్ది యసాధ్య మారయన్.
క. నిజమాయా బలమునఁ బంకజలోచన నిట్లదృశగతిఁ గొనిచనియా
రజనీచరుఁడు సుభద్రాత్మజు మ్రోలనిలిపె మహాద్భుతము దళుకొత్తన్
చ. నిలిపినఁ గ్రిడిపట్టి మదినిండిన కోరుకలుఁ బెగ్గలింపఁ దొ
య్యలి దనురూప యౌవ్వన శుభాంకరుదుల్ బరికించి మాచి
బ్బలసుత నిక్క జలజపత్రి విలోచన సందియంబు లో
వలువక నటించుచుఁ గన్నుల నవార్యము దశ్రుజలంబుఁ గ్రిమ్మగన్.
గీ. వలికె భీమాత్మజునితోడ బాష్పపట్టి యస్మత్రిభువన విఖ్యాతమైన బాహు
శక్తిగలవాఁడవగుట నీచాన దెచ్చి తన్ను లవు భారమిట్టి కార్యంబు సలుప.
ఉ. తావక బాహుశక్తియును దామి నేయుపకల్మి దేవ దై
త్యావళికైన గల్గునె మహాస్త్ర సమిద్ధభయ దాయుధి
య వర్గాయ్యశ మాహలాంక నిలఁజుంబడి నిర్భయ వృత్తిజొచ్చిరా
నీవసుధన్ సమర్థుఁడగు నెవ్వఁడు నీ వకరుంపవే కదా.
చ. అన విని యాతఁడిట్టులను నంగన దెచ్చితి నాప్రతిజ్ఞ సె
ల్లినయది కౌరవాధిప హాలప్రముఖాఖిల రాజబంధు స
జ్జనువిటమీఁద నెయ్యది విచారము జేయుదురో యెఱుంగు బో
లునను చు నంత నుద్ధతబలుండు ఘటోత్కచుఁ డేఁగె ద్వారకన్.
గీ. అంత శశిరేఖ మదనమాయాంధకార, ముద్రితంబులు లోచనములు దెఱచి యొ
కింత సేపున కల్లనవింతయగుసు, వర్ణమందిర నిష్కుటవాటిఁ జూచి.
మ. అరయన్ మామకరత్న సంఘటిత సౌధాగార నానామనో
హర భూజాతలతాఫలప్రసవ యుక్తారామముల్ గావు భీ
కర భూభృత్కటకానుషక్త విపినస్తోమధ్య స్వంగాన సుం
దిగ దేశంబని పోఁచుచున్న యది చింతింప న్మనోవీథికిన్
మ. అనఘా మూల్యమణీమయాలయమునం దాళీజనానీత సూ
తనపుష్పాన్వితతల్పమధ్యమున నిద్రింగూర్కు నన్నిట్టి వి

వ్వనమతర్కంబున జేమహామహుండు దుర్వాగసన్వదాశ్యక్తుఁ డౌ
చ్ఛినిశ్చలో యుంచతి విస్మితాత్మయయి రాజీవాక్షి నల్లినుఁ గాంచెన్.

ఉ. అరయుచుఁ గ్రీవలం గనిమె నంగజశాతశిలీముఖవ్యథా
భరతరళీకృతాత్మ నిజభర్తనుఁ రుచిరత్వవిశేషతా
దరవికచేక్షణాంబుజానిఁ జామరసాప్తసమానతేజుఁ జా
బరరిపుమూపశాలి నభిమన్యు సుధీజనమాన్యు ధన్యునిన్.

ఉ. కమ్మఁగొని పాదనూపురయుగంబు గటీతటి రత్నమేఖలా
ఘనతరఘంటికల్ మొరయఁ గానసిమాడఁగ గబ్బిగుబ్బ పై
గొన పైఁట దీసి తేనెమొలుకుఁ గుల్ గడలొత్తఁ దగ్గరఁ జాన తా
నవయయి డాఁగె నొక్కతె తరుణి క్రియుకారవిజంబు మాటునన్.

చ. పొలఁతుక యిట్లు పోక మనుబోదియ మాటున డాఁగి నెమ్మదిం
గలయనురాగ నూత్నలతికల్ నవలత్తనపాంగమాలికల్
బలరిపుపౌత్రు నాననము పైనెరయింపఁగఁ జూడ నొప్పె నా
జ్వలశశిమండలామృతము జొక్కొను వెన్నెలపుల్గులో యనన్.

ఉ. అత్తఱి నాహిడింబయును మహామహనీయగుణాంబురాశి పే
రత్తఁ గిరీటిసాధ్వి గదియం జను దెంచి లతాంగి మొక్కఁగా ద
ద్ఘోరుతైక భక్తి వారిరువు రొయ్యన బాహుల గ్రుచ్చి యెత్తి లో
జొత్తిలు ప్రేమఁ దేల్చి రతిశోభన వాక్యపరంపరాకృతిన్.

ఉ. నిండినప్రేమ నిట్టులను నీరజలోచన కాసుభద్ర యీ
యండజయాన! తావకమనోభిమతంబు ఫలించు పుష్పకో
దండశరార్తి చేఁడరుఁ దాల్పకుమమ్మ మదీయపుత్రుఁ డా
ఖండలపౌత్రుఁ డింక నినుఁ గైకొను శీఘ్రము శౌరిసత్కృపన్.

చ. అని ప్రియపూర్వకోక్తుల బలాత్మజ నూరడఁబల్కి యెమ్మెఁ దో
డ్తోని దనుజాధినాథసునకుం జని యచ్చట వారు మువ్వు రం
గనలు సుఖాప్తి నుండి రతిగాఢ మనోభవ వేదనా భరం
బున నరుపట్టి కేళివనభూమిఁ జరింపుచు నుండె నంతటన్,

చ. నిరుపమ రత్నకాంతి రమణీయము శౌరిపదాబ్జచిహ్నితం
బురుతర సర్వశోభనసముజ్జ్వలమున్ గురురాజముఖ్య భూ

శతనికరాన్వితంబు నగు ద్వారవతీ పురికేగి యున్న శా
శరకులసార్వభౌముఁడు ససంభ్రమలీల నదృశ్యదేహుఁడై.

చ. అలఘుమణిప్రదీప నికరావృతమార్గ పురోహితోక్తమం
గళపఠనాభిశోభితము కాహళశంఖ మృదంగవల్లకీ
కలకలనాద మేదురము కాంచనరత్నసమన్వితంబు నా
హాలిసదనంబు లోనికి రయంబు మెయిన్ జనియాలఁడొ కౌ-డన్.

సీ. పృథుసైకతనితంబ బింబస్థలీ లంబికచభార రుచులు చీకటులుగ్రమ్మ
మృదులాధరోపరి స్మితచంద్రికాంచితాగ సుందరాననము పూర్ణేందుఁ దెగడ
శ్రీవశాంతలలిత చందదపాంగ మాలికల్ ఖంజరీటచ్ఛాయఁ గడకుఁదోఁయఁ
గూలంకషోత్తుంగ కుచకుంభయుగళంబు మకరధ్వాంగ విహంగమములనవ్వఁ
గరచరణమధ్య నాసికా గళకపోల, ముల సొబగు నీరజారుణోత్పల మృగేంద్ర
కనకదరదర్పణశ్రీలఁ గడలకొత్త, దనుజనాథుండు సుందరితనువుఁదాల్చె.

తే. పరిమళాలోకనతంసమై యతఁడు శేఁబాఁయంపు సెజ్జ్మన భ
వ్యామణీ మండిత భూషణాంబర సుగంధా లేపనామ్లాన సూ
నముఖాలంకృతు బుల్లసిల్లఁగఁదటి న్మాత్రాభిరామాకృతిన్.
సుమపర్యంకమునన్ వసించె నొకచో శుద్ధాంతమధ్యంబునన్.

వ. అయ్యవసరంబున దుర్యోధనుండు భీష్మద్రోణ కృపాశ్వత్థామ బాహ్లీక సోమదత్త
భూరిశ్రవశ్శకుని దుశ్శాసన కర్ణప్రభృతి నిఖిలరాజబంధు సుధీజనంబులతో నవ
వయోరూప శుభలక్షణలక్షితుండగు లక్షణకుమారు గంధగజేంద్ర స్కంధారూ
ఢుం గావించుకొని భేరీమృదంగ శంఖ కాహళాది మంగళ తూర్యారావంబులతో
రాజమార్గంబునం బరమోత్సాహంబునం బరతేర బలభద్రుండు తత్సమాన వైభవం
బున నెదుర్కొని వైవాహికమంటపాభ్యంతరంబునన్ విడియించిన.

శా. శారవ్యక్తిత నాయక ప్రభృతి భూకాంతుల్ తపోయాత్రనై
శారధ్యంబున నిందుకోవిదులు గంసద్వేషి ముఖ్యాఖిలా
భీరోత్తంసులుఁ బెండ్లిపెద్దలు మహాప్తిస్ఫూర్తి వైవాహికా
గారప్రోణివహించి రుత్సవసిరిశా తత్పరస్వాంతులై.

మ. తపకాంత్య న్వృషమదంబు శోభన మహాగారత్వ భ్యాత్మ విద్వజ్జనం
బులగూఢ్జ్ఞంజవి సెజ్జ్జలుల్లసితువి షోడ్రిత్తుంగ సౌధంబునం

దలఁచుచుం బాన్పుపయి న్వసించి యసమాస్త్రనూన బాణవ్యథా
విలసితస్వాంగులునౌను కృత్రిమబలా విద్యారతవీక్షింపుమున్.

గీ. పలికిరుత్పలాక్షి పరిణయమునకు హారార్త్య వధముయుద్యోగ మొప్ప కామినరవేఁగఁ
తోడి తెండలంచుఁ గూడినపెద్దలు, పంపవచ్చినారు మిమ్ముఁ బ్రేమెుమనిన.

ఉ. రమ్యవివాహవేదికవిరాజితరూపజితేందిరాకుమా
రమ్మశిహ భృత్యులు మాయని బురోహితబంధుసుహృజ్జనావళీ
సమ్మతిఁ బెండ్లియాడి పెలుచన్ సురలన్ హవిరన్నభుక్తి దృ
ప్తిమ్మొదమొందఁ జేసియు సభీష్టసుఖంబులు గాంతువింకిటన్,

క. అనియుపలాలించి మ్మగా, క్షిని పర్యంకంబుడించి చెదరినప్పును ల
స్తనహారాంబర కైశిక, ఘనసుమమాల్యములు చక్కఁగావించుటయున్.

సీ. కొదమతుమ్మెదపిండు గదుము కొమ్ముడిజుట్టు నరవిరుల్ఘుమ్మని పరిమళింప
వెలిదమ్మిరేకుల వెలికిజిమ్మంగఁ జాలుఁ గనుగవ గజ్జల కాంతులీన
నెలతునక్రాల జెపంగు నిరసించు చెక్కుల రవలకమ్మలనిగ్గు లవఘళింప
కసటు లేనిక దాని పసిఁడికుండలఁ గేరు చనుదోయిము త్తెంపు సరులు మెఱయ
వరుణాలాక్షారసాంక సుందరపదాబ్జ, యుగళకటకధ్వనులతో సముజ్జ్వలాంగ
దీధితులతోఁ గటీతటీధృతసువర్ణ, వసనదీప్తులతో వచ్చె బిసరుహాక్షి.

గీ. వచ్చి మాయాబలాత్మజ వర్ణనీయ మణిమయ వివాహవేదికామధ్యఘటిత
యవనికాభ్యంతరమున నధివసించె మిన్నుడిగి వచ్చు కొక్కొరు మెఱుఁగువోలె,

మ. అలవైవాహిక కార్యకర్తలు శుభ వ్యాసక్తతన్ ధారుణీ
తల నాథ ప్రియపుత్త్రిన్ యవని కాంతర్చా సమానాసితో
త్పల దృగ్వక్త్రిమఁ జూడుమంచు తెరమొత్తని నిర్భరానంధకం
దళిత స్వాంతమునన్ గనుంగొనఁగ నాతండంతలోఁ జూడికికిన్.

ఉ. మీరిన మిట్టగుబ్బలు తెలిమీసల మొత్తమునిక్కు వీనులున్
గోరలు దీర్ఘవాలమును గొల్పులిచారలుగల్గి ధాత్రి బ
ల్మారుగను దువ్వఁగన్ బదతలంబున బాన్పురుబిల్లి యాపుత్రో
వారుచు గోచరించె నదైత్యుఁడు కన్నియరూపుఁ బాయుచున్.

ఉ. తన్మొవలయోజ నాలికిటుఁ గన్నియరూపు దొలంగి యాఖుభు
గ్గాత్వముతో నిశాచరుఁడు గన్పడ నివ్వెరఁ జెంది యిప్పుడీ

బావురుబిల్లి పెద్దమురిపెంబున నా మనమున నెట్టఁ జూచి నా
రీ వివరంబు మాలిని సుహృజ్జన మంత్రి పురోహితాదులన్.

క. అని మదికోర్కుల సలశోభన వేళాదిగ్రయముల బరగ ననిగ
న్గొని పలికి రి బంధు సుహృజ్జనులందఱు బాగులగ్న సమయం బయ్యెన్.

ఉ. అనవుఁడు నాతఁడిట్టులను నా దవదంశఁ జూడిపత్రింబము
ర్దను డొక పిల్లి పెంచి పరిమదస్థితిఁ బెండిలిఁ జేయఁ జూచు చో
మనమున నిచ్చగించిన సమర్థులు పెద్దలు బండ్లి చాలు పొం
డనరు చిరస్మితాస్యులయి యాతని పల్కిరి నాఁడు పండియున్.

మ. జనలోక స్తవనీయ భవ్యసుషమా సౌభాగ్య భాగ్యాధవా
సినియై గన్పడు నీవిలాసినియొ చింతింపకవి త్రింబం
గున మార్జాలిక యందు శంకగొననీకున్ వెక్కియే నమ్మర
మ్మని కేలూని వివాహవేదికకు దాయం దెచ్చి చోనత్తెచెన్.

చ. ఇనుఁడు కరంబు సాచి కదియింపఁగఁ బద్మిని మోము దమ్ము గ్రి
మ్మనను సిగ్గుమంచెడలె మేదుర రాగరసంబు బొంగెనో
హాన కుచచక్రవాకము లుదారతమించెఁ దనంత మానసం
బున స్మరవేదనాదిమిర ముద్రిదొలంగె సరోజనేత్రికిన్.

సీ. విపులమోహావిదాహ ముపశమించుటకునో శ్యామాధరామృతంబానఁ గోరు
నంగజాస్త్ర వ్రణౌషధంబనుచునో యింతి చన్గవ్వురం బెనయుడివురు
దనుతాపతిమిరము దరిఁ దెరల్పనో సతిముఖచంద్రచంద్రికల్ మెనయఁ జూచు
సమధికశ్రమబిందు జాలకంబుడుపనో యువిదకమ్మనిటూర్పు లొలయఁ బలఁచు
దరళ హృదయాదురంత చింతాని దాఘ, మపనయింపుతలఁపునో చపలనయన
చికుర నీలపయోదమాలిక స్పృశింప, నాసపడు నప్పురందరజాత్మజుండు.

సీ. మొదల నేత్రసరోజములవసించి పరస్పరాలోకనంబున నచట బాసి
ముఖమండలమున నిమ్ముగ బాదుకొని సుధామధురోక్తి కలననమ్మనికిఁ దొలగి
గబ్బిసిబ్బపు గుబ్బగవ నిండఁ గొని నాథుఁడు కౌఁగిటఁ జేర్ప నయ్యకటి వదలి
దృఢనీవిబంధ సంస్థితి గాంచి యల్లనవరునికేలంట నయ్యెర వుదొలఁగి
యెందుఁ డాఁగెనో మందాక మెఱుఁగరాదు, పతియు నవలనవ లతాంగి నాతులరాగ
ఘనరస ప్లావిత్తదళుపుటగలుపలిర్ప, మదనసామ్రాజ్య సంభోగమహిమఁ దనిపె.

గీ. నిరతవిహారితరాజశేఖరుఁడు సతియు, నెడతెగక కొంత యుష్ణము నైకనిరతి
వర్షించెలసాపద జలసిరి రాజశేఖరు, రుఁడు సతియుఁ బోరిఁ దిఁకిరవల్కములు నటించె.

మ. అనిమంబారమరంద మంజులవచో న్యాసాగరీలన్ సుధా
శనరాట్ప్రీతి విహారమంగళకథన్ సంప్రీతిని న్నైలన
మ్మగి జెప్పన్ జనమేజయుండువిని సమ్మోదంబుతో నమ్మహా
త్మ్యునిఁ బెంచెన్ గరముల్ మొగిడ్చి విజయానందానులాపంబులన్.

మ. తెగఁ గ్రమ్మగఁ జూడఁ గన్పడిన ధాత్రీభృత్సుతేశాపరం
పరమన్ మరకతపుండరీక మృగరాడ్భల్లూక ముఖ్యాతిభీ
కరజంతుప్రకరాకృతుల్ బోరసిరహ్రుమ్యారుచెంతే భయం
బోరయన్ జేబడనె త్రెఁ బెండ్లికోమగుం డుత్సాహహీనాత్ముఁడై.

ఉ. సారెకుఁ బసిండిదువ్వలువ చుంగులు కేలవల జారనంగక
క్షీరమకుటాంగదాది పరిచిహ్నితరత్నరుచుల్ వెలుంగఁ జె
ల్లారిన సింబూర్వ్వసండ లౌదసుర్యాలలూఁగ గరంబు భీతిచే
బరుగిడ నిట్లుఁ గౌరవన్నపాల సుతుండటఁ గల్గుకోవిదుల్.

క. చేరఁ జనిన్నపాలవరకు, మారుని గేలాడసిపట్టి మరలించినలోఁ
గూర్చినభయమున వడకఁగ ధీరవసించి వెన్నుఁజరప ధృతిఁ బాల్చియటన్.

చ. నృపసుతుఁ డిట్లు పలుకఁ దెరయొత్తినమాత్రన యున్న పిల్లరూ
పపుఁ జుఁగవంగనయ్యె నిపుడారయు వ్యాఘ్రమృగేంద్రభల్లుకా
ద్యపరిమితోగ్రజంతువికృతాకృతులోకఁటఁ దోఁచుచుంటలోఁ
జపలతఁ జెందినాఁడనిది చానయొ భూతముగాక వావుఁడన్.

ఉ. అద్భుతమద్భుకంబులకునైన వహింపగరానిసాయగం
బిద్భవలాక్షికిం దెపసఁగు నిట్టిది లేదు జగత్త్రియంబునం
దెద్భుటికిన్ భూశమని యేలువచించెదు నీకుఁ బాత్రిలో
గృచ్ఛికొనంగఁ బోలు నిమరోయరి? యాకరగామి ప్రెల్లపన్.

గీ. అనుమఁ దోఁచెఁ గనివచ్చి రాజాధిరాజ, నూనుశోభనవేదికాసీనుఁ జేసి
పరిణయోచితకార్య సంభారజనిత, హర్షమిగురొత్తఁ దధికులించ పలరుటయును.

మ. స్తనితాఖిలగవంబు బర్వలెగడాసంకాశనా సాపుటం
బునుఁ బంచోత్తమ భీకర స్వాపద ప్రాహ్రీతుంగకాయంబునై

[illegible]

[illegible]

చ. చరణాంబు ప్రహారములఁ ... [illegible]
తరపరిణీతభూతగణ ... ప్రేలి జిమ్మ నోగజా
తురగములు ... వినిర్గత ...వల్లికల్
గెరలగఁ దోలి ... మహోగ్ర ... రైరి.

గీ. అప్పు డా నరకాంతకుండు సాత్యకినిఁ జూచి, పలికె నల్లన మధురసంభాషణములఁ
గడిమిగల భీమసేనసూనుఁడు ఘటోత్కచుఁడు, శ్లాఘ్యుఁడితఁడని దరహాసితాస్యుఁడగుచు.

ఉ. అంతఁ గురుక్షమాతలవరాభ్రిపుని తనసాది మేదినీ
కాంతులఁ జూచి యచ్చెరువు గైదాని బాణకృపాణి కారదా
రుంత ధనుర్ధరీణులయి ఘోరనిశాటుఁడు వీని మ
ర్దింతమటంచుఁ జేరిరుగరీకృత రోషకషాయితాత్ములై.

మ. స్ఫురితజ్యారవ భిన్నదిక్కటు లగులై పుంఖానుపుంఖంబుగా
శరజాలంబులఁ గప్పఁ గోపతఁ డలక్ష్యస్ఫూర్తి నంతంబరో
ధరమార్గంబున కేగి పేర్చుఖడశనిధ్వానంబుతో దుర్నిలా
తరుమేదోరుధిరాస్థిఖండము లుదాత్తప్రౌఢి వర్షింపగన్.

శా. మేదశ్శోణిత మాంసశల్య పటలీ మిశ్రంబులై సర్వధా
త్రీధారవ్రజము ల్సహ్యాజ్ఞనశ్రేణు లభ్రహాశోభనా
పాదిశ్రీకర వస్తుజాలములు బీభత్సస్థితిం జెందెనా లో
దుర్యోధనుఁడర్కసూనుఁగని పల్కెన్విస్మృతస్వాంతుఁడై.

మ. మొదలన్భీష్ముఁడు కుంభజుండును ననుంబోధించి రీపెండ్లి పొ
ల్లదు మానం దగు నందు నప్పుడు తదాలాపంబు లాలింప పె
ట్టిదపున్మాటలయ్యె వీనులకు వింటే యిప్పుడీ యొక్కరుం
డిరిదశారాతి జయింపనోపమని బుద్ధింబోఁచె సూతాత్మజా.

చ. పరిణయకార్యభంగదశ పాటిలఁ బాటిలుగాని సర్వభూ
వరపరివేష్టితుండ నయివచ్చి యొకానొక దైత్యమాత్రుచేఁ
బరిభవమొందిపోయిన ప్రపంచమునందపకీర్తిగాదె నీ
గురుభుజశక్తి వీని ధరఁ గూల్చి ప్రమోదముఁ బూన్పఁగాదగున్,

గీ. హరిసుభద్రపట్టి కాత్మజనొసంగక, యిటులందలంచె నతఁడు కుటిలవృత్తిఁ.
గృష్ణుఁడిట్టిమాయ సృజియించెఁగాబోలు, ననుచుఁదోఁచినదియ మనసులోన.

చ. అనుపమతంత్రుఁ బల్కుఁ మనుజాధ్యఘనుశ్ముఖ సాధనావళుల్
గొని యెదిరించి కయ్యమునఁ గమకించినవానితోడ మా
రొంగనఁదగుఁగాక చూడుఁడల కగోచరుఁడై వినువీధినున్న దై
త్యునిఁబరిమార్ప నెంతబలయుక్తునకైన నసాధ్యమారయన్.

గీ. శిలలుబలుఁగుబురుధిరంబు జెట్లుపెముక, లొకట మొగిసైనికులమీఁదఁ బడఁగఁ దులఁ
గురియుచుండఁగ మాన్ప నెవ్వరితరంబు, చిచ్చుపైరాఁగ నలవియె చేతగ్రమ్మ.

ఉ. ఆసమయంబునం బరిణయాగతబంధుయదూద్వహుల్ బరి
తాపవిషణ్ణులౌట నతిదారుణశల్య శిలాద్రిరక్తధా
రాపము వఁగ్రిష్టి కిమురత్నుఁడు దాఁచర వైరి యొయ్యనన్
డాసిహలాయుధుండు ప్రకటప్రియభాషలతోడనిట్లనున్.

ఉ. ఏతఱిద్వారకన్ బొరయ విట్టిజనప్రళయాతిభీకరో
త్పాతములిప్పుడేమిటికతంబునఁబుట్టె వివాహసంభ్రమా
యాతజనాళికాతిఖేదములై మధుసూదనసర్వలోక వి
ఖ్యాతుఁడవీవెయుంగనిది గల్గునె యెయ్యదినాకుఁజెప్పుమా.

చ. అనుటయు నాతఁడిట్లనును నగ్రజుతోడ ఘటోత్కచాఖ్యదై
త్యునిప్రబలంపు మాయల వితోయదగర్భగతుం
డనిమిషయక్షరాక్షసులకైన నజేయుఁడు వాఁడు కౌరవా
వనిపతిసైనికుల్ దొడరి వానిజయింపఁగఁజాల రెమ్మ్రయున్.

మ. ప్రకటాత్యద్భుతమాయ నాయనిమిష ప్రత్యర్థి యుష్మత్సుతా
రిక గొంచేగి తదీయ సుందరతను శ్రీధాల్చి కౌరవ్యుసై
నికులన్ బెట్టలయించె దీనికి మదిం జింతింపఁగానేల ధా
తృకృత్యం బెట్లటుగాక వేరొక తెఱంగేకా విచారింపగన్.

క. నా విని యతఁడిట్లను మనకీ విపులాపద వొలంగు నెత్తెఱంగున రా
జీవాంబకయన నబ్బలదేవునకుం బలుకు దేవదేవుఁడు ప్రేమన్

ఉ. ధీవిశదాత్మ యస్మదుపదేశవిధానముపధ్యమైవినం
గావల తేవిఁ జెప్పెద జగద్భుజనీయతనూవయఃకళా

భావజుఁడైన యర్జునుని పట్టికి నాత్మజనిత్తునన్ ప్రీతి
జ్ఞా వచనంబు పల్కెమది సమ్మతి వానికి నాలకింపగన్.
గీ. దాన నుత్పాతములడంగుఁగాని శూర కులుల గురుసైనికాధ్యులబలిమికతిమి
సరకుగొనఁడే యుపాయంబు సాఁగ దిదియ తక్క నతఁడుగ్రబలశాలి నిక్కమనిన
క. మును నీ చెప్పినమాటలు విననొల్లనికతన నిట్టివింత లాదవె న
ర్జున సుతునకు సుతఁబరిణయ మొనరించెద నింక మాన్పుము త్పాతములన్.
గీ. అనిన నెగ్గెత్తి కంసారి యనిలజాత్మ నందనునిగూర్చి పలుకు పురందరజకు
మారునకు సీరి పుత్రిసమ్మదమెలర్ప బరిణయ మొనర్చు నిక్కమిప్పలుకునమ్ము.
చ. అని యిటులం బయోధర మహాధ్వనిఁ బల్కెఁ దదీయవాక్యముల్
విని యివి శౌరిపల్కులని వేమరు సమ్మదితాంతరంగుఁడై
చనియెనిశాటుఁడంత మహిజాత శిలాకృతజాస్థి వృష్టియిం
కిన బ్రతు కాసలిఁకఁ గలిగెన్ మనకంచు నృపాల సైనికుల్.
వ. పెక్కువిధంబులఁ దలంచుచుండ దుర్యోధనుండు, భీష్మ, ద్రోణ, కృపాశ్వత్థామ
ప్రభృతి యోధవర్గంబుఁ గూర్చికొని కరితురగాది చతురంగబలములతో విఫలమనో
రథుండై లజ్జాభరంబునఁ గరినగరంబునకరిగె మఱియు హైడింబుండు నిజనివాసంబు
నకుంజని తద్వృత్తాంతంబు హిడింబా సుభద్రలకునభిమన్యునకును సవిస్తరంబుగాఁ
దెలిపిన వారలు సంతసిల్లి సుఖంబొందిరంత
ఉ. ఒకపలలాశియుద్ధతికినోడినదిసుతకుంభజాది సై
నికతతితోడ విశ్వధరణీప్రభుడకురువంశమౌళి పో
లికెటులఁ బోయెఁగో రికఫలించునె దైవముతోడుగామి యే
రికినని క్రిమ్మఱన్ బలుడరిందముఁ దమ్మునిడాసి యిట్లనున్.
గీ. కన్యసౌజన్యభువనైకమాన్యపార్థ, తనయునకు ఖ్యాతనయునకు జనమువొగడఁ
బరిణయమొనర్పకితర సంబంధమునకు, నిచ్చగించిన మురహరయింతపుట్టె.
మ. ప్రతికూలించిన దైవమెవ్వరికిఁ గార్యంబెట్లుసిద్ధించునా
దుతలంపట్టిదియయ్యె శోభనములొందుంగాదె యుష్మత్సమా
శ్రితసంకల్పమునన్ జగంబులకునిర్విఘ్నంబులై చిత్తవృ
త్తి తెఱంగెట్టిదొ యట్లొనర్పుమనఁ బ్రీతిన్ శౌరి దానిట్లనున్.
చ. తనకొమరున్ సురూపనిధి ధన్యవధూకులమాన్యఁ గన్యఁ గూ
ర్పనొరునకిత్తునంచు బహుభంగుల నివ్వచించుచో సుభ

ద్రనయపరోక్తి నీమదిమరల్ప సమర్థతలేమి గొందలం
బునతనయుండు దానుఁ జనఁబోలు ఘటోత్కచుడుండు కానకున్.

చ. జలధులలో సుధాంబునిధి చందమునన్ భువనప్రసిద్ధిచే
నిలయదువంశమింపెసఁగు నిట్టికులంబున సంభవించి దో
ర్బలచిరకీర్తి సంపదలఁ బ్రస్తుతిఁ గాంచినవారమాట కే
వల ముచితంబు నీతిపథవర్తనమున్ మనకెన్ని భంగులన్.

ఉ. కావున జాగుసేయపనిగాదు హలాంక ఘటోత్కచాఖ్య ర
క్షోవనవాటిఁ గష్టదశఁ గుందుచు శాకఫలోపహారదీ
క్షావిధినున్నవారి సరసంపు మృదూక్తులఁ గారవించి తో
డ్తేవలయున్ సుభద్రయువతిమణిఁ దత్తనయున్ శుభోదయున్.

చ. హరియిటులాడి కాంచనమయంబై మేరునగంబనామనో
హరకురువిందరత్న చపలాంశుధృతిన్ శరదంబనాఁగరం
బరుదుఘటింపఁ జాలిన శతాంగమునన్ వసియించి వారలి
ర్వురుఁజని రన్నిశాచరవరుండు ఘటోత్కచుడుండు కానకున్.

మ. తపనీయద్యుతులాశలంబొరయ రత్నచ్ఛాయ లబ్జాప్తుతో
రపు కెంజాయల నావరింపఁ దురగగ్రైవేయ ఘంటానినా
ద పరిస్ఫూర్తి వనీమృగావళి భయోత్కంపంబునంబొంద వే
గపుయానంబునవచ్చు తేరుఁగని రక్షస్స్వామి దౌదవ్వులన్.

చ. హరునకుఁదొల్లి విల్లయి సురాసురులెన్న జయంబొసంగి త
ద్గురుకృపనాత్మ పాదములకున్ గమనస్థితిగల్గునట్లుగా
వరమువహించి నల్దెసల వర్తిలవచ్చిన కాంచనక్షమా
ధరమను శంకఁబూని యలదైత్యుఁడు సారెకుఁ జూచుచు న్వెసన్.

మ. అలఘుశ్రీకరచేత నోజ్జ్వలదవశ్యాయాసిత క్ష్మాధరం
బులపోలెక్రొం దగు రామకృష్ణులనగ ప్రోత్తుంగ నానావిని
ర్మలరత్నాంక శతాంగసీమఁగని చేరంబోయి భక్తిం గృతాం
జలియై కన్గవసమ్మదాశ్రు సలిలాసారంబు తోరంబుగన్.

ఉ. అంతసగౌరవంబుగ నిశాటుఁడు దోడ్కొనిరాఁ దదీయసా
ధ్వాంతికసీమఁ దేరుడిగి సాగ్రజుఁడై యతఁడున్న హేమపీ

శాంతరవాసినై కమఁబ్రియంబు మెయిన్ విలసిల్లినాడఁగా
స్వాంతుఁడు భక్తమానస నిశాంతుఁడు నన్ సకృతార్థుఁ జేసె నిటన్.

గీ. అహరహఃపూజావిధుల నాదరమున సుధాంబు, ధులహరి విఘ్నములఁ గలఁచి యలరించి
గురునిగురునిబిడసుకీర్తి శరదమూర్తి, గుణలమూరసి మఱియు నాకు నిచ్చెనిట్లు.

ఉ. వీఁడొక వైష్ణవమాత్రుఁడని వేఱుగఁ జూడక కూర్మిఁ బెంపునన్
మూఁడుజగంబు లేలు శుభమూర్తి మదీయ గృహంబులోనికిన్
నేఁడరుదేర నీవు మదినిండిన కోరికఁ ఫలించె నాసిరుల్
పోడిమిఁ గాంచె శూరకులభూషణ నిన్ను నుతింప నేర్తునే.

ఉ. చండబలోన్నతి న్మెఱసి సాధుజనాళికిఁ గీడొనర్చు ను
ద్దండ ఖలప్రకాండము మదంబుడపన్ క్షితిమండలాపదల్
జెండనఖండ రూపరుచి లీలమెయి న్మహిఁ దోఁచు నాదివి
ష్ణుండవు గాక నీవు మనుజుండవె వృష్ణికులప్రదీపకా.

ఉ. ఎవ్వనిచే సృజింపఁబడు నీజగమంతయుఁ బెంపుగాంచుఁ దా
నెవ్వనిచే నశించుఁ దుది నెవ్వనిచే ద్రుటికాలమాత్రలో
నెవ్వఁగఁ దీరు నెవ్వని యనింద్యకథ ల్బరమానురక్తి నా
కుప్రివ్వనతండ వీవ యదుకుంజర కంజదళాయతేక్షణా.

సీ. దురితదుస్తరరుజా హరణౌషధీలత శంకాకళంకభుజంగనకులి
జననజరామృత్యు సానుమచ్ఛతకోటి దారిద్ర్యవిటపి కుఠారధార
యమితసంతాప సంతమస ప్రదీపిక హృదయశోకదవాగ్ని వృష్టిధార
కామాదిరిపువిహంగమ వాగురాబంధ మజ్ఞానమాద్య ద్ద్విపాంకుశంబు
దివ్యమానివితాన సంసేవ్యమాన, మాననీయ భవత్పద ధ్యాననిఘ్న
కంసవిధ్వంస నిఖిలలోకప్రశంస, దివిజచేతోరిరంసయాదవవతంస.

చ. శకటముఁ గూల్చి తాలకయి శైలము నెత్తితి కంసుఁ జంపి తిం
తిక్కొలుకువేల్పు మ్రానిలకుఁ దెచ్చితి నెల్లనృపాలకోటిఁ బో
రికిఁ దొలగించి రుక్మిణి వరించితి వైపినవహ్ని మ్రింగితే
రికిఁ దరమిట్టిచెయ్వు లొనరింపఁగ నీకతగు న్మురాంతకా.

మ. శ్రితశాస్త్రార్థుల నెన్నరానియవియై సొంపొందు నీలోక వి
శ్రుతకళ్యాణగుణంబు లెన్న నసమర్థుల్ మాదృశుల్ చుమ్ము హా

ర్పతి జాంభత్స్వరకాళి యోరగఫణా రంగాంతరానర్తితాం
ఘ్రితులాకోటి ఝణంఝణం నినద సాంద్రీభూతహర్షోదయా.

గీ. ప్రమదరసమొంద మందార సుమమరంద, మధురిమధురీణవచన సంభావనమునఁ
దేల్చి వసుదేవసుతుని సుధీజనాభి, నుతుని శాశ్వతవైభవోన్నతినినిట్లు.

వ. మఱియు హిడింబానందనుండు మీరలిర్వురిచ్చోటికి విచ్చేసినకార్యంబెద్ది యానతిండని విన్నవించిన నమ్ముకుందుండిట్లనియె.

గీ. అనఁగుఁదోడు సుభద్ర భవ్యతరగుణ సముద్ర తత్కుమారుండు సంపూర్ణబలవి
జితకుమారుండు కాంతిరాజీవమిత్రుఁ డతులచారిత్రుఁ డభిమన్యుఁ డతిశయిల్లు.

గీ. ఆయసమబాణ తుల్యకళ్యాణమూర్తి, కాత్మతనూజాత రతిసమానాంగిఁ బెండ్లి
సేయఁగలవాఁడననియాడెఁ జిరుతనాఁడ యురతరామోదమున సీరియొరులువినఁగ.

వ. అంత.

క. తనతనయునకు ద్వాహం, బొనరించుతలంపునను సుయోధనుఁడు సుధీ
జన మనిచి కన్యనడిగిం, చిన హరియొడఁబడుట యెఱిఁగి చెందినవగతోన్.

క. అగ్రజుఁడాసి సుభద్రిస, మగ్ర మోదమున నీకుమారకునకుఁ బా
ణిగ్రహ మొనర్తుశోభన, విగ్రహ శశిరేఖననుమ విబుధులుమెచ్చన్.

చ. పలికితిగాదె మున్నిపుడు భావమునం దొరుఁగూర్పగాసుతం
దలఁచుటపాడిగాదెచట ధార్మికు లిప్పనికియ్యకొండెఱి యం
చలికులవేణితా సవినయప్రణయోక్తుల కల్మిదూరినం
బెలుచబలుండు మార్మొగముఁ బెట్టిన ఖిన్నతఁజెంది కుందుచున్.

ఉ. అచ్చటనుండరోసి తనయాన్వితయై నడిరేయిఁగానకు
న్వచ్చిత్వదీయ మందిరమున న్వసియించిన చొప్పెఱింగియే
మచ్చపలాక్షి కోర్కెయెటు లట్టులచేయుతలంపుఁ బూనివే
వచ్చినవారమంచు మురవైరివచింప ఘటోత్కచుండటన్.

చ. తనజననీసమీపమునఁ దద్దయుఁ బుణ్యకథానులాప చిం
తనపరతం బ్రవర్తిలు సుధాకర బింబముఖి న్సుభద్ర ధ
ర్మనిరతు రూపమాన్య నభిమన్యునిఁ దోడ్కొనివచ్చి సమ్మదం
బునబలరామకేశవుల మ్రోల వసింపఁగఁ జేయనత్తఱిన్.

చ. రణరిపురాడ్వితా నభిదురప్రతిమాన శిలీముఖావళిం
దృణకణలీలఁజూచు బలుడిట్ట పురందర పౌత్రుఁడబ్జమా

ర్గణసుమబాణ వేదనలఁ గ్రాఁగి కృశించిన వానిఁ జూచి నే
ప్రణుతబలాఢ్య! యంచు బలరామున కమ్మురవైరి చెప్పినన్.

మ. దరహాసస్ఫురితాననాబ్జుఁ డగుచుం దాలాంకుఁ డవ్వేళ రా
గరసాస్తిన్ సహజాతనూజు నకలంక శ్రీవయస్సౌకుమా
ర్యరమానందనుఁ గేల్గవం దిగిచి యంకాగ్రంబునం దేర్చి సా
దరసల్లాప కలాపలీల మెయిఁ జేతఃప్రీతిఁ గావించుచున్.

మ. జగతీస్తవ్యచరిత్ర భవ్యసుషమా సౌభాగ్యవన్మూర్తి భ
ద్రగుణోన్నిద్ర సుభద్రఁ గాంచి పలికెన్ రాముండు నీ వర్ధరా
త్రిఁ గుమారుం గొని కాననక్షితికి నేతేరంగ న్యాయంబుగా
దిరుగుం బోఁడె యెఱుంగమిం జనుపుచే నేమంటివో దానికై.

చ. నళినదళాక్షి నీ మనమునం గల చంద మెఱుంగఁ గోరి నిన్
జూలకని మాటలన్ మనసు నొవ్వఁగ నాడితి నింతె కాని నీ
వలుక వహింపకమ్మ వినుమాత్మజ నీసుతుఁ గూర్పకెంత వెం
గలివోకో యన్యునిన్ వరునిగాఁ దలఁపన్ బుధు లీసడింపఁగన్.

చ. హరికిఁ బ్రియంబుగాని పని యయ్యజుఁడైన ఘటింపజాలఁ డు
ర్వర నిది నిశ్చయంబు కురురాజకుమారిక వేఁడఁ బంప సో
దరి! ప్రియశిష్యుఁ డౌట తఁడు దానికొడంబడినాఁడ నింత క
ప్పరిణయకార్యసంపదకుఁ జాల్పడియెం దుదిభంగ మెంతయున్.

చ. అనిమిషసీరి యిట్లనుఁ బ్రియంబున నాపలుకాలకించి ప
ద్మనయన! కీర్తిధన్యుఁ డభిమన్యుఁడు నీవును ద్వారకాపురం
బున కరుదేరఁగావలయుఁ బోదము లెండనునంత కంసమ
ర్దనుఁడను నీ మదింగనలు దక్కి యొడంబడుమమ్మ దీనికిన్.

ఉ. నావిని యింతి యిట్లను జనార్దన సంపద పోయి పుట్టినిల్
రావలదే నువచ్చుటయు లాఘవమా పయి సీరి బంధుమి
త్రావళి విందునుండఁగ నవాదరభాషలఁ జుల్క సేయ నే
నీవనికిన్ ఘటోత్కచుని యింటికి వచ్చితి మేను గావఁగన్.

ఉ. ద్రోవది యేపురన్ ప్రబల దోర్బలశాలు లనాత్మభర్తలం
గేవల భక్తిమైఁ గొలిచి ఖేదము పైఁచి వనోపహారది

6746

క్షావిధిఁ గాలముంగడపఁ గాఁజనియెన్నటులుండ రావె నా
కావెరనొప్ప దేకడుఁ బ్రియంబది నీదయగల్గు నంతకున్.

ఉ. నీకొమరుండ కాని రమణీకలభాషణ మాత్మపుత్రికిన్
లోకములోనరుండు ప్రబలుండిఁక లేఁడెయటన్న యన్నయ
స్తోకమనీషమామకనుతున్ వరుఁగా నతఁడెట్లుసేయునే
లోకమలాక్షియీకపటలోలన భాషలునాకుఁ బ్రీతియే.

చ. మునుపితృసోదరాది జనముల్ గనఁగాఁ గడునంచితాత్మవై
వనికరుదెంచి యే మగుడివచ్చిన యచ్చటిబంధులెల్ల మ
న్ననఁగనుఁగొందురే ననుజనార్దన యెచ్చటనుండి యేమి శో
భనగుణశాలియైన బలభద్రుని యింతటికూర్మి చాలదే.

చ. అనుడు ముకుందుఁ డిట్లనియె నయ్యలివేణికి నీప్రలంబమ
ర్దనుఁడనఘాత్ముఁ డగ్రజుఁడు దైవసమానుఁడు తండ్రియట్లకా
మనలకుఁ గాపునంగనలు మాని ప్రశాంతివహింపు మానసం
బుననిఁక నీకు నెల్లశుభముల్ సమకూరుఁ దదీయ సత్కృపన్.

మ. అనిపల్కన్ మురవైరికామిని యనుక్తాలాపయై యానతా
ననపంకేరుహయై కుచోపరితలన్యస్తాంశు కామృష్టలో
చనబాష్పోదకయై సమీరవిచలచ్చంచల్లతాభ్రాంతికృ
త్తనుయష్టి ప్రథమానయై యొనరఁగాఁ దాలాంకుఁడత్యాదృతిన్.

ఉ. గద్దియడిగ్గి కేలచిబుకంబుగ్రహించి మదీయవాక్యసం
పద్దళనంబొనర్పకుము మానవతీమణి నీకు శౌరికిం
బెద్దనుకేనన్ మాత్రగముపెట్టక యీయుపగాఢనొప్పి నీ
ముద్దులపట్టి నట్లగరమున్ ననుఁజూడు కృపార్ద్రచిత్తవై.

గీ. అనుచుసంప్రార్థనోక్తుల నసితవసనుఁ, డళివికురఁ దేర్పఁగాఁ దదీయాననంబు
పాలిచెదర హాసలక్ష్మిసంపూర్ణపూర్తి, మావిరాజితరాజబింబంబువోలె.

ఉ. కేశవుఁడంత హేమమణికీర్ణశతాంగతలంబునన్ సుభ
ద్రాశశిరేఖలన్ నిలిపి దానవమాళి ఘటోత్కచుండు పం
చాశుగరూపశాలి విజయాత్మజుఁడన్నయుఁ దాను మేరుసం
కాశరథంబునందు నెసకం బెసఁగన్ వసియించి వేసకన్.

మ. ప్రకటభ్రూహరి చాపభూషణ లటిత్వాది సరిబాణిర్లత
వ్యాకరాత్మాంగ విలాసలక్ష్మియుప కంఠాహార శృంగాగ్రిబ
ర్హికలాపంబుల కంబుద భ్రమదగానేతెంచె వేవేగ యూ
రికి సమ్మోదమెలర్ప గూరకులనద్ధిష్ణులను కృష్ణుండొగన్.

మ. బలకృష్ణుల్ చని యాత్మసోదరిని సౌభద్రింద టద్దిష్టిని
ర్మలదేహన్ శశిరేఖఁగాంచనమణి ప్రాంచద్విధాసీనతన్
వెలయంజేసి మరుజ్జవాప్తి నిదిగో విచ్చేయుచున్నాఁ గలు
జ్జ్వలులై యంచు వచించు చేటి జనవాగ్వైచిత్రికిన్ మెచ్చుచున్.

శా. భాస్వత్కౌతుకలీలవృష్టి విభుఁడాప్తశ్రేణితో భూరితూ
ర్యస్వానంబులతో నెదుర్కొని శుభైకాయత్త విద్వద్వచ
శ్శ్రీస్వారాజ్య విభూతి మందిరముఁజేర్చె న్వారలన్ గౌరవం
శస్వామిత్వర మాధురంధరుల నాశల్ ముట్టవందిస్తుతుల్.

వ. అనంతరంబ.

శా. అభ్రోత్తుంగ సువర్ణసౌధమున నధ్యాసీనులై శుభ్రకీ
ర్తిభ్రాజిష్ణులు రామకృష్ణులు వయశ్శ్రీరూపలావణ్యవ
త్సుభ్రూలోకమణిం గుమారి శుభవస్తుశ్రేణిఁ గైసేయ భ్రాం
తభ్రామ్యత్పరిచారి కాంగనలకుద్యత్ప్రీతిమైఁ దెల్పఁగన్.

చ. వెలఁదులురమ్మటంచు నళివేణిక కేల్ దమకేలఁ బూనిచెం
తలనొక సారహీరమణిధామ సముజ్జ్వల పీఠిఁ జేర్చి మాం
గలిక సుగీతికా యుతము గానుదుటం బ్రిశుభారుణాక్షతం
బులిడి నుదంబున న్మ్రొలుఁగు ముత్తెపుటారతులెత్తి రత్తఱిన్.

క. సుమనస్స్నేహము గైకొని, సుమనస్స్నేహమున నొక్క సుదతి తలంటెన్
భ్రమరీతులకచకుచ సం, భ్రమరీతులఁ బాణి కటకరవము సెలంగన్.

గీ. సారఘనసారకాశ్మీర సంకుమదప, టీరరసమున నలుఁగుఁ బెట్టిరి నెలంత
లక్కుటిలకుంతలకు మనోహర్షమునను, హేమమయవల్లికెని మెఱుంగడినకరణి.

ఉ. చామయొకర్తు నూత్ననఖజాలమునన్ లతకూనవెంట్రుకల్
పాయినయూనెనిగ్గు పయిపైసడలించి కరాబ్జమెత్తి గం
ధామలకంబుఁ బెట్టెనొకయంగన కేవ్రల శాతకుంభకుం
భామల సౌరభోధకములార్చె మదద్విపరాజయానకున్.

చ. ఒకయరవిందగంధి తడియొత్తెనెఱుల్ లతకూనయోర్తు కం
చుకమలరించెఁ గజ్జలము సోఁగకనుంగవఁ దీర్చెనోర్తు బా
లికయలదెం బటీరమొక లేమ కటీతటిఁ బూసెఁ గాంచనాం
శుకమొకబోటి పూసరులుచుట్టెఁ గచాళినొకర్తు చెల్వకున్.
శా. ఆలోలేక్షణ పొల్పెసంగె మణిదీప్తామూల్యకళ్యాణభూ
షాలంకారసమేతయై కటితటీన్యాలంబి సౌవర్ణరు
క్చేలప్రాంచితయై దృగుత్సవతరశ్రీకృత్తనూరూపరే
ఖాలావణ్యసమగ్రయై భవనసాక్షాల్లక్ష్మియో నాఁగడున్.
సీ. కమనీయతపనీయకలశాన్వితము భవ్యగారుత్మత ద్వారతోరణంబు
ఘనగంధతైలభాజనదీపికావృతమురుతరాగరుధూప సురచిరంబు
యంత్రపాంచాలికావ్యజనానిలమనోజ్ఞమతిచిత్రపటవితానైకనభము
ఘనసారకదళికా కలితహీరస్తంభ మలఘుగంధరజస్సమాహితంబు
శుక్తిభవరంగవల్లికాసురుచిరంబు, మహితపరిఫుల్లమల్లికామాలికాని
కాయలామజ్జికోన్నతకాయమాన, మునునగుచునొప్పె నప్పరిజనముపొగడ.
మ. ఘనపన్నీరకృతాభిషిక్తయును దృక్కౌతూహలాపాదినూ
తనచిత్రాంబరయున్నకుంకుమహరిద్రాసాంకవామోదయుం
గనదమ్లానసుమస్రగన్వితయునై కన్పట్టె నానవ్యశో
భనగేహేందిర యప్పురందరపురీభాగ్యోన్నతిం గేరుచున్.
మ. తగ వెన్నుండఖిలాప్తబంధుతతితో ధాత్రీసురప్రేయసీ
జగతీస్వస్త్యశుభాంకగీతికలతో శంఖాదితూర్యప్రభే
దగభీరధ్వనితో యశోధను శుభద్రామానినీ నూనుగం
ధగజారూఢునిఁ జేసెఁ బెండ్లికొమరుం గావించి హర్షంబునన్,
వ. అంత.
చ. కరమనురాగయుక్తి మును గాదనుఁ గూడిన పద్మినీపరం
పరలవియోగఖిన్నతకుఁ జాలొనరించి యనంతరంబునం
జరమదిగంగనావరణసంజనిత ప్రకటానురాగ భా
స్వరహృదయుండు బోలె దివసప్రభుఁ డేఁగెద దంతికోరికిన్.
గీ. సమయహరిమాళి బర్హిపింఛప్రదీప్తు, లన దిగంతరముల నిరులావరించె
గగలక్ష్మి కుచాగ్రముక్తాకదంబ, కములనఁగ నింగినుడు సముత్కరము తెసఁగె.

క. అలఘుని నేవ [illegible]
గలఁగి సురల వేడఁ [illegible]
దలి హ్లాదగోతి [illegible]
జ్వలుఁడు విమ్యత్ [illegible]

వ. అంటి సాగ ఘన సారాగ [illegible]
శఖర్జూరాదిఫల కుసుమ [illegible]
స్తుభరిత భర్తృభాజనంబులఁ [illegible]
ఖాంభోజాతమగు పుణ్యాప్రగంధ [illegible]
మ్మావంగ శ్రీపతిముఖహ్లాదమ్ము నానావిధ [illegible]
శ్రవణ పుటపాటనంబుగా విలిప [illegible]
పరంబుల బురశీలలంకరింప [illegible]
గంబున విచిత్రిలాస్య కళావిలాసంబులు [illegible]
ణ్యంబు లచ్చరలకు మెచ్చు [illegible]
యాచక వాత్రితంబునకు మణిభూషాహితాన [illegible]
యౌదార్యంబునకు సుపర్వగంబ మందమందాకినంబు [illegible]
చాలికా కరతలవోమాయమాన విశాలన్యాల [illegible]
నూద్గతఘర్మ జలలవంబులపాయింప నిరుదోజంగులు [illegible]
ద్దండఘరహుంకారంబు పరిణయసంభ్రమ నిరీక్షణా [illegible]
చంబొనరింపఁ గనదీపికాసహస్రంబులు వెలుంగ [illegible]
జమార్గంబునఁ జనుదెంచుసమయంబున [illegible]
ధుజన సమన్వితుండై తత్సమానసంపద నెదుర్కొనుటయు.

మ. హరియూరీతిని జాప్తబంధువులతో నాభీరకన్యాజనం
బులతో మంగళతూర్యరావములతో భూషాపాని [illegible]
దులతో సప్పనెదుర్కొనం నృపసుఖాంఘ్రి [illegible]
న్నిలయద్వారమునన్ గజంబుడిగి [illegible].

క. పలుమరునూరెలం [illegible]
డలమదలింప నంతికజనంబుల [illegible]
డలకటకద్యుతుల్ నలుగడం [illegible]
తలిక [illegible].

గీ. అంతట సువర్ణసూత్ర రత్నాంకసీమ, మనుమధను నాజ్ఞ నభిమన్యుఁ డధివసించె
నపురమ్ము బోలుపొందెఁ గనుపండువగుచు జాత, రూపగిరిశృంగసంగతము రివ్వుఁ బోలె

మ. అనఘామూల్య సువర్ణకుంభకుచయై పాంచన్నిజాగారిజ్జలో
చనయై వర్తికరంగవల్లి సముదంచద్దామయై సౌరభో
ద్ఘనకాలాగరుధూప ధూమకచబంధస్ఫీతయై యవ్వినా
తనవైవాహిక వేది తెల్పె గృహపద్మాక్షీల నమ్మేటికిన్.

గీ. మానితాతనుగుచిరమా మహితమూర్తి, మామహితమూఁది పెండ్లికొమరునకు నభి
రామతనురూపజిత పుష్పతోమరునకు, భవ్యదధియుక్త మధుమధుపరకమొసఁగె.

మ. ననవిలాసుఁడు మదిన్వసించి బోమవింటన్ జకరగా నెకొన
ర్చు నిశాతాంబకపాళి నాచపలదృష్టుల్ పర్వగూలఁ గుచ
స్తనభారమ్మునఁ గౌనుఁదీవ దలన్ దన్వ్యలలామంబు వ
చ్చెనిజాంఘ్రి స్థగితాబ్జరాగమణి మంజీరారవంబొప్పఁగన్.

చ. అనుపమశక్రనీల నిచయద్యుతి నుద్గృహ రాజినుండి జీ
వనధరవర్గము న్వెడలి వచ్చినశంపయనో లెవచ్చి యి
ట్లనఘుసతీకరోన్నమితయైశశిరేఖ తదుత్సవా వలో
కనజనలోచనోత్పల వికాసరమాపరిద యయ్యెనయ్యెడన్.

ఉ. కీరసువాణి నెన్నడుము కేసరికేసరియోనుపిస్ఫుర
న్నీరజపత్త్రములెవ్వలఁది నేత్రములంగన మైమెఱుంగు క్రొ
క్కారుమెఱుంగు పైదలి నిగారపుఁజూపులు మారుముంపునా
రౌర! యటంచుఁ బెండ్లికొమరాలి నుతించిరి తత్సభాసదుల్.

చ. అకలుషమానసార్య రచితానుమతిం బరమానురక్తి మ
చ్చకితమృగేక్షణా తిలకజాలకముల్ తెరయెత్తి యమ్మహీ
పకుల శిరోవిభూషణము పైదలి డాయఁగఁ దెచ్చె నంతనా
యకమణిమాననీయ నవహారలతన్ గడియించు చాప్పునన్.

చ. ఇనకరయుక్తి బంకజదళేక్షణపాణి సరోజమొప్పఁ జ
క్రినిభపయోధర ద్వితయరమ్య కరాంబురుహానుషక్తి గ
ల్యనకరి మించెసంగ ఘటయించె గురుండు సమంత్రికంబుగా
మనమతికౌతుకంబెనయ మాంగలికాంక ముదుత్కటత్వయిన్.

తృతీయాశ్వాసము.

క. అలఘుతరభేరికా కా, హాళము రజపప్రభృతి జయజయధ్వను లెసఁగన్
నలుగడ మెలఁగు బుధజనం, బులు సుముహూర్తంబటంచుఁ బొరిఁబొరిఁ దెల్పన్.

మ. వనజశ్రీముఖపాణిపాదములతో వర్ధిష్ణు సంపద్విలా
సినియై పొల్పగు నాత్మకన్య సుమనస్స్నేహానుకూల ప్రవ
ర్తనుగా భూతనయు ప్రవర్ధనునిగాఁ దానాత్మనూహించి సాం
పునన మ్మేటికి ధారవోసె సుగుణాంభోరాశి రాముండొగిన్.

చ. సదమలచిత్త భూవిజయశంఖమునన్ బిరుదూల్చినట్టుల
మ్మదవతికంఠదేశమున మంగసూత్రము గట్టెవేడ్క న
త్రిదశవరేణ్యమాతృఁ డురరీకృత పుణ్యపురంధ్రికావళీ
మృదులవివాహమంగళ పరిస్ఫుటగానరమాతిలోలుఁడై.

మ. చకితైణేక్షణ కేనియాదలను సేసల్ జల్లుచో భూమి భృ
న్మకుటోద్యన్మణి బింబసంభమునఁ గన్యారత్నమాత్మేశు మ
స్తకమెక్కన్ ననుఁగొంటిరే యన జగత్సంస్తుత్య మయ్యాశు మ
స్తకమెక్కన్ నృశిరేఖ బొప్పునని కాంతల్పల్కిరత్యాధృతిన్.

ఉ. చెక్కునఁబోయ యంజలిపుటిన్ జిగిముత్తెపు సేసజల్ల స
మ్యక్కరువంశవర్ధనుని యాదలినాతఁడు నట్లనింపఁగ నా
చొక్కపు ముత్తెముల్ దెలిపె సుందరిపాణి కచప్రదీప్తులన్
నెక్కొనిపద్మరాగ హరినీల మణిద్యుతి వైభవోన్నతిన్.

ఉ. ఇంతియు నవ్విభుండు వెలయింపఁగ లాజచయంబుతో బుధా
క్రాంతవివాహవేది యభిరమ్యమనూక్తవిధిప్రయుక్తి శ్రు
త్యంతవచోభినందితుఁడు హవ్యవహుండు ప్రహృష్టచిత్తుఁడై
యంతటనవ్వధూవరుల కారతులెత్తె శిఖాపరంపరన్.

ఉ. వెండియునాహుతిక్రియల వేమరుఁదృప్తి ఘటింపనమ్మహో
త్తుండశిఖాపరంపర సముజ్జ్వలుఁడాతఁడు ధూమజాలమొం
డొండ రథాంగవర్తుల పయోధరపైఁ బ్రసరించెఁ దత్తనూ
దండమిషంబునం బొదలు దాడిమవల్లికి దోహదంబనన్.

మ. అనఘోత్తుంగమహీధరోద్ధర పితృవ్యాంకస్థలీవాసవా
ఘనవోత్కంధుర రత్నహారపటలీ సంసక్తినోగ్రావయో

జనమోహనైన్ గోమరాలటంచు బుధులెంచం బార్థసుతపుత్రుఁడో
య్యానఁ జేఁబూనినిజప్రియాంఘ్రి సనెకల హత్తించె హర్షంబునన్.

చ. తమతలపుల్ ఫలింప నలదంపతులంత వసిష్ఠవాసిలో
కమణి కులాంగనన్ గనక కన్నియ కేల్ గవమోడ్చి మొక్కి యు
త్తమగుణధన్య పుణ్యవనితామణి నన్ గరుణింపుమంచు లో
కముసఁబొగడ్త గాంచి చిరకాలము నైదువనై సుఖింపఁగన్.

సీ. కరముభక్తిహవాదిక క్రియాపరిదత్తచరుసార భుక్తినిర్జరగణంబు
నభినవత్రిక్ఛందనాది యథాహకాసత్కృతి కల్మినానాముసీశ్వరాళి
నిరుపమమణిగణాభరణాంబర పరిభృత్యుపచార కలననార్యోత్కరంబు
నభినందనీయమనోభీష్ట మృష్టాన్నసంతృప్తి బంధుపరిజాచయంబు
దనిపిసన్మోదవశతఁదత్తత్పరిశస్త, దీపితాశీర్వచస్స్వర దీయమాన
సురమహిజనూన సమ్మిళశోభనాక్షు, తములు దాల్చిరి వాళిఁదత్పతియు సతియు.

చ. అరుదుగ హేమరత్న రుచిరాంగద హారకిరీట మండలా
ద్యురుతరవస్తుజాలము గుణోదధికిన్ నలరాజరాజభూ
స్మరసమరూపశాలి కభిమన్యున కప్పుడు భౌమదానవ
ద్విరదమృగేంద్రుఁడంత చదివించె సమంచిత కౌతుకంబునన్.

మ. జలజామిత్రుఁడు చంద్రికానవసుధా సారంబునం దిక్తటం
బుల నాలేపమొనర్చి స్వాన్వయ సముద్భూతాంచ దుర్వాహమం
గళకార్యంబునకై జనవ్రజము వకాకర్ణింప నస్తాద్రిడా
[illegible]లసత్తేజముతో విభాకరుఁడు దోచెంబూర్వ గోత్రింబునన్.

చతురవహముల్ వివాహమఘుసంభ్రమ మీకిరియఁజెల్లినన్ శత
క్రతుతనయాత్మజన్మునకుఁ గామినికబ్బలుఁ డబ్బురంబుగా
వితతనవీన రత్నరుచివిస్ఫురితాభరణాంశుకచ్ఛటల్
గుతుకముతో నొసంగె మదిలోఁ గలకోరిక తీరికత్తఁగన్.

సీ. ఘనరత్నపుత్రికా కరగంధతైలభాజన దీపికాపరికాశంబు గాంచి
పుంజీకృతసువర్ణపంజరాంతరకీర జల్పితస్మరశాస్త్ర చర్చజదివి

చీనాంబరవితాన చిహ్నితప్రతిమా విశేషైకబంధ వైచిత్రి మెఱసి
జగతిప్రశస్తనిస్తంద్ర సామ్రాణికాగరు ధూపపరిమళస్ఫురణ నెనసి
వరలుకాంచన కేళినివాసమునను, తాంతసంతాన విరచిత హంసతూలి
కామృదులశయ్యా నాతనూకామనీయ, కాభిరాముఁడు జెందె చిత్తాబ్జమలర.

సీ. కర్ణతాటంక సంకీర్ణవజ్రప్రభల్ మృదుహాసచంద్రికా శ్రీలనెనయ
కుచకుంభహారినీల రుచిరహారద్యుతుల్ నెఱిగొప్పకప్పువన్నియలఁ బెనఁగ
కరకంకణనిషక్త కురువింద రుచిబృంద మధరారుణచ్ఛాయ నాశ్రయింప
దురుముగూరిననవ్య దూర్వాంకురాంశువుల్ గాంచిగారుడరత్న కాంతిగదియ
లలితనృపసూతి సామ్రాజ్యలక్ష్మిపోలెఁ, జెలువఁదోతేగవచ్చె నచ్చెలువపతికి
మున్నుతనరాక నిజపదాంభోజఘటిత, రత్నకటకఝణంఝణారవము దెలుప.

చ. వెలదులు వోడితేర నరవిందముఖీమణివచ్చి లజ్జలో
నిరువుకొనంగ సంగజసమిద్ధశిలీముఖ పీడితాత్ముఁడై
నిలయము జొచ్చె యందు హరినీలపురామొగరంబు మాటునం
బొలిచెఁ బయోధరాంత రసముద్యదిరమ్మద మాలికాకృతిని

క. లలనామణులాకరొకర. య్యెలనాగఁదొలంగి వెనక్కేగిరి కార్యా
కలనాగంభంబునవా, త్మలనాటిన కౌతుకంబు దైవారంగన్.

శా. కేళీమందిరభిత్తికా విరచితాక్షీణాబ్జరాగస్ఫురీ
లాలావణ్యవిభూతిగాంచి యలబాలారత్న మాత్మాళికా
పాళీశంకఁద్రిపానతాస్యయయి కన్పట్టె న్మనఃపంకజా
తాళీధాంగజశాతసాయక నికాయ ప్రేరణన్ సైప్రుచున్.

మ. పరిదూతార్థిజనాకనాకతటి నీపాత్రీశయుశైలేంద్రభా
స్వరసుశ్లోకవిపాకపాక దమనాంచద్వైభవామోద ని
ర్భరమిత్రౌఘవిలోకలోక భయకృత్ప్రత్యర్థిభూపాలకో
త్కరవేశ్యాసదభీకభీకవిత మర్త్యత్రాణదీక్షాచణా.

చతుర్విధ. శ్రీరమ్యాకీర్తి భండన, శూరావరమదవిదార సుస్థిరకరుణా
శ్రీరామనామకథనా, ధారానిరవద్యసుగుణ జాలాభరణా.

స్రగ్విణి. సురాహారకీర్తి వచోవ్యక్తి దూతా
హీరాజారణక్ష్మాసుహృజ్జాల శిక్షా
కరాశీ రమాపుత్రిక శ్రీస్వరూపా
స్థిరాభూరికారుణ్య దృక్పోషితోర్వీ.

గద్య — ఇతి శ్రీశైలభ్రమరీమల్లికార్జున కరుణాకటాక్ష దీక్షాలబ్ధ సరస
సాహితీధౌరేయ యాత్రియగోత్ర పవిత్ర మంగళగిరి నరస
యామాత్యపౌత్ర తిమ్మయామాత్యపుత్ర సుజనవిధేయ
ఆనందనామధేయ ప్రణీతంబైన విజయనందన
విలాసంబను మహాప్రబంధంబు నందు
తృతీయాశ్వాసము.
సంపూర్ణము.

26748.